

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น: ศึกษากรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม

นางสาวพีรภัทร จันทรพรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Community Power Structure in the Community and Local Politics : A Case Study
of Klongjinda Sub-district Administrative Organization Samphan District,
Nakhon Pathom Province**

Miss Peerapat Junphrom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

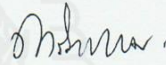
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น: ศึกษากรณีองค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ชื่อและนามสกุล นางสาวพีรภัทร จันทร์พรหม
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

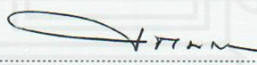
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิท พวงงาม)

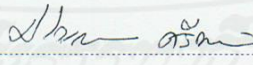
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ตรวจสอบ แนะนำ ชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จ และมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณแม่และคุณพ่อ ขอบคุณอ๊ากา และครอบครัว ที่คอยชี้แนะอบรมสั่งสอนคอยตักเตือนให้มีความตั้งใจในการศึกษา ขอขอบคุณพี่เอก และขอบคุณเฮียที่ให้ช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่เป็นผู้มีพระคุณในการช่วยเหลือการทำวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

การศึกษาทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงถือเป็นผลงานที่สำเร็จซึ่งเกิดจากความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจากทุกท่าน

พีรภัทร จันทรืพรหม

กุมภาพันธ์ 2556

ชื่อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ผู้วิจัย นางสาวพิรภัทร จันทร์พรหม รหัสนักศึกษา 2498000203 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) โครงสร้างอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ
(2) บทบาทของกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนิน
กิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา (3) ปัญหาและอุปสรรคทางการเมืองของ
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน
ประกอบด้วยกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กลุ่มพนักงานส่วนท้องถิ่น และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า (1) โครงสร้างอำนาจในตำบลคลองจินดา มีกลุ่มอำนาจทางการเมือง 4
กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้นำท้องที่ กลุ่มนักธุรกิจ และกลุ่ม
ประชาชน โดยกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการใช้อำนาจทางการเมืองมากที่สุด
รองลงมา คือ กลุ่มผู้นำท้องที่ ทั้งสองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่แสดงบทบาททางการเมืองท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วน
กลุ่มนักธุรกิจ และกลุ่มประชาชนไม่แสดงออกถึงการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรง โดยรวมลักษณะ
โครงสร้างอำนาจทางการเมืองเป็นแบบเครือข่าย (2) กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาท
สำคัญที่สุดในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ ส่วนกลุ่มผู้นำท้องที่ที่มี
บทบาทในการให้คำปรึกษาและจำกัดบทบาทไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจกำหนดนโยบายโดยตรง
นอกจากนี้การจัดสรรแบ่งปันงบประมาณเป็นไปตามกฎหมายท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามาในลักษณะของการประชุมปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะ (3) ปัญหาและอุปสรรคทางการเมืองท้องถิ่นตำบลคลองจินดามีลักษณะของการใช้ระบบ
อุปถัมภ์อันเนื่องจากระบบเครือข่ายที่เข้มแข็งทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่ม
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการสืบทอดอำนาจทางการเมือง ส่งผลให้การเมืองท้องถิ่นไม่มีการ
เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในเรื่องถ่วงดุลอำนาจ

คำสำคัญ โครงสร้างอำนาจ การเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา จังหวัดนครปฐม

Thesis title: Community Power Structure in the Community and Local Politics: A Case Study of Khlongjinda Sub-district Administrative Organization Sampran District, Nakhon Pathom Province

Researcher: Miss Peerapat Junphrom; **ID:** 2498000203; **Degree:** Master of Political Science

(Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Varnadharm Kanchanasuwon, Associate Professor;

(2) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the political power structure of different groups; (2) the role of political groups that influenced public policymaking decisions and public policy implementation by the Khlong Jinda Sub-district Administrative Organization ; and (3) political problems of Khlong Jinda Sub-district Administrative Organization.

This was a qualitative research based on interviews with 15 key informants, chosen through purposive sampling, consisting of political office holders, local government office employees, and representatives of the public. Data were collected using an interview form and analyzed by descriptive analysis.

The results showed that (1) In Khlong Jinda there were 4 political power groups: members of the Sub-district Administrative Organization council, local leaders, business people, and the public. The group of Sub-district Administrative Organization council members had the greatest role in using political power, followed by the group of local leaders. These 2 groups were the major players expressing a role in local politics. The groups of business people and the public did not directly express a role in using their political power. The political power structure was a familial one. (2) The group of Sub-district Administrative Organization council members had an important role in public policymaking and public policy implementation. The group of local leaders played a role in advising, but their role was limited and did not extend to taking a direct role in policymaking decisions. Budget allocations followed local laws with an emphasis on public participation and giving different groups the opportunity to join in consultation meetings to give opinions and suggestions. (3) The main political problem of Khlong Jinda was the system of mutual patronage obligations, because the strong familial relationships created a monopolization of political power, particularly by the Sub-district Administrative Organization council members. There was an inheritance of political power among Sub-district Administrative Organization council members from one group, so there were no changes in local politics and no balance of power.

Keywords: Political power structure, Local politics, Khlong Jinda Sub-district Administrative Organization, Nakhon Pathom Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดทางการเมือง	7
แนวคิด ทฤษฎี โครงสร้างอำนาจ	14
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	17
แนวความคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์	21
แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์	28
แนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์	31
แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	35
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	41
ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	45
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนตำบลคลองจินดาและองค์การบริหารส่วนตำบลคลอง จินดา.....	54
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	57
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น ในตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	59
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนด นโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะ	76
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชน กับการเมืองท้องถิ่น.....	84
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	101
สรุปการวิจัย	101
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	115
ก รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	117
ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่าง.....	119
ประวัติผู้วิจัย	134

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตำบลคลองจินดา	47
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรตำบลคลองจินดา	55
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มอำนาจทางการเมือง	60
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองจินดา	64
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา	68
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์บทบาทหน้าที่การทำงานในการเข้ามาปฏิบัติ หน้าที่ในตำบลคลองจินดา	73
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ เภมณฑ์หรือหลักการในการกำหนดนโยบาย สาธารณะหรือดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	76
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการ กำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน ตำบลคลองจินดา	80
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	84
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและกลุ่มอำนาจชุมชนกับการการเมืองท้องถิ่น	88
ตารางที่ 4.10 แสดงผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	92
ตารางที่ 4.11 แสดงผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	92
ตารางที่ 4.12 แสดงผู้ได้รับการเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน	94
ตารางที่ 4.13 แสดงโครงการในตำบลคลองจินดาปีงบประมาณ พ.ศ.2555	99

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 อำนาจ ผลประโยชน์ การเมือง	11
ภาพที่ 2.2 ระบบความสัมพันธ์ของคนไทย	25
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	42
ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ทางเครือญาติตระกูลในตำบลคลองจินดา	72

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญในฐานะเป็นการปกครองรูปแบบหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองในลักษณะการกระจายอำนาจในการปกครองและการบริหารงานของท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของตนเองได้ โดยมุ่งหวังให้สามารถบริหารให้มีประสิทธิภาพและตรงกับเป้าประสงค์ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลจากส่วนกลาง และเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนได้เข้าใจการปกครองตนเองในระดับล่างสุดในรูปสภาท้องถิ่น และเป็นรากฐานของหลักประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนได้เป็นผู้ปกครองตนเองหรือสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปแนวทางที่คนในท้องถิ่นต้องการ และเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพร้อมจะเป็นไปด้วยตัวของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ กำลังคน เงิน ประชากร ผู้บริหาร ตลอดจนระเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ จึงทำให้พบว่า หลักการปกครองของไทยในส่วนของ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีรูปแบบที่แตกต่างกันหลากหลายโดยแบ่งตามความเหมาะสมตามศักยภาพในการสามารถดูแลตนเองของแต่ละท้องถิ่น เห็นได้จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 มาตรา 70 กำหนดให้จัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่นเป็น 4 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ตามที่กำหนด

สำหรับประเทศไทยนั้น การปกครองได้มีวิวัฒนาการมายาวนาน เริ่มตั้งแต่การรวมกันเป็นกลุ่ม เป็นสังคมขึ้นมา จนเป็นชุมชน และรวมหลาย ๆ ชุมชนเป็นเมืองและอาณาจักรจนกลายมาเป็นรัฐชาติในปัจจุบัน โดยได้กำหนดรูปแบบของรัฐเป็นรัฐเดี่ยว ใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นการกระจายอำนาจไปให้ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารระดับหนึ่ง จึงถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องด้วย ประชาธิปไตยต้องประกอบด้วย โครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติและ

โครงสร้างส่วนล่าง คือระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือรากแก้วหรือรากหญ้า เป็นฐานเสริมสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ซึ่งนับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยก็ยังคงเป็นประชาธิปไตยครึ่งใบ การเมืองในระดับชาติขาดซึ่งคุณภาพ อีกทั้งในการเลือกตั้งยังมีการใช้เงินซื้อเสียงกัน การสร้างประชาธิปไตยจึงควรสร้างจากระดับล่างคือประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งเปรียบเสมือนฐานของสังคมให้เกิดความแข็งแรง เพื่อที่จะเป็นแรงสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาธิปไตยในระดับชาติแข็งแรงไปด้วย แต่การปกครองและการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่ามีปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิ เช่น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลย้ายบ่อยครั้ง มีการทำทุจริตคอร์รัปชัน นักการเมืองท้องถิ่น อันเป็นอุปสรรคต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในประเทศไทยถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองอันเป็นจุดสำคัญของการที่จะช่วยให้ประชาชนได้รู้จักวิธีการปกครองและบริหารกิจกรรมในท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองระดับท้องถิ่นก็ไม่ได้มีความราบรื่น และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันการเมืองท้องถิ่นมีการแข่งขันกันสูงมาก มีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมาหลายกลุ่ม เพื่อแข่งขันกันเข้าไปบริหารงาน ซึ่งกลุ่มการเมืองเหล่านี้ส่วนมากเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่น และนอกจากนี้ชนชั้นนำในแต่ละหมู่บ้านของตำบลที่ได้รับการยอมรับหรือได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจต่อประเด็นปัญหาที่สำคัญในชุมชนได้แก่ บุคคลที่ให้ความสนใจและทุ่มเทการทำงานเพื่อส่วนร่วม บุคคลที่มีตำแหน่งที่สำคัญในหมู่บ้าน สำหรับบุคคลที่ได้รับการไว้วางใจมากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกระบวนการเลือกตั้งก็กลายเป็นช่องทางที่ชนชั้นนำในท้องถิ่นสามารถพัฒนาศักยภาพทางอำนาจให้ตนได้สูงสุด เนื่องจากการเลือกตั้งจะเน้นความสำคัญของทุนทรัพย์ในการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งทำให้ผู้มีอิทธิพลในด้านการเงินในท้องถิ่นใช้สร้างฐานอำนาจทางการเมือง และพยายามขยายฐานอำนาจทางการเมืองออกไปให้กว้างมากที่สุด กลุ่มการเมืองใดมีฐานอำนาจที่เข้มแข็ง กลุ่มการเมืองนั้นก็จะมีชนะการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น นอกจากนั้นอาจจะนำมาซึ่งการผูกขาดอำนาจทางการเมือง นักการเมืองท้องถิ่นหน้าใหม่ ๆ ไม่มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนนักการเมืองท้องถิ่นหน้าเดิมๆ ซึ่งจะอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในระยะเวลาที่ยาวนาน จะส่งผลให้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนารวมทั้งเกิดการยึดติดด้วย

การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้เป็นตัวแทนของประชาชน โดยได้รับการเลือกตั้ง เข้ามา มีบทบาททางการเมืองนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการเมือง และมีฐานอำนาจมากกว่าบุคคลอื่น ๆ นั่นก็คือ ต้องมีฐานสนับสนุนอำนาจทางการเมือง ซึ่งจะมีวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ตลอดจนการใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจ ต้องมีความสมดุล จึงจะทำให้ฐานอำนาจนั้นเข้มแข็ง และสามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้ตลอดเวลา ทั้งในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง และไม่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็สามารถที่จะแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างโดดเด่นซึ่งจะเกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้

การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ หมายความว่าบุคคลที่มีบทบาททางการเมืองมากย่อมต้องมีอำนาจและบารมีมาก ซึ่งนักการเมืองทุก ๆ คนไม่ว่าระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ นั้นต้องการมีบทบาททางการเมืองเป็นที่ยอมรับของประชาชน และในกลุ่มนักการเมืองด้วยกัน โดยเฉพาะนักการเมืองระดับชาติถ้ามีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็จะสามารถสร้างฐานอำนาจได้ และเป็นที่ยอมรับ แต่การจะได้รับตำแหน่งทางการเมืองก็ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการสนับสนุนผลักดัน และต้องมีการลงสมัครรับเลือกตั้งมาก่อนและนักการเมืองก็ต้องแสวงหาความนิยมจากประชาชน และกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น โดยการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด วิธีการหนึ่ง ก็จะเป็นวิธีสร้างฐานการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองและเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน

การเข้ามาใช้อำนาจของกลุ่มการเมืองนั้น มีลักษณะเป็นการเปิดโอกาสใช้กลุ่มชนชั้นนำเข้ามาใช้อำนาจในท้องถิ่นและใช้อิทธิพล โดยผู้มีอำนาจในกลุ่มการเมืองใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจในการให้ความอุปถัมภ์ต่อท้องถิ่น ทำให้กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นมองว่าจะเป็นการสร้างฐานอำนาจและถือว่าเป็นการสร้างความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองด้วย โดยการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองเป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่มในการควบคุมอำนาจจากสภาพการเมืองท้องถิ่นที่ผ่านมายังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากต่อพื้นฐานการสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น โดยมีแนวโน้มทำให้สังคมชนบทมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นการสร้างความเจริญ แต่อีกด้านหนึ่งเป็นการพัฒนาธุรกิจการเมืองให้เกิดขึ้น โดยใช้เงินทุนในการพัฒนามากขึ้นและจะเป็นการสร้างปัญหาในทางการเมืองต่อไป

จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาหลักของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล น่าจะอยู่ที่พฤติกรรมของกลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่น กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ในท้องถิ่น และการแบ่งสรรผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มผู้มีอิทธิพล แง่มุมที่น่าศึกษาจะทำให้ทราบถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาเรื่องโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น โดยจะศึกษาที่เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ศึกษาโครงสร้างอำนาจและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2.2 ศึกษาบทบาทของกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

2.3 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

อำนาจในชุมชน	การเมืองท้องถิ่น
1. สมาชิก อบต. 2. ผู้นำท้องถิ่น 3. กลุ่มประชาชน	1. การตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่น 2. อำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ 3. การบริหารงบประมาณ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 15 คน

4.2 แนวทางการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) มุ่งจะชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาต่าง ๆ ในตำบลคลองจินดา นอกจากนี้จะศึกษาข้อมูลเอกสาร ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นหลัก เพื่อนำมาวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง พิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มและระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะเชิงอุปถัมภ์ โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาเอกสาร (documentary) ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ระดับลึก (in-depth interview) เป็นการศึกษาเพื่อที่จะได้ ข้อมูลในเชิงลึกกับบุคคลที่คัดเลือกแล้วว่ามีความรู้และมีรายละเอียดข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อ การศึกษา อันได้แก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ สามารถแบ่งได้เป็นสามฝ่าย คือ ฝ่ายข้าราชการ การเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ และฝ่ายประชาชน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

- 5.1 การเมืองท้องถิ่น หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากร ที่มีคุณค่า ในระดับท้องถิ่น
- 5.2 โครงสร้างอำนาจ หมายถึง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองซึ่ง เกี่ยวข้องกับสังคมหรือกลุ่ม สามารถใช้อิทธิพลโน้มน้าวหรือการใช้กำลังบังคับ ช่มชู้ให้บุคคลอื่น ๆ กระทำตามผู้ใช้อำนาจทางการเมืองปรารถนา
- 5.3 อุปถัมภ์ หมายถึง การค้าชู้ การสนับสนุน การเลี้ยงดู
- 5.4 ระบบอุปถัมภ์ หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษจากผู้ใหญ่หรือญาติมิตรของตน
- 5.5 บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในการแสดงออกทาง การเมือง อันส่งผลต่อการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
- 5.6 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม
- 5.7 กลุ่มนักธุรกิจท้องถิ่น หมายถึง นักธุรกิจในท้องถิ่นตำบลคลองจินดา
- 5.8 ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นฝ่ายปกครองท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน หมู่บ้าน ที่ดำรงตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

5.9 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.10 กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน หมายถึง กลุ่มตัวแทนภาคประชาชนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำกิจการร่วมกันขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะ ประเภท และสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ในการรวมกลุ่มรวมทั้งการเมืองอยู่ และแสวงหา ซึ่งอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในตำบลคลองจินดา

6.2 ทำให้ทราบถึงอำนาจแลอิทธิพลของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการกิจต่าง ๆ อันเป็นพฤติกรรมทางสังคมและการเมืองภายในตำบลคลองจินดา

6.3 ทำให้ทราบถึงการใช้ระบบอุปถัมภ์เป็นเครื่องมือในสร้าง แสวงหารักษา และใช้อำนาจทางการเมืองของกลุ่มอิทธิพล ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

6.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของตำบลคลองจินดา เพื่อที่จะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไปอย่างถูกปัญหา

6.5 ผลจากการศึกษาอาจนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำความเข้าใจองค์กรปกครองท้องถิ่น ที่มีปัญหาค้ำค้ำถึงกัน โดยเฉพาะปัญหาการผูกขาดอำนาจทางการเมืองและกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมืองการปกครองซึ่งสามารถเกิดได้ เพื่อจะได้เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง และสามารถแก้ไขหรือป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยโดยรวม

6.6 ผลจากการศึกษาในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ หรือเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงเกี่ยวเนื่องกันในอนาคตได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้เชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีนักทฤษฎีหลายท่านได้ศึกษาไว้ ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - 1.1 แนวความคิดทางการเมือง
  - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีโครงสร้างอำนาจ
  - 1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง
  - 1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
  - 1.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์
  - 1.6 แนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์
  - 1.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 1.8 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
2. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดทางการเมือง

การเมือง หรือ Politics เป็นส่วนที่เกี่วกันกับสังคมมนุษย์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ การเมืองจึงปรากฏอยู่ในหลายระดับและขอบเขตของสังคมหรือการปกครองสังคม ด้วยการกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การเมืองเกี่ยวพันกับการใช้อำนาจควบคุม เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเกิดมาจากความแตกต่างทางด้านค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ความปรารถนา ผลประโยชน์ ตลอดจนเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และการยอมรับในสังคมมนุษย์

จึงจำเป็นต้องคิดหาวิธีการหรือหลักการในการควบคุมและปกครอง การแสวงหากฎและจัดทำองค์กรทางการเมืองเพื่อให้สังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น แนวคิดทางการเมืองจึงเกิดขึ้นตามธรรมชาติของสังคมมนุษย์และสัมพันธ์กับรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ในเชิงการเมืองของมนุษย์เอง (เสนีย์ คำสุข 2547: 1-11)

อริสโตเติล (อ้างในวิวัฒน์ เอี่ยมไววัน และอมร รักษาสัตย์ 2545: 7-9) ปรัชญาเมธีชาวกรีกโบราณ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งวิชารัฐศาสตร์” กล่าวไว้ว่า มนุษย์ตามธรรมชาติเป็นสัตว์การเมืองต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชน อันแตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่น ๆ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณเป็นหลัก หากแต่มนุษย์ นอกจากจะอยู่ด้วยสัญชาตญาณแล้วยังมีเป้าหมายอยู่ร่วมกันอีกด้วย ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์จึงมิใช่มีชีวิตอยู่ไปเพียงวัน ๆ หนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการอยู่ร่วมกันเพื่อจะให้มีชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย เราก็จะมองเห็นภาพของการเมืองในแง่หนึ่งว่าการเมืองนั้นคือ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชนหรือสังคมเพื่อให้มีความสุข

ในทางทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ มุมมองที่ใช้พิจารณาการเมืองหรือพูดเป็นศัพท์ทางวิชาการก็คือแนวการศึกษาวิเคราะห์การเมือง (Approach to Political Analysis) ก็ย่อมแตกต่างกันออกไปบ้างตามแต่ใครจะเห็นว่าแนวการมองการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงต่อการอธิบายความเป็นการเมืองได้มากที่สุด โดยคำว่า “การเมือง” นี้ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ไปบ้างในรายละเอียด ตามแต่จะใช้ตัวแบบใดในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองและด้วยตัวแบบที่เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์นี้จะยังให้กรอบการมองการเมืองต่างกันไปในขณะที่สาระสำคัญของคำจำกัดความเป็นไปในทำนองเดียวกัน กล่าวคือเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็นผู้ปกครอง (Rulers) และฝ่ายผู้ถูกปกครอง ซึ่งสำหรับผู้ศึกษารัฐศาสตร์มือใหม่แล้ว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่าการเมืองนั้น จึงจะเป็นเรื่องที่สร้างความสับสนอยู่ไม่น้อย เนื่องมาจากความหมายของการเมืองที่ปรากฏอยู่ในตำราเล่มต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นเผยแพร่กันมีอยู่หลากหลายต่างกันไปตามเจตนารมณ์และมุ่งประสงค์ในการนำความหมายของการเมืองเพื่อไปอธิบายปรากฏการณ์ของผู้ให้คำนิยามความหมายของการเมือง

ปธาน สุวรรณมงคล (2554: 3) ได้กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมิใช่มีรัฐบาล คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ โดยเมื่อพิจารณานิยามของ “การเมือง” สามารถแยกออกเป็น 7 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ ประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ความสนใจของผู้ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจ มีจำกัดอยู่เพียงการ

มองว่ารัฐประกอบไปด้วยดินแดน ประชากร อำนาจอธิปไตย และรัฐบาล แต่ยังให้ความสำคัญไปถึงคำถามที่ว่าอำนาจขึ้นอยู่กับรัฐหรืออำนาจขึ้นอยู่กับการเมือง หรือการเมืองถูกกำหนดโดยรัฐ ในมุมมองนี้ การเมืองจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการบริหารกิจการบ้านเมือง และหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับอำนาจ สถาบัน และองค์กรในสังคม

กลุ่มที่ 2 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์เป็นการอธิบายการเมืองในเชิงประจักษ์จากพฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐ ดังที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช เห็นว่า “การเมืองคือกิจกรรมซึ่งผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ซึ่งรวมอยู่ในหน่วยการปกครองหนึ่ง ๆ ได้รับการประสานผลประโยชน์โดยได้รับโอกาสที่จะร่วมมืออำนาจตามสัดส่วนของสำคัญของกลุ่ม” (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2520: 15)

ในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยการแสวงหาอำนาจถูกนำเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้ง โดยการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนประชาชน เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่ก็ไม่ได้มีหลักประกันเสมอไปว่า ตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนนั้นจะเข้าไปใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

กลุ่มที่ 3 การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เพื่อเข้าไปมีส่วนในการจัดสรรผลประโยชน์ของรัฐ นักวิชาการที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มทางการเมือง เช่น การเบรียล อัลมอนต์ และพาเวลล์ แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ในสถาบัน เช่นพรรคการเมือง กองทัพ เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ที่ตั้งเป็นสมาคม เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมพ่อค้า นักธุรกิจ เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในรูปสมาคม เช่น กลุ่มศาสนา กลุ่มเชื้อชาติ เป็นต้น และกลุ่มรวมตัวชั่วคราว เช่น กลุ่มประท้วง เป็นต้น

กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มักมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องหรือสนับสนุนผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองให้ตอบสนองความต้องการหรือผลประโยชน์ของกลุ่ม บางครั้งการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ก็นำมาสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองได้

กลุ่มที่ 4 การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง นิยามนี้เห็นว่าความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของการเมือง ทั้งนี้ความขัดแย้งอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น จากความจำกัดของทรัพยากรในสังคม หรือมาจากการใช้อำนาจในการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมแก่คนในสังคมอันเนื่องมาจากนโยบายสาธารณะของรัฐ

กลุ่มที่ 5 การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรในสังคม ชัยอนันต์ สมุทวณิช เห็นว่าสำนักพหุนิยมยอมรับนิยามของ “การเมือง” ว่าเป็นการแบ่งปันคุณค่าในสังคมโดยที่

การแบ่งปันนั้นเป็นไปได้โดยมีการยอมรับอำนาจ (ซ็อนันต์ สมุทวณิช 2541: 4) การเมืองจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดว่า “ใครได้อะไร เมื่อใด อย่างไร” ซึ่งเดวิด อีสตัน (David Easton) ได้นิยามว่าการเมืองเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสังคมอย่างเป็นธรรม (the authoritative allocation of values for society) นิยามนี้ได้รับการกล่าวขวัญถึงมากจากผู้ศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์เป็นการมองการเมืองแบบที่มีบทบาทหรือส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เช่น งบประมาณ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ซ็อนันต์ สมุทวณิช เห็นว่านิยามนี้สามารถใช้ได้กับสังคมที่มีการยอมรับเกี่ยวกับกติกาการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมเท่านั้น ในสังคมที่ไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกาการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม การเมืองก็เป็นเรื่องของ การขัดแย้งแข่งขันกัน มีการใช้ความรุนแรงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ (ซ็อนันต์ สมุทวณิช 2541: 4)

กลุ่มที่ 6 การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ทั้งนี้ นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่แสดงเจตนารมณ์ของผู้มีอำนาจรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายบริหารที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ และนโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรของสังคมให้กับกลุ่มคนในสังคมด้วย ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่นโยบายสาธารณะจะเกี่ยวข้องกับการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับกลุ่มคนในสังคมต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

กลุ่มที่ 7 การเมืองเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางสังคม (social relations) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่อาจมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันทางความคิด อุดมการณ์หรือความแตกต่างทางผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มอันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะสังคมแบบพหุที่มีความหลากหลายทางสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา

รอด เฮกส์, มาร์ติน ฮาร์รอป และ โชน เบรสลิง (Rod Hague, Martin Harrop and Shaun Breslin) เห็นว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่าง ความหลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งโดยวิธีการเจรจา ทำความเข้าใจ และการชักจูงโน้มน้าว ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นบางครั้งอาจนำไปสู่วิกฤตทางการเมืองหากไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้

การเมืองเป็นเรื่องที่ไม่น่าตรงไปตรงมาหรือยึดถือความซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรมอะไรมากนัก หากกล่าวอย่างถึงที่สุดแล้วก็กล่าวได้ว่า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “การแสวงหาอำนาจและใช้อำนาจ” เพื่อผลประโยชน์ของตนเองนั่นเอง

แต่ในคำกล่าวข้างต้น หากพิจารณาเชิงบวกแล้ว การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของรัฐที่มีกฎหมายรองรับอำนาจและการใช้อำนาจ โดยนัยนี้ นักการเมืองก็คือผู้ที่อาสาประชาชนเข้ามาเพื่อทำหน้าที่แทนประชาชนและใช้อำนาจรัฐเพื่อจัดสรรทรัพยากรในสังคมให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศโดยรวม ในขณะที่เกี่ยวกับการเมืองก็ยังมีภาคส่วนอื่นเข้าร่วมในการใช้อำนาจรัฐอีกด้วย ได้แก่ การเมืองภาคพลเมือง

ภาพที่ 2.1 อำนาจ ผลประโยชน์กับการเมือง

ที่มา : ปราน สุวรรณมงคล 2554 การเมืองท้องถิ่น :การเมืองของใคร โดยใคร เพื่อใคร

เห็นได้ว่า การเมืองมีความหมายที่หลากหลายตามแต่ประสบการณ์ และทัศนคติของบุคคลนั้น การเมืองจึงเปรียบเทียบเสมือนเหรียญสองด้าน คือ ด้านบวกและด้านลบ

1.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย (Democracy) เกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยกรีก แต่ประชาธิปไตยในสมัยกรีกมีลักษณะที่แตกต่างจากประชาธิปไตยในสมัยปัจจุบัน คำว่า ประชาธิปไตยมาจากคำว่า d democracy ซึ่ง demos มาจากคำว่า people หรือประชาชน และคำว่า kratein มาจากคำว่า to rule หรือการปกครอง ดังนั้น ถ้าแปลตามรูปศัพท์แล้ว democracy หรือประชาธิปไตย แปลว่า การปกครองโดยประชาชน (rule by people) หรือเรียกอีกประการหนึ่งได้ว่า popular sovereignty คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

ความหมายต่าง ๆ ของประชาธิปไตย อาจแบ่งออกได้เป็นแบบแคบและแบบกว้าง การให้ความหมายแบบแคบ ซึ่งในการนี้เราจะให้คำจำกัดความของประชาธิปไตยได้ว่า “เป็นรูปแบบการปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และมีสิทธิ อำนาจ และโอกาสในการเข้าควบคุมกิจการทางการเมืองของชาติ” สำหรับความหมายแบบกว้าง เกิดมาจากความเข้าใจว่า เราไม่ควรตีความคำว่าประชาธิปไตยให้อยู่แต่ในเรื่องของรูปแบบการปกครองเพียงอย่างเดียว แต่ประชาธิปไตยน่าจะหมายถึงปรัชญา

ของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติ หรือหลักการที่กำหนดพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคม ในกิจการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หมายความว่า

ทางการเมือง : ประชาชนควรมีส่วนในการกำหนดนโยบายในการปกครองบ้านเมืองในระดับชาติ

ทางเศรษฐกิจ : ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบการทางเศรษฐกิจ หรือให้บุคคลได้รับหลักประกันในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ หรือได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้ลงแรงไป

ทางสังคม : ประชาชนได้รับความยุติธรรมในสังคม ไม่มีการกีดกันระหว่างชนชั้น กลุ่มชน หรือความแตกต่างใด ๆ หรือเกิดระบอบอภิสิทธิ์ชน หรือระบบอุปถัมภ์

ทางวัฒนธรรม : ส่งเสริมค่านิยม แบบแผน หรือประเพณีที่ยึดมั่นในหลักการประนีประนอม การใช้เหตุผล การยอมรับนับถือคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ มีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ในการร่วมมือกันเพื่อส่วนรวม โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว รวมทั้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ชอบธรรม และเหมาะสมกับกาลสมัย ตลอดจนให้ความสำคัญกับสมาชิกที่อยู่ในสังคมเดียวกัน เป็นต้น

ประชาธิปไตยในทางกว้าง จึงมีความหมายทั้งในรูปแบบการปกครอง และเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในแง่ของการปกครองจะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลที่เกิดขึ้นนี้จึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการช่วยให้ประชาชนได้บรรลุจุดหมายปลายทางของสังคมการเมือง นั่นคือความผาสุกของประชาชนทั้งปวง ซึ่งหมายความรวมถึง

เสรีภาพ : ที่บุคคลอาจจะมีใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสอดคล้องกับหลักการเรื่องความมั่นคง ความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวัสดิการของส่วนรวม

โอกาส : โอกาสที่บุคคลจะสามารถดำเนินงาน หรือกิจการต่าง ๆ ตามความต้องการ ทุกคนควรจะได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการที่จะพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ ตามความสามารถของตัวเอง

ความเจริญ : บุคคลมีโอกาที่จะพัฒนาตัวเอง มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางสติปัญญา ความสามารถและบุคลิกภาพของแต่ละคน และศักดิ์และสิทธิ์ในการปกครองประเทศหรือการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจปกครองตัวเอง

1.1.2 แนวความคิด เกี่ยวกับการเมือง

คำนิยามแคลสิกของลาสเวลล์ : การเมืองได้แก่เรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลและผู้มีอิทธิพล

แฮโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell) นักวิชาการชาวอเมริกัน กล่าวว่า การเมืองเป็น “เรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลและผู้มีอิทธิพล” (The study of politics is the study of influence and the influential) ได้อธิบายเรื่องการเมืองว่าประกอบด้วยสามส่วน คือ

- 1) การได้อะไร เป็นเรื่องของวัตถุประสงค์และอวัตุกรรม อันเป็นสิ่งที่มิจำกัดและเป็นสิ่งที่คนอยากได้ เช่น วัตถุ ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง ที่ดิน เป็นต้น อวัตุกรรม เช่น ความมีเกียรติ สวัสดิภาพ ความปลอดภัย ความมั่นคง ความสะดวกสบายหรือความสุขกายสุขใจ
- 2) การได้เมื่อใด เป็นเรื่องของกาลเวลาหรือจังหวะเวลา ความซ้ำเร็ว คือ ได้เมื่อใดซึ่งอาจมีการกำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น ในการสมัครแข่งขันเพื่อรับการเลือกตั้ง
- 3) การได้มาอย่างไร เป็นเรื่องของกระบวนการ คือ ขั้นตอนและวิธีการอันหมายถึง กลไกที่จะได้มา

วี.โอ.เคีย์ (V.O.Key, Jr.) นักรัฐศาสตร์อเมริกันให้คำนิยามไว้ว่า “การเมืองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับการบังคับบัญชาและถูกบังคับบัญชา การควบคุม การเป็นผู้ปกครองและถูกปกครอง” การเมืองตามคำนิยามนี้เป็นเรื่องอำนาจ อันได้แก่ การได้มาและรักษาไว้ซึ่งอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมือง

เดวิด อีสตัน (David Easton) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันให้คำนิยามไว้ว่า “การเมืองเป็นการแบ่งปันปันส่วนหรือจัดสรร โดยใช้อำนาจอันเป็นที่ได้รับการยอมรับหรือที่ถือว่าเป็นไปตามสิทธิอำนาจ” (authoritative allocation of values)

เชลดอน โวลิน นักวิชาการร่วมสมัย ถือว่าการเมืองประกอบด้วยสามประเด็นหลักคือ

- 1) ลักษณะที่หนึ่ง การเมืองเป็นกิจกรรม (activities) ที่มุ่งแสวงหาผลหรือชิงประโยชน์ด้วยการแข่งขันกัน ในระดับบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม
- 2) ลักษณะที่สอง การเมืองเป็นกิจกรรมซึ่งมีแนวโน้มปรากฏได้ง่ายและมาก 2 เงื่อนไข คือ ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และในสภาพที่ค่อนข้างขาดแคลน
- 3) ลักษณะที่สาม การเมืองเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ อันมีผลกระทบต่อคนหมู่มาก คือการแสวงหาผลประโยชน์มีในระดับต่าง ๆ กันเช่น ในระดับหมู่บ้าน ในระดับสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ

แนวความคิดของโวลิน ถือว่า เป็นแบบยุคเก่าก่อนสมัยกรีกโบราณซึ่งถือว่า กิจกรรมที่เข้าข่ายการเป็นกรเมืองจะต้องมีผลกระทบไม่ว่าทางบวกหรือลบต่อบุคคลจำนวนมาก หรือต่อสังคมส่วนรวม

1.2 แนวคิด ทฤษฎีโครงสร้างอำนาจ

โครงสร้างอำนาจ (power structure) หมายถึง แบบแผนของความสัมพันธ์ภายใน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชนชั้นที่มีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจของชุมชน ซึ่งชุมชนจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้ และรูปแบบโครงสร้างอำนาจอาจจะเป็นเพียงกลุ่มเดียว หรือหลายกลุ่มที่เข้ามามีส่วนในการใช้อำนาจ

โครงสร้างอำนาจในชุมชน (community power structure) เป็นแบบแผนของความสัมพัธ์ภายในโครงข่ายของความสัมพัธ์เชิงอำนาจ อาจจะเป็นโครงสร้างขนาดใหญ่หรือเล็ก และอาจเป็นโครงสร้างอำนาจแบบผูกขาด หรือกระจายอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของชุมชนและระดับความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจคือชนชั้นนำของชุมชนนั่นเอง

ดังนั้นการศึกษาโครงสร้างอำนาจในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ตามแนวความคิดทฤษฎีโครงสร้างอำนาจ จะทำให้ทราบว่า ใครคือผู้ที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจหรือชนชั้นนำของชุมชนตำบลคลองจินดา ซึ่งเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจของชุมชน และในกลุ่มคนนั้นมีความสัมพันธ์ทางอำนาจกันอย่างไร และจะอธิบายประกอบด้วยทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ และยังทำให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่สำคัญ ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้คนกลุ่มดังกล่าวขึ้นมาเป็นชนชั้นนำในชุมชน ซึ่งก็มีทรัพยากรทางการเมืองในการแสวงหาอำนาจที่แตกต่างกัน ประกอบกับการผูกพันกันด้วยสายใยระบบอุปถัมภ์ และการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะอาศัยวิธีการศึกษาโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำนิยม

แนวทางในการศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชน มี 3 แบบ ดังต่อไปนี้ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2531:35)

- โครงสร้างอำนาจแบบมาร์กซิสต์ (Marxism)
- โครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยม (Piuralism)
- โครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำนิยม (elitism)

โครงสร้างอำนาจแบบมาร์กซิสต์ (Marxism) : ศึกษาในแง่ของการแข่งขันระหว่าง 2 ชนชั้น คือชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งเป็นชนชั้นนายทุน (capitalist class) เป็นชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้ทำการผลิตแต่สามารถควบคุมวิธีการผลิตไว้ได้ และยังสามารถควบคุมการดูดซึมผลผลิตส่วนเกินจาก

ชนกลุ่มใหญ่ผู้ทำการผลิต และชนชั้นผู้ได้ปกครอง ซึ่งเป็นชนชั้นกรรมาชีพ (working class) เป็นคนกลุ่มใหญ่ที่เป็นผู้ผลิต แต่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของชนกลุ่มน้อยกึ่งกล่าว และผลจากการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคมยุคหนึ่งจะก่อให้เกิดชนชั้นในลักษณะใหม่

โครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยม (pluralism) : โครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยมเป็นแนววิเคราะห์ของนักรัฐศาสตร์กลุ่มพหุนิยม (pluralism) ที่มีแนวความคิดพื้นฐานโต้แย้งกลุ่มชนชั้นนำนิยม ในประเด็นที่ว่า “อำนาจเกิดขึ้นจากการมีสถานภาพในองค์การทางสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงของสถาบัน โดยเขาจะเป็นผู้มีอำนาจ ส่วนกลุ่มพหุนิยมมีแนวความคิดว่า “อำนาจเกิดขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บุคคลจะมีอำนาจต่อเมื่อเขาได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง” (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2531: 35)

แนวความคิดพื้นฐานของกลุ่มพหุนิยมเชื่อว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ต่างก็เป็นอิสระต่อกัน การที่บุคคลอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน อาจทำให้บุคคลมีลักษณะเฉพาะในตำแหน่งหลายอย่างที่แตกต่างกันอย่างเด็ดขาดได้ เช่น บุคคลอาจมีอำนาจทางการเมืองสูง แต่มีอำนาจทางเศรษฐกิจต่ำก็ได้ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้คือ โครงสร้างอำนาจมีลักษณะ “หลากหลาย” ในมิติที่แตกต่างกัน

แนวความคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กลุ่มพหุนิยมก็ยอมรับการมีอยู่ของชนชั้นนำนำ แต่จะเป็นลักษณะกระจายไปตามประเด็นทางการเมือง (political issue) และการคงอยู่ของผู้นำจะต้องคำนึงถึงความต้องการของมวลชน และนักพหุนิยมแบบใหม่เน้นให้เห็นคุณลักษณะของพหุนิยมชนิดใหม่ อันมีหลักการที่ว่า “ปัจเจกบุคคลมีความสำคัญในระดับที่ลดลง หันมามุ่งสนใจพฤติกรรมของกลุ่ม แต่ก็ยังไม่ละทิ้งความสำคัญของปัจเจกบุคคลเสียเลยทีเดียวเพราะกลุ่มเกิดจากการรวมตัวของปัจเจกบุคคล ส่วนการแบ่งปันระหว่างกลุ่มก็ยังคงเป็นการแข่งขันของผู้นำซึ่งมีอำนาจอันชอบธรรมเพราะเป็นอำนาจจากการเป็นตัวแทนสมาชิกส่วนใหญ่ (ระดม วงษ์น้อม 2527: 20)

กล่าวโดยสรุปแล้ว โครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยม เป็นการนำแนวความคิด “พหุนิยม” มาเป็นกรอบความคิด โดยกลุ่มนี้มีแนวความคิดพื้นฐานที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มชนชั้นนำนิยมที่เชื่อว่าในชุมชนต่าง ๆ มีกลุ่มชนชั้นนำที่รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น ผูกขาดการใช้อำนาจและการตัดสินใจในทุก ๆ กิจกรรม แต่กลุ่มพหุนิยมเชื่อว่าในทุกสังคมที่มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อำนาจและโครงสร้างอำนาจจึงไม่ตายตัว แต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายหรือกิจกรรมของชนชั้นนำโดยตรง การเข้าแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์นี้เอง จึงเป็นเหตุของการเปลี่ยนแปลงกลุ่มที่เข้ามาใช้อำนาจในศูนย์อำนาจ ดังนั้นอำนาจตามแนวความคิดของพหุนิยม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน

ผลของการตัดสินใจในกระบวนการตัดสินใจนี้เป็นการแสดงออกของความสัมพันธ์ที่ใครจะควบคุมหรือครอบงำพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่น ๆ ของชุมชน

โครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนิยม (elitism) : โครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนิยม เป็นแนววิเคราะห์ของนักรัฐศาสตร์กลุ่มแนวความคิด “ชนชั้นนำ” (elitism) ซึ่งมีนักปรัชญาที่สำคัญคือ Vilfredo Pareto , Gaetano Mosca, Harold D.Lasswel และ Daniel Learner โดยแนวความคิดของกลุ่มชนชั้นนำนิยมมีความคิดที่ว่า “ในแต่ละสังคมจะประกอบด้วย “ชนชั้นนำ” (elite) และ “ปวงชน” (mass) ชนชั้นนำซึ่งมีอำนาจในสังคมจะมีจำนวนน้อย ส่วนปวงชนมีจำนวนมากแต่ “ไร้อำนาจ” (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2531: 27)

แนวความคิดดังกล่าวปรากฏในงานเขียนของนักคิดกลุ่มชนชั้นนำนิยมเสมอ ดังเช่น Vilfredo Pareto ซึ่งกล่าวว่า “ทุกๆ คนจะถูกปกครองโดยชนชั้นนำซึ่งถูกเลือกสรรขึ้นมาจากประชาชน

นักคิดที่สำคัญที่ศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนในแนวทางการศึกษาแบบชนชั้นนำนิยมที่สำคัญ ฮันเตอร์ (Hunter) มิลล์ (Mills) ดายน์ (Dye) และคอมฮอฟฟ์ (Domhoff) โดยพวกเขาเชื่อว่าทุกชุมชนจะมีคนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ใช้อำนาจเหนือทรัพยากรและบุคคลในสังคม และสามารถควบคุมผลการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ ในชุมชน

ฮันเตอร์ได้พัฒนาวิธีการศึกษาโครงสร้างอำนาจพิจารณาชื่อเสียงเพื่อพิจารณาว่าใครคือชนชั้นนำในชุมชน โดยสอบถามจากบุคคลที่มีอิทธิพลในธุรกิจ หรือในหน่วยการปกครองของท้องถิ่น จากนั้นจะถามผู้ที่รู้จักท้องถิ่นให้จัดลำดับบุคคลที่ถูกเสนอชื่อเป็นชนชั้นนำเท่าที่รวบรวมได้ในขั้นต้น ซึ่งอาจมีการเพิ่มหรือลดรายชื่อตามความเหมาะสม และสุดท้ายจะเหลือรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นชนชั้นนำอยู่เพียงจำนวนหนึ่ง สาเหตุสำคัญของการศึกษาโดยพิจารณาจากชื่อเสียงจึงเป็นการพิจารณาโดยทำบัญชีผู้มีชื่อเสียงขึ้นมาจำนวนหนึ่ง และสัมภาษณ์เพื่อหาผู้ที่เป็นชนชั้นนำซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อนั้นๆ อีกที

ส่วนการพิจารณาจากตำแหน่ง หรือการศึกษาชนชั้นนำที่อยู่ในอำนาจ (power elite) ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมิลล์ (Mills) และเพื่อนร่วมงานของเขาคือ คอมฮอฟฟ์ และดายน์ (Domhoff and Dye) โดยสรุปว่า ในชุมชนส่วนใหญ่ อำนาจทางการเมืองจะถูกใช้โดยคนเพียงไม่กี่คน กลุ่มคนที่ใช้อำนาจการเมืองได้แก่บุคคลที่อยู่ในสถาบันหรือสมาคมทางการเมือง เศรษฐกิจ ทหาร หรือสังคม และบุคคลในสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้มักมีความเกี่ยวข้อง เป็นกลุ่มเดียวกัน หรือมีความใกล้ชิดกัน

การศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนโดยวิธีการตามกลุ่มชนชั้นนำนิยมนี้ เราต้องทำความเข้าใจศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

ขั้นแรก การระบุตัวบุคคลที่เป็นชนชั้นนำ

ขั้นที่สอง สืบหาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เป็นชนชั้นนำว่าปัจจัยใดบ้างที่อธิบายการเป็นชนชั้นนำ

ขั้นที่สาม สืบหาคุณระดับชั้นของอำนาจและความสัมพันธ์ทางอำนาจของชนชั้นนำในระดับอำนาจที่ต่าง ๆ กัน

ขั้นที่สี่ อาจศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างชนชั้นนำกับบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นชนชั้นนำ

แนวความคิดโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำนิยามมองว่าอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองในสังคมจะอยู่ที่ชนชั้นแห่งอำนาจ และสำนักนี้เชื่อว่า ในทุกชุมชนมีชนชั้นนำกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันผูกขาดอำนาจและการตัดสินใจของชุมชนทุกเรื่อง กลุ่มนี้จะอธิบายอำนาจและโครงสร้างทางอำนาจโดยคะแนนที่ชนชั้นนำได้รับการระบุและเรียงลำดับจากสมาชิกของชุมชนทั่วไป เป็นการมองที่ชื่อเสียงของบุคคล โดยให้สมาชิกในชุมชนระบุว่าในชุมชนนั้นใครมีอำนาจและให้จัดลำดับความมีอำนาจ บุคคลใดได้รับการระบุมากที่สุดว่ามีอำนาจ และถูกจัดให้อยู่ในระดับสูงมาก ๆ ก็นับว่าเป็นคนมีอำนาจมาก (ระดม วงษ์น้อม 2527:19-20)

จากการศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนนั้นพบว่า มีข้อแตกต่างกันไปตามแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยที่สำนักชนชั้นนำนั้นใช้วิธีการศึกษาแบบระบุบุคคลที่มีชื่อเสียงมากเป็นบุคคลที่เป็นชนชั้นนำ และมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า มีชนชั้นนำจำนวนน้อยที่ผูกขาดอำนาจ และจะเป็นผู้ตัดสินใจของชุมชน พร้อมกับสรุปรูปแบบโครงสร้างอำนาจว่า เป็นแบบพีระมิด (pyramid) ส่วนสำนักพหุนิยมกล่าวแย้งการศึกษาของกลุ่มแรกว่า ไม่สามารถค้นพบโครงสร้างอำนาจได้อย่างแท้จริง ดังนั้นสำนักพหุนิยมจึงมีวิธีการศึกษาโครงสร้างอำนาจจากกระบวนการตัดสินใจ (decision making) และประเด็นในการตัดสินใจในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งค้นพบตามวิธีดังกล่าวพบว่า ชนชั้นนำมีอยู่จริงแต่ในลักษณะแบบกระจายไปตามประเด็นทางการตัดสินใจในนโยบายท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบพีระมิด แต่ลักษณะความไม่สมดุลทางสถาบันยังมีอยู่ (imbalance institution) กล่าวคือ สถาบันทางเศรษฐกิจ และสถาบันทางการเมืองจะผูกขาดอำนาจการตัดสินใจ แต่ศูนย์กลางสำคัญในการตัดสินใจโดยตรงยังอยู่ภายใต้การชี้นำของผู้นำทางเศรษฐกิจอยู่เช่นเดิม

1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีลักษณะความไม่เสมอภาคในลักษณะต่าง ๆ กัน (Social inequality) ขึ้นกับสภาพแวดล้อมของสังคม ชนชั้นสูงของสังคม ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยคนจำนวนนี้มี

อำนาจและมีอิทธิพลมากที่สุด มีทรัพย์สินมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการยกย่องนับถือ กล่าวคือ เป็นกลุ่มคนที่ครอบงำการใช้อำนาจและการตัดสินใจเอาไว้ ซึ่งในปัจจุบันเป็นการควบคุมอำนาจการตัดสินใจดังกล่าว คือ อำนาจทางการเมือง

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “อำนาจทางการเมือง” ไว้ดังนี้

Mills (1959: 4) ได้ให้คำนิยาม อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจที่จะตัดสินใจและการบังคับให้เป็นไปตามการตัดสินใจนั้น ๆ ในส่วนที่มีความสำคัญต่อสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองสามารถที่จะจัดสรรความชอบธรรม (legitimacy) หรือสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ตามตัวบทกฎหมาย ตัวอย่างของบุคคลที่มีอำนาจทางการเมืองได้แก่ นักการเมือง เช่น สมาชิกสภา คณะรัฐมนตรี ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากงานบุคคลเหล่านี้ เป็นต้น

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539: 3-5) กล่าวว่า การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้และการใช้อำนาจทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลอื่นเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ข้าราชการ งบประมาณหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวการมองการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ (power approach) เป็นแนวทางการศึกษาหนึ่งที่ได้รับการนิยมนิยมชอบในหมู่นักรัฐศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ทั่วไป ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องหรือมีบริบทเกี่ยวกับการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน ก็มักให้คำนิยามของการเมืองว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ในเชิงการใช้อำนาจของรัฐบาลิตย์ ต่อผู้อยู่ใต้อำนาจซึ่งก็คือประชาชนนั่นเองโดยคำนิยามเช่นนี้ สิ่งหนึ่งที่เกิดมาจากสถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ทำหน้าที่ในการตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้มาจากรัฐบาลในรูปของนโยบายสาธารณะ (public policies) โครงการพัฒนาและงานต่าง ๆ โดยภาคราชการ รวมไปถึงการตัดสินใจหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลกับรัฐ จึงล้วนแต่เป็นเรื่องแต่เป็นเรื่องที่การเมืองส่งผลกระทบต่อนักศึกษาและบุคคลทั่วไป โดยบริบทดังกล่าวการศึกษาเรื่องการเมืองและการปกครองของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในแทบทุกสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาให้นักศึกษาได้ร่ำเรียน ทำความรู้ความเข้าใจในฐานะที่อย่างน้อยก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม และเป็นความรู้หนึ่งที่ประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยสมควรสั่งสมให้แก่พลเมืองของรัฐ เพื่อประโยชน์เป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป อำนาจทางการเมืองจึงหมายถึง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคนที่มนุษย์หรือกลุ่ม สามารถให้อิทธิพลโน้มน้าว หรือใช้กำลังบังคับข่มขู่ให้บุคคลอื่น ๆ กระทำตามที่มีและใช้อำนาจทางการเมืองปรารถนา ผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง

จำเป็นต้องมีฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชน รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างอำนาจให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อจะได้อย่างสามารถรักษาอำนาจที่ตนมีอยู่ไว้ได้ ซึ่งฐานอำนาจทางการเมืองมีแหล่งที่มี 3 ทางด้วยกัน คือ

1. อำนาจในการสั่งการ (authority) คือสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มได้จากกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม มีสถาบันทางสังคมรองรับ (legal authority) นอกจากนั้นอำนาจในการสั่งการยังเป็นฐานอำนาจที่ชัดเจนที่สุดในลักษณะของตำแหน่ง อย่างเป็นทางการ (formal position) ซึ่งจะได้รับการยอมรับการมีอำนาจเหนืออย่างไม่มีข้อโต้แย้ง ผู้มีอำนาจในลักษณะความหมายนี้ ได้แก่ ข้าราชการท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล หรือกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

2. ทรัพยากรทางวัตถุ (material resource) คือสิ่งที่คนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งมีมากกว่าคนอื่น ๆ เช่น เงิน ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสิ่งหายาก และเป็นสิ่งที่ต้องการของคนในสังคม ชนชั้นนำผู้ใช้อำนาจจะมีทรัพยากรทางวัตถุที่มีค่ามากกว่าคนอื่นและจะทำการแลกเปลี่ยน หรือประโยชน์ที่จะนำมาสู่ตน ขณะเดียวกันชนชั้นนำจะให้ประโยชน์ที่เห็นได้ชัด และสามารถให้ต่อผู้ที่ยอมทำตามได้ทันทีทันใด ในลักษณะการตอบโต้ได้ และประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุตอบสนองความต้องการได้หลายอย่างมากกว่าจะมีความสำคัญ จะเห็นได้ว่าประโยชน์ในแง่นี้คือผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ผู้มีอำนาจตามความหมายที่จะใช้ทรัพยากรทางวัตถุเป็นฐานอำนาจได้แก่ พ่อค้า ผู้ร่ำรวยในชุมชน นายทุนผู้ว่าจ้าง หรือนายทุนเงินกู้ เป็นต้น

3. ทรัพยากรที่มีใช้วัตถุ (Non – material resource) คือ ทรัพยากรที่ไม่ได้เป็นวัตถุที่จับต้องได้ ซึ่งอาจจะหมายถึง เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความเชื่อถือ ความรอบรู้ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานอำนาจของคนชนชั้นนำในลักษณะหนึ่งซึ่งจะได้รับการยอมรับ ความนิยมชมชอบ ตลอดจนความศรัทธาใคร่จากคนในชุมชน หรือในสังคมนั้น ผู้ที่มีสิทธิอำนาจในลักษณะความหมายนี้ ได้แก่ พระภิกษุ ครู ผู้อาวุโส หัวหน้าครัวเรือน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ที่จะมีอำนาจทางการเมืองยังจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ อีก 2 ประการ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีใช้วัตถุเช่นกัน คือ

1. อุดมการณ์ในระดับบุคคล อุดมการณ์จะประกอบไปด้วยค่านิยมต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้ที่ต้องการมีอำนาจทางการเมืองจะต้องมีอุดมการณ์ที่จะเป็นใหญ่ มีหน้ามีตา มีเกียรติยศ มีชื่อเสียง จึงจำเป็นต้องแสวงหาอำนาจเพื่อตอบสนองอุดมการณ์ของตน

2. สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย ไม่ว่าจะบุคคลจะมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไร อำนาจจะไม่เกิดหากสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย อำนาจจะเกิดขึ้นต้องอาศัยสถานการณ์ที่เหมาะสม

ในทางรัฐศาสตร์ถือว่าที่มาของฐานอำนาจทางการเมืองทั้งหมดข้างต้นเป็น “ทรัพยากรการเมือง” (political resources) นั้นย่อมแสดงว่า ผู้ใดจะมีอำนาจทางการเมืองมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับว่า เขามีทรัพยากรทางการเมืองที่อยู่ในครอบครองมากน้อยเพียงใด (สุจิต บุญบงการ 2528: 21) มีความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเพื่อการเมืองมากน้อยเพียงใด ความแตกต่างในด้านความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านชีววิทยา เช่น ความแตกต่างทางสมอง เป็นต้น นอกจากนั้น บุคคลมีทักษะและความสามารถต่างกันในด้านนี้เพราะโอกาสในการได้ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ซึ่งแต่ละคนได้รับไม่เท่ากัน และนอกจากนั้นอาจเกิดความแตกต่างในการตั้งใจฝึกฝนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (สุจิต บุญบงการ 2528: 22)

สำหรับการใช้ทรัพยากรทางการเมืองสร้างฐานอำนาจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้ (สุจิต บุญบงการ 2528: 22-25)

1. การกำจัดให้หมดไป (elimination) ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กำลังเป็นตัวกำจัดอันเป็นการใช้กำลังกายภาพโดยตรง (direct physical) เช่น ประหารชีวิต หรือเนรเทศออกจากประเทศหรือจำคุก เป็นต้น
2. การกระทำให้เกิดความเสียหาย (damage) เป็นวิธีการใช้อำนาจเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายในด้านต่าง ๆ เช่น อาจจะเป็นการทำลายทรัพย์สินสมบัติ ทำลายชื่อเสียงหรือการใส่ร้าย เพื่อทำให้เกิดความเสียหายทั้งชื่อเสียง และเกียรติยศ เป็นต้น
3. การใช้อำนาจในการคุกคาม (threat) คือการแสดงเจตนา หรือความตั้งใจ ที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ตนพร้อมที่จะกำจัดเขาให้หมดไป หรือทำให้เขาเสียหายได้
4. กาคิดสินบน คือการให้เงินทองหรือสิ่งของมีค่าต่าง ๆ เพื่อให้เขาเห็นด้วยหรือยอมทำตามหรือขัดขวาง
5. การชักจูงโน้มน้าว (persuasion) เป็นการใช้อำนาจด้วยการใช้เหตุผล ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นด้วยจนยอมทำตาม หรือไม่ขัดขวาง
6. การให้การศึกษาอบรม (education) คือ การให้ความรู้ความเข้าใจ โดยอาจทำผ่านสื่อต่าง ๆ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญเป็นตัวกำหนดว่าใครจะมีอำนาจทางการเมืองหรือไม่ ก็คือ ทรัพยากรทางการเมือง และวิธีการใช้ทรัพยากรทางการเมือง

ดังเห็นได้จาก การเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะทำให้ผู้นำทั้งระดับชาติและท้องถิ่นมีอำนาจทางการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการเมืองที่มีอยู่ เช่น เงินทอง ชื่อเสียง และสื่อต่าง ๆ เป็น

ต้น เพื่อที่จะเปลี่ยนเป็นคะแนนเสียงให้ได้โดยวิธีการที่นำมาใช้ก็มีทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย และเมื่อได้เข้ามามีอำนาจทางการเมืองแล้วก็จำเป็นต้องใช้อำนาจทางการเมืองของตนแสวงหาทรัพยากรทางการเมือง โดยคอร์รัปชันเพื่อทดแทนทรัพยากรที่ได้ใช้ไปในการเลือกตั้ง และเพื่อเตรียมไว้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ลักษณะเช่นนี้จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นวงจรอยู่คู่กับการเมืองไทย มาจนถึงปัจจุบัน

1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

1.4.1 ความหมายของระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมประการหนึ่ง ซึ่งอาจนิยามได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มีสถานะไม่เท่าเทียมกัน (Dyadic Relationship) โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Exchange Relationship) และเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัว พวกพ้อง (Personalism) โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน มีการและเปลี่ยนแปลงประโยชน์ระหว่างกัน มีผู้ให้และผู้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลจากบนมาสู่ล่าง นั่นคือสังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างที่เน้นความแตกต่างระหว่างฐานะตำแหน่งซึ่ง ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ที่ฐานะสูงกว่า และผู้รับอุปถัมภ์ที่มีฐานะต่ำกว่า ซึ่งอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ และผู้รับอุปถัมภ์ขยายขอบเขตกว้างไกลกว่าที่จะจำกัดอยู่เฉพาะในชุมชนหรือในชนบทเท่านั้น ระบบอุปถัมภ์ยังมีความสำคัญในการเชื่อมโยงโครงสร้างอำนาจระหว่างชนบทและเมือง และเป็นช่องทางของการแสวงหาผลประโยชน์

สังคมทุกสังคมมีโครงสร้างและโครงสร้างเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ในส่วนต่าง ๆ ของสังคม (กนก วงษ์ตระหง่าน 2528: 335) โครงสร้างสังคมไทยถูกผูกเข้าด้วยกันด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว ดังจะเห็นได้ในทุกระดับของสังคมไทยจะพบว่ามีความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่มากจนอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ทางสังคมไทยถูกกำหนดด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

ลักษณะสังคมไทยมีการรวมกลุ่มและเกิดกลุ่มโดยมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคลในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (patron-clients) ซึ่งอาศัยความแบบนายกับไพร่สัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจและความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นที่ตั้ง ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีลักษณะเช่นเดียวกับความสัมพันธ์แบบศักดินาที่ยังคงมีอิทธิพลอยู่มากในระบบความสัมพันธ์ของสังคมคนไทย กลุ่มอุปถัมภ์ หากมองในเชิงประจักษ์ คือ กลุ่มที่ผู้

อุปถัมภ์ที่มียศ อำนาจ หรือฐานะทางเศรษฐกิจดี กับลูกน้องจำนวนมากที่ต้องพึ่งพาอาศัย ผู้อุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ ส่วนทางสังคมวิทยา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าดังนี้

“ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ก็คือความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทแตกต่างกันและอาจพิจารณาเป็นแบบหนึ่งของความสัมพันธ์แบบ Dyadic (ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน) ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอยซึ่งคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า (ผู้อุปถัมภ์) จะใช้อิทธิพลและสิ่งที่มีคนมีอยู่คุ้มครองประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างแก่ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า (ผู้ถูกอุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดีแบบช่วยเหลือตอบแทน ”

นอกจากนั้น ม.ร.ว. อคิน รพีพัฒน์ (2537:26) ได้ให้คำนิยามระบบอุปถัมภ์ว่าหมายถึง ความสัมพันธ์คู่ (Dyadic relationship) ในลักษณะที่ผู้อุปถัมภ์มีฐานะเหนือกว่าผู้รับอุปถัมภ์ คุณลักษณะของความสัมพันธ์อยู่ที่ความเป็นมิตรที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและการแข่งขันเพื่อเข้าถึงทรัพยากรที่ต้องการ

Eisenstad and Roniger ได้สรุประบบอุปถัมภ์จะมีลักษณะพื้นฐานดังต่อไปนี้

- 1) ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์โดยทั่วไปมีลักษณะเฉพาะและกระจายออกไป
- 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนที่มีความแตกต่างกันในด้านทรัพยากร เครื่องมือที่ใช้ ฐานะทางเศรษฐกิจและการเมือง
- 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากรจะมีลักษณะเฉพาะตามความสัมพันธ์และประเภทของทรัพยากร
- 4) องค์ประกอบที่สำคัญของระบบอุปถัมภ์คือ การไม่มีเงื่อนไขและการสร้างความเชื่อมั่นต่อกันที่ยาวนาน ซึ่งนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 5) ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด จะนำไปสู่การผูกพันระหว่างบุคคล
- 6) ความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์มักจะเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ชอบธรรม ขัดกับกฎหมายและมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ
- 7) ถึงแม้ระบบอุปถัมภ์จะมีลักษณะเป็นความผูกพัน มีระยะเวลาที่ยาวนานและคงทนแต่ต้องตั้งอยู่บนหลักการของความสมัครใจ

8) ความสัมพันธ์ของผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นเป็นการส่วนตัวหรือมีลักษณะเครือข่ายระหว่างบุคคลในแนวตั้งมากกว่าความสัมพันธ์แบบกลุ่ม

9) ความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์

ในระบบอุปถัมภ์และผู้อุปถัมภ์ มักจะอยู่ในฐานะที่ให้บริการและความช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างสะดวกสบาย ผู้ที่รับบริการและความช่วยเหลือนี้อาจจะเป็นครอบครัวชาวบ้านที่ยากจน ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อาจจะมีมากสำหรับความอยู่รอดของตนและครอบครัว การรับบริการและความช่วยเหลือโดยไม่สามารถตอบแทนคืนได้เต็มที่จะสร้างหนี้สินทางใจที่ผูกพันผู้นั้นเข้ากับผู้อุปถัมภ์ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุลขึ้น จนในที่สุดชาวบ้านต้องตกอยู่ในฐานะผู้ถูกอุปถัมภ์ เราจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่ต่างฝ่ายก็ต้องการ และคาดหวังว่าจะได้รับจากอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้ถูกอุปถัมภ์จะมีทรัพยากรอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

- 1) ความรู้เฉพาะหรือทักษะของผู้อุปถัมภ์เอง
- 2) การควบคุมกรรมสิทธิ์ในปัจจัยต่าง ๆ เช่น ที่ดิน เงิน เครื่องจักร
- 3) การควบคุมอำนาจหน้าที่บางด้าน (public authority) เช่น การอยู่ในตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

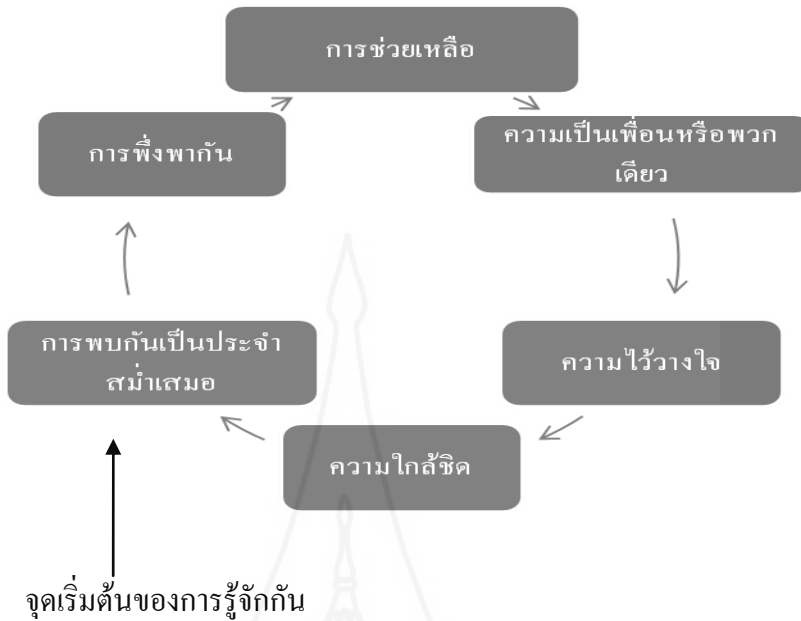
ส่วนผู้ถูกอุปถัมภ์ก็สามารถใช้ประโยชน์แก่ผู้อุปถัมภ์ของตนได้ 4 ลักษณะ คือ

- 1) การตอบแทนด้านแรงงานหรือด้านวัตถุ
- 2) การตอบแทนด้านหน้าที่ทางทหารหรือการต่อสู้ในบางครั้งที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น
- 3) การตอบแทนเชิงพิธีกรรมหรือศาสนา เป็นการแสดงออกในเชิงพิธีกรรมถึงความจงรักภักดี เช่น วันเกิดหรือการไปร่วมงานและช่วยงานในการประกอบพิธีกรรมที่ผู้อุปถัมภ์จัด
- 4) การตอบแทนในทางการเมือง การเป็นหัวคะแนน ช่วยหาเสียงแก่ผู้อุปถัมภ์ในการเลือกตั้ง

1.4.2 ระบบความสัมพันธ์ของคนไทย

การเริ่มต้นของการรู้จักกัน ซึ่งสามารถจะมีสาเหตุหรือจุดเริ่มต้นที่ต่างกันได้ เมื่อคนเหล่านี้รู้จักกันแล้ว ประเด็นที่สำคัญก็คือ คนเหล่านั้นจะพบปะกันเป็นประจำสม่ำเสมอหรือไม่ ถ้าไม่มีการพบปะกันเป็นประจำสม่ำเสมอ ความรู้จักกันจะไม่พัฒนาต่อไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกัน แต่ถ้ารู้จักกันแล้วมีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำและสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มี “ความใกล้ชิด” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับคนไทยที่จะทำให้เกิด “ความไว้วางใจ” ต่อกันจะเห็นว่าความไว้วางใจตั้งอยู่บนรากฐานของความใกล้ชิดที่เกิดจากการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอซึ่งเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัว เพราะฉะนั้นความไว้วางใจสำหรับคนไทยจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ถ้าไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวแล้วย่อมเป็นไปได้ที่จะเกิดความไว้วางใจได้ในหมู่คนไทย เมื่อคนหนึ่งถือว่าอีกคนหนึ่งเป็นเพื่อนหรือพวกเดียวกับตนแล้ว ด้วยคุณค่าของคนไทยคนนั้นมีพันธะที่จะต้องช่วยเหลือเพื่อนหรือพวกของเขา ที่สำคัญคือ ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือที่เขาจะให้แก่เพื่อนหรือพวกพ้องของเขาจะขัดกับหลักการบางอย่าง เช่น ความยุติธรรมก็ตามเขาก็จะต้องช่วยเหลือแก่เพื่อนหรือพวกพ้องของเขา นั่นชี้ให้เห็นว่าความเป็นเพื่อนหรือพวกสำหรับคนไทยแล้วมักจะมาก่อนหลักการยิ่งไปกว่านั้น การที่คนไทยบางคนอาจจะพยายามให้หลักการมาก่อนความเป็นเพื่อนหรือพวก คนนั้นอาจจะถูกคนอื่น ๆ ไม่เห็นด้วยหรือแม้แต่ประณามด้วยเหตุผลที่ว่าไม่เอาเพื่อนหรือพวกของตนได้ด้วยพลังของสังคม (social forces) ที่ยอมรับระบบคิดเช่นนี้ จึงทำให้ความเป็นเพื่อนหรือพวกเดียวกันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงหลักการหรือความถูกต้อง ดังที่กล่าวกันเสมอ ในหมู่คนไทยว่า ถ้าเป็นเพื่อนหรือพวกพ้องกันแล้วผิดก็ถูกได้ แต่ถ้าไม่ใช่เพื่อนหรือพวกแล้วความถูกต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัว

การช่วยเหลือกันโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวนี้ได้สร้างเงื่อนไขที่สำคัญให้เกิดตามมาคือ การพึ่งพากัน นั่นหมายความว่า คนที่เป็นเพื่อนกันจำเป็นที่จะต้องพึ่งพากันต่อไปโดยอาศัยความเป็นเพื่อนเป็นพื้นฐานถ้าความเป็นเพื่อนหมดไป การช่วยเหลือกันก็จะหมดตามไปด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อยังคงต้องการพึ่งพากันอยู่ในลักษณะดังกล่าวจึงจำเป็นที่คนเหล่านั้นจะต้องพยายามรักษาการพบปะกันเป็นประจำและสม่ำเสมอไว้

ภาพที่ 2.2 แสดงระบบความสัมพันธ์ของคนไทย

ที่มา : กนก วงษ์ตระหง่าน (2529) *มิติทางการเมืองในปรากฏการณ์ของสังคมไทย*

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ในสังคมไทยนั้นถือความสัมพันธ์ที่มีผลผูกพันทางใจมากกว่าความสัมพันธ์โดยมารยาททางกาย ทั้งยังมีความคงทนถาวรมากกว่า และแม้ว่าความสัมพันธ์ที่เป็นทางการจะแลเห็นได้เด่นชัดกว่า ไม่ว่าจะในระดับบุคคลหรือองค์กรแต่ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการก็แทรกอยู่ รวมทั้งยังเป็นปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือไม่เพียงใด

สรุปแล้วในระบบสังคมไทย ถือความสัมพันธ์ทางใจหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลักสำหรับการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ก็เป็นไปตามตรรกะของภาพที่ได้แสดงไว้แล้ว

1.4.3 รูปแบบของระบบอุปถัมภ์

เจมส์ ซี สก็อตต์ (Jamrs C. Scott, 2539 : 58) เชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ผู้รับอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ทางศีลธรรม แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์และการเข้าไปเกี่ยวข้องของอำนาจรัฐมีผลทำให้ความสัมพันธ์ทางศีลธรรมเปลี่ยนแปลงไปเป็นความสัมพันธ์ที่มีต่อการต่อรอง การแข่งขันกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ประชาชนที่ไม่ได้เป็นญาติสนิทมาร่วมมือกัน โดยรูปแบบของการร่วมมือส่วนมากจะเกี่ยวพันกับการจัดระเบียบองค์กรที่มีการจัดการประเภทของสายสัมพันธ์ทั้งที่เป็นรูปแบบที่มีประเพณี เช่น เชื้อชาติ ศาสนา หรือ วรรณะ ตลอดจน อาชีพ หรือ ชนชั้นทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างด้านพื้นฐานทางโครงสร้างและพลวัต โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเชิงคู่ และกลุ่มแยกประเภทไว้ดังนี้

1) เป้าหมายของสมาชิก ผู้รับอุปถัมภ์มีเป้าหมายเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีต่อหัวหน้า ในขณะที่กลุ่มแยกประเภทมีเป้าหมายรวมที่เกิดขึ้นจากการมีลักษณะร่วมกันบางประเภทที่ช่วยแยกให้แตกต่างกันไปจากสมาชิกของกลุ่มอื่น

2) การปกครองตนเองของผู้นำผู้อุปถัมภ์มีสิทธิในการปกครองตนเองสูง ในการเลือกพันธมิตรและการตัดสินใจในเรื่องนโยบายนานเท่าที่เขาสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้รับอุปถัมภ์ของตน ในขณะที่ผู้นำของกลุ่มแยกประเภทจะต้องยอมรับผลประโยชน์รวมของกลุ่มที่เขาเป็นผู้นำเป็นสำคัญ

3) เสถียรภาพของกลุ่ม กลุ่มผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์มีพื้นฐานอยู่ที่สายสัมพันธ์ในแนวตั้งที่เปิดเฉพาะของกลุ่มนั้น ๆ และที่สำคัญขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำที่จะทำให้เกิดการขยายตัว หรือสลายตัว ที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพยากรที่เขามีอยู่และขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะสนองตอบต่อข้อเรียกร้องของผู้อุปถัมภ์ได้ ในทางตรงกันข้ามกลุ่มแยกประเภท มีพื้นฐานอยู่ที่คุณสมบัติร่วมกันของสมาชิกตามแนวนอน เพราะฉะนั้นการคงอยู่ของกลุ่มจึงไม่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของหัวหน้า และจะยังคงขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือผลประโยชน์ ร่วมกันของสมาชิก

4) ส่วนประกอบของกลุ่ม กลุ่มผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์พิจารณาจากการกำเนิดของกลุ่ม จะมีแนวโน้มที่มีลักษณะหลากหลายจากชั้นทางสังคมที่เข้าร่วมในกลุ่มมากกว่ากลุ่มแยกประเภท ซึ่งการเกิดขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะที่สมาชิกร่วมกันอยู่ โดยจำกัดความผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์แบบปิรามิด จะรวมเอาคนที่มีความแตกต่างในการจัดฐานะตำแหน่ง ในขณะที่กลุ่มแยกประเภทอาจจะเป็นหรือไม่เป็นกลุ่มของคนที่มีสถานภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5) การร่วมมือของกลุ่มในความเป็นจริงผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ไม่ใช่กลุ่มที่แท้จริง ซึ่งเราอาจเรียกได้ว่าเป็น “ชุดกิจกรรม” ที่รวมกันอยู่ได้เพราะความสัมพันธ์ในแนวตั้งกับหัวหน้าเท่านั้น สายสัมพันธ์ที่หัวหน้าทำให้เกิดขึ้นทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ บริวารหรือผู้ติดตาม จะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกันและกัน และโดยแท้จริงแล้วอาจจะไม่รู้จักรักกันเลยในทางตรงข้ามในกลุ่มแยกประเภทสมาชิกมักจะเชื่อมโยงกันจามแนวนอนกับระดับที่เราเรียกว่ากลุ่มที่เป็นอิสระ

ธีรยุทธ บุญมี (2532) ได้เขียนถึงระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โดยยึดแนวการเขียนตามความหมายที่กว้างของระบบอุปถัมภ์ ในลักษณะแบบ “ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับบริการ” ซึ่งสามารถแบ่งระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยเป็น 4 รูปแบบ คือ

1) ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ ระบบนี้ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทย จะมีความอุปถัมภ์กันอย่างชัดเจน

2) ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมิตรสหาย ความเป็นเพื่อนในสังคมไทยปรากฏออกมาได้หลายรูปแบบ เช่น เพื่อร่วมรุ่น เพื่อนร่วมสถานศึกษาและเพื่อนตาย เป็นต้น ในสังคมไทยความคาดหวังระหว่างเพื่อนเป็นปอย่างลึกซึ้งและหนักแน่นมากกว่าบางสังคมในประเทศอื่น ๆ เพื่อนในสังคมไทยคาดหวังต่อกันและกัน มากกว่าความเป็นเพื่อนแท้จึงมักจะวัดกันได้ด้วยพฤติกรรมความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน หรือการที่เพื่อนซึ่งฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า ให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่า ถ้าเพื่อนที่มีฐานะดีกว่าไม่ให้ความช่วยเหลือหรืออุปถัมภ์เพื่อต่อฐานะความเป็นเพื่อนก็จะขาดหายไป อย่างน้อยความสัมพันธ์ก็จะห่างออกไปไม่แน่นแฟ้นเหมือนเดิม

3) ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือเอกชนก็ตาม มักจะดูมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลาว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ซึ่งก็มีส่วนจริงอยู่ไม่น้อย ถ้าระบบอุปถัมภ์นั้นดำเนินไปโดยปราศจากคุณธรรมโดยสิ้นเชิง นั่นก็คือการเล่นพวกพ้อง โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ในการบริหารงานในปัจจุบัน ยิ่งในหน่วยงานของทางราชการแล้วการใช้ระบบอุปถัมภ์ยิ่งยากมากขึ้นไปอีก เพราะมีกฎหมาย ระเบียบ กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการสอบบรรจุแต่งตั้ง การสอบเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น จึงกระทำได้ยาก แต่ก็อาจมีวิธีเลี่ยงกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้บ้าง ในลักษณะมักจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง “เจ้านาย-ลูกน้อง”

4) ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพหรือข้ามอาชีพเป็นระบบอุปถัมภ์ที่น่าจะมีลักษณะคงทนถาวรน้อยกว่าแบบอื่นๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ลักษณะในรายละเอียดอื่น ๆ ของระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่างตอบแทนความสูงศักดิ์ของผู้อุปถัมภ์ และความจงรักภักดีของผู้รับบริการ เป็นต้น ในสังคมไทยระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพหรือข้ามอาชีพนี้ อาจจำแนกได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มข้าราชการ-พ่อค้า และกลุ่มนักรบเมือง-ชาวไร่ ชาวนา

ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการและพ่อค้า รวมทั้งนักธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ลงทุนเพื่อแสวงหากำไรอื่น ๆ จะเป็นไปได้ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยน

ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ระหว่างกันมากกว่า กล่าวคือ ฝ่ายข้าราชการจะอำนวยความสะดวกประโยชน์บางประการให้แก่พ่อค้า นักธุรกิจ และฝ่ายพ่อค้าจะเป็นฝ่ายทดแทนบุญคุณ หรือตอบแทนด้วยการให้เงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่น

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองกับชาวไร่ ชาวนานั้นจะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงระยะเวลาใกล้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มองเห็นได้ชัดในทางพฤติกรรม นักการเมืองนั้นจะมีฐานะทางสังคม เศรษฐกิจสูงกว่าชาวไร่ ชาวนา ผู้มีฐานะยากจน ก็ต้องการความช่วยเหลือทางด้านวัตถุประสงค์จากนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำ ถนน สะพาน หรือทรัพย์สินเงินทองอย่างอื่น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยมีอยู่หลายรูปแบบทั้งในกลุ่มญาติ กลุ่มเพื่อน ในองค์กรต่าง ๆ และระหว่างบุคคลข้ามอาชีพ ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะเป็นฝ่ายที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า โดยเป็นผู้ให้ทางด้านวัตถุประสงค์แก่ฝ่ายผู้รับบริการ ทั้งนี้ฝ่ายผู้รับบริการจะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การตอบแทนบุญคุณ การรับใช้ปรนนิบัติ เป็นต้น

1.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์

แบบแผนของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory) มีสมมติฐานสำคัญว่ามนุษย์แต่ละคนมีความต้องการอะไรหลายอย่างในชีวิต แต่ตัวเองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ จะต้องอาศัยผู้อื่นเข้ามาช่วยสนองความต้องการเหล่านั้นด้วยจึงจะครบ นอกจากนั้นมนุษย์แต่ละคนยังต้องการผลตอบแทนจากการแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ระหว่างกันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เมื่อมนุษย์ต้องการสิ่งต่าง ๆ จากผู้อื่นจึงต้องเข้าสู่ความสัมพันธ์หรือติดต่อกับผู้อื่น และเนื่องจากแต่ละคนต้องการผลประโยชน์ตอบแทนที่มากที่สุดจากสิ่งที่ตนนำไปแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น จึงต้องสร้างกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนในการแลกเปลี่ยนที่ดี มีความยุติธรรมขึ้น ความต้องการซึ่งกันและกันจึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน กฎระเบียบที่ร่วมกันสร้างขึ้นจะควบคุมความประพฤติของกันและกัน กฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกสูงสุด จะช่วยรักษาสัมพันธภาพให้ดำรงอยู่ได้นานและมั่นคง

Homans เจ้าของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน อธิบายไว้ว่า มนุษย์เราจะคบหาสมาคมกัน ใกล้ชิดหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับตอบสนองความต้องการและทำประโยชน์ช่วยเหลือกันและกัน ความต้องการผลประโยชน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ การสูญเสียผลประโยชน์ การได้รับรางวัล และการได้กำไร เป็นความรู้สึกสำคัญพื้นฐานในการคบหาสมาคม การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี การบริการให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งก็ดี คนเราก็จะแสดง

พฤติกรรมต่อผู้อื่นซึ่งจะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์มากที่สุด ถึงจะสูญเสียอะไรไปบ้างก็เป็นการเล็กน้อย ผลจากการที่เราได้กระทำอะไรไปแล้ว คือ รางวัลหรือกำไรจำนวนมากจากผู้อื่น เป็นการตอบสนอง (Homans อ้างใน สุวิทย์ รุ่งวิสัย 2528: 13-14)

การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดำรงอยู่ได้และช่วยให้ฝ่ายของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดำเนินอยู่ภายใต้ความเสี่ยงและไม่แน่นอน บุคคลที่อาจแน่ใจได้ว่าจะได้รับบริการหรือรางวัลที่ให้แก่ผู้อื่นกลับคืนมา เพื่อลดอัตราเสี่ยงและความไม่แน่นอน คนเราจึงต้องสร้างข้อผูกมัด (obligation) และความเชื่อถือในสายสัมพันธ์ขึ้นมา ความน่าเชื่อถือซึ่งกันและกันจะเพิ่มมากขึ้น ก็ต่อเมื่อคู่สัมพันธ์มีการตอบสนองข้อผูกมัดที่มีต่อกันและความเชื่อถือซึ่งกันและกันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้สายสัมพันธ์แน่นแฟ้นขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอ 2 ประการ คือ

1) เมื่อมีบุคคลหนึ่งที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับอีกบุคคลหนึ่งมากขึ้นเขาย่อมรู้สึกว่าการผูกพันที่จะต้องตอบแทนผลประโยชน์เป็นการลงทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่เราเรียกกันว่า “ การพึ่งพาอาศัย ” ซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันที่มีต่อกัน (commitment) และความผูกพันนี้กลับมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชื่อถือ และข้อผูกพันทางใจที่มีต่อกันมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมในอนาคต

2) เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับสายสัมพันธ์หนึ่ง ๆ มากเท่าใดเขาก็จะอุทิศเวลากำลังกาย กำลังใจมาเพื่อรักษาสายสัมพันธ์นั้นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีผู้ละเมิดปทัสฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ บุคคลนั้นก็จะถูกลงโทษ (sanction) ความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ อาจนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้ในกรณีที่อีกฝ่ายหนึ่งสามารถให้ผลประโยชน์ได้มากกว่า ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่มีสิ่งใดตอบแทนหรือตอบแทนได้น้อยกว่าก็อาจจะใช้วิธีการอยู่ใต้อำนาจ (compliance) เป็นการแลกเปลี่ยน นั่นคือ การที่ผู้มีทรัพยากรน้อยกว่ายอมอยู่ใต้อำนาจผู้ที่มีทรัพยากรมากกว่าอำนาจในลักษณะนี้หมายถึง การที่คน ๆ หนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่งสามารถให้รางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติตามและลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามได้ ซึ่ง Johnson สามารถจำแนกลักษณะการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ

การสูญเสียผลประโยชน์การได้รับรางวัลและการได้รับกำไรเป็นความรู้สึกลำบากพื้นฐานในการคบหาสมาคม การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการบริการให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง คนเราก็จะแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นเป็นการตอบสนอง

(2) การแลกเปลี่ยนด้านสังคม

การคบหาสมาคมกันระหว่างผู้ใหญ่มากับผู้น้อย ผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองเป็นการแลกเปลี่ยนทางสังคม เช่น ตำแหน่งหน้าที่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ซึ่งผู้น้อยได้รับก็เป็นการแลกเปลี่ยนกับการสวามิภักดิ์ ความจงรักภักดีต่อผู้ใหญ่ ซึ่งให้สถานภาพที่สูงขึ้นแก่ตน ในทางตรงกันข้ามผู้ใหญ่ก็ได้รับการยกย่องความจงรักภักดีเป็นการตอบแทนและจากทฤษฎีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์นี้ทำให้เราสามารถมองเห็นภาพของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำทั้งสองฝ่ายว่า มีฝ่ายเริ่มและฝ่ายตอบแทน มิได้มีเสถียรลักษณะของการแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ ไม่ได้เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างปัจเจกบุคคลเท่านั้น หากแต่ขยายความไปถึงการกระทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนที่กว้าง ไกลออกไปในระดับสังคม (collectivistic orientation of society) และอาจนำมาศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเลือกตั้งยุคปัจจุบันของไทย เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนจะจัดตั้งห้วคะแนน หรือห้วคะแนนออกไปพบปะกับประชาชนในเขตเลือกตั้งเพื่อหาคะแนนเสียงแทนตน ในลักษณะเช่นนี้จะเกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันขึ้นกับความสัมพันธ์ของบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้สมัครเลือกตั้งตัวแทนหรือห้วคะแนนของผู้สมัคร และประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง หรือสิ่งของบางประเภท เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งในที่นี้อาจเป็นอาหาร รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น เพื่อเป็นการตอบแทนให้กับตัวแทนหรือห้วคะแนนของตน ขณะที่ตัวแทนหรือห้วคะแนนต้องทำหน้าที่ตอบแทนผู้สมัครรับเลือกตั้ง การควบคุมคะแนนเสียงในบางหน่วยเลือกตั้ง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้กับประชาชนให้รู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่เดียวกันห้วคะแนนอาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้สมัคร ก็จะต้องตอบแทนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ตนทำหน้าที่หาเสียงให้ โดยการมอบเงินให้จำนวนหนึ่ง หรืออาจเป็นข้าวของบางอย่าง เช่น ข้าวสาร อาหาร หรือสิ่งของอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรหรือตามที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้จะเห็นได้ว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือได้รับคะแนนเสียงเป็นจำนวนมาก ตลอดจนสามารถสร้างฐานอำนาจได้มากแค่ไหน จึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง ตัวแทนหรือห้วคะแนน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป

จากรายละเอียดของทฤษฎีดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายได้ถึง การสร้างฐานอำนาจกับการเมืองท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นนั้น เสมือนกับพรรคการเมืองระดับชาติ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และเพื่อที่จะรักษาฐานคะแนนเสียงของตนไว้ให้ได้ยาวนาน และมั่นคงที่สุด และแน่นอนที่ที่เราไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงในการที่จะกล่าวถึงเกี่ยวกับเรื่องการให้การอุปถัมภ์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

1.6.1 ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์

เกรแฮม วูดตัน (Graham Wootton, 1970) อธิบายว่ากลุ่มผลประโยชน์เป็นองค์กรที่แสวงหาอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ (Public Policy) แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะปฏิเสธที่จะรับผิดชอบกิจการสาธารณะหรือปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ โดยตรงต่อการปกครองประเทศการเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ หากได้กระทำการเรียกร้องข้อเสนอของตน โดยผ่านสถาบันใด ๆ ของรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์นั้นก็จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (Political interest group) และเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้ปฏิบัติการในระดับการเมืองกลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure Group)

เจมส์ เมดิสัน (James Madison) การเกิดกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นสิ่งธรรมดา ทราบใดที่คนยังมีผลประโยชน์แตกต่างกันไปโดยเฉพาะผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจอันนำไปสู่ความแตกต่างด้านความคิดและเรื่องอื่น ๆ เมดิสันไม่เชื่อว่าการใช้อำนาจขัดกลุ่มออกไปเป็นผลดี เพราะเท่ากับเป็นการทำลายเสรีภาพและระบอบการปกครองประชาธิปไตย เพื่อมิให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นอันตรายต่อบุคคลนอกกลุ่มและผลประโยชน์ของส่วนรวม จำเป็นต้องหันมาควบคุมผลเสียจะดีกว่า และได้เสนอรูปแบบการปกครองแบบสาธารณะ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจโดยเด็ดขาด เมดิสันจึงเป็นนักคิดหรือนักทฤษฎีกลุ่มที่เห็นว่า กลุ่มจำเป็นต้องการมีประชาธิปไตยแต่ต้องควบคุมผลเสียของการดำเนินงานของกลุ่มเอาไว้ (มนตรี เจนวิทย์การ 2542: 518)

เดวิด ทรูแมน (David Truman) มองว่ารัฐบาลก็มีความสำคัญระหว่างกันและกันและกับกลุ่มภายนอก และเราจะเข้าใจปัจเจกบุคคลได้ดีก็ดูว่าเขาอยู่ในกลุ่มใดหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มใด ทรูแมนกล่าวว่าการที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกหลาย ๆ กลุ่มอาจเป็นการแก้ปัญหาความไม่ดีของการมีกลุ่มเฉพาะดังที่เมดิสันได้อธิบายไว้ ทรูแมนให้ความสำคัญแก่การเข้าถึง (access) ของกลุ่มในกระบวนการการเมืองมาก ทรูแมนมองว่ากลุ่มเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย และรัฐบาลเป็นผลของการปรับตัวระหว่างกลุ่มต่าง ๆ (มนตรี เจนวิทย์การ 2542: 522-523)

จุมพล หนิมพานิช (2545: 42) กล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย โดยได้สรุปลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ในทฤษฎีของ กาเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Almond) และเพาวเวลล์ จูเนียร์ (G.Bingham Powell Jr.) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกันในรูปของสถาบัน (Institutional

interest group) ซึ่งจะพบได้ในองค์กรตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทหาร กลุ่มตำรวจ กลุ่มนักการเมือง เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานอื่น ๆ มักมีบทบาทเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม และของกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม

2) กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกันในรูปแบบของสมาคม (Associational Interest group) เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะสำคัญตรงที่มีโครงสร้าง และองค์กรเฉพาะเพื่อการดำเนินการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ได้แก่ กลุ่มชาวนา กลุ่มกรรมกร สมาคมครู สมาคมหนังสือพิมพ์ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ ลักษณะที่เห็นได้ชัดของกลุ่มประเภทนี้ก็คือ สามารถทำตัวเป็นตัวแทนของผู้มารวมตัวเป็นกลุ่ม มีการจัดระเบียบองค์กรอย่างดี มีบทบาทในการเรียกร้องหรือแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตน โดยเฉพาะมีเจ้าหน้าที่มืออาชีพทำงานเต็มเวลา และมีกฎระเบียบในการดำเนินงาน การถกเถียงปัญหา การวางแผน นโยบายและเสนอข้อเรียกร้อง กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มที่ได้รับการยอมรับสูงในประเทศที่พัฒนาแล้ว และอาจเป็นแหล่งที่มาของรัฐบาลได้

3) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบสมาคม (Non-associational interest group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เกิดขึ้นเพราะมีปัญหาาร่วมกัน ไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการถาวรเป็นกลุ่มที่แสดงออกซึ่งผลประโยชน์หรือความต้องการเป็นครั้งคราว โดยใช้วิธีการเรียกร้องผลประโยชน์แบบไม่เป็นทางการ ตัวอย่างของกลุ่มประเภทนี้ได้แก่ กลุ่มเชื้อชาติภาษา และวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ชาวจีน ชาวไทยมุสลิม เป็นต้น

4) กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราว (Anomic interest group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มที่มารวมตัวกันเพราะมีสถานการณ์ผลักดันให้เกิดอารมณ์ร่วมกัน มีการสะสมความคับข้องใจโดยไม่มีรูปแบบของการรวมตัวที่แน่นอน มีอารมณ์รุนแรง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการรวมกลุ่มที่มีลักษณะเป็นการชั่วคราว แล้วก็สลายไป ไม่มีระเบียบแบบแผนชอบใช้วิธีการที่รุนแรง ในการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่างของกลุ่มประเภทนี้ได้แก่ กลุ่มฝูงชน (crowd) กลุ่มจลาจล กลุ่มนัดหยุดงาน กลุ่มที่ทำการประท้วงรัฐบาล เป็นต้น

1.6.2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มผลประโยชน์

ความคิดประชาธิปไตย (Democracy) เกิดขึ้นมานานนับพัน ๆ ปี ประชาธิปไตยสามารถที่จะศึกษาในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ในฐานะรูปการปกครอง และในฐานะวิถีทางดำเนินชีวิต สำหรับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการปกครองที่ใช้อยู่ในโลกปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ประชาธิปไตยแบบสังคมนิยมก็ตาม ต่างก็

ยึดถือตามคตินิยมของอดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา คือ ท่าน อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln ค.ศ. 1809-1865) ที่กล่าวไว้ว่า

“ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” หมายถึงประชาชนพลเมือง (Citizen) เป็นทั้งเจ้าของอำนาจปกครอง เป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง และเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขาเอง นอกจากนี้แล้ว ประชาธิปไตยตามแนวความคิดของจอห์น ล็อก (John Locke ค.ศ. 1632-1704) ปราชญ์ชาวอังกฤษ ยังหมายถึง มนุษย์เกิดมาแล้วล้วนเท่าเทียมกันทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยประกอบหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น การศึกษาดี เศรษฐกิจมั่นคง นอกจากนี้ยังมีหลักของระบอบประชาธิปไตยที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบันมีอยู่ 5 ประการ คือ

- 1) ภาวะการเป็นพลเมือง ที่ทุกคนควรพึงมี และใช้สิทธิในการเป็นสมาชิกสังคม
- 2) พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิลงคะแนนเสียงเมื่ออายุพอสมควรที่จะรับผิดชอบ
- 3) ให้มีระบบเลือกตั้งโดยเสรี คือ การลงคะแนนเสียงจะกระทำโดยเสรี
- 4) พรรคการเมือง เป็นองค์การที่รวมความคิดเห็นที่เหมือนกันของประชาชนที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง การบริหารงานของรัฐ โดยการเสนอนโยบายและส่งตัวแทนเข้าไปรับใช้ประชาชนในรัฐสภา
- 5) อิทธิพลของกลุ่มชน เพื่อที่จะให้ประชาชนพลเมืองสามารถติดต่อกับรัฐบาลของตนอย่างใกล้ชิดรวมทั้งการจูงใจรัฐบาลให้กำหนดนโยบาย และบริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตน เครื่องมือที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ก็คือ การจัดตั้งเป็นกลุ่มเอกชน รวมเอาผู้ที่มีความคิดหรือมีผลประโยชน์อย่างเดียว หรือหลายอย่างในทางเดียวกัน ต่างก็รวมกันเป็น หมู่ คณะ เช่น ในวงการธุรกิจ กรรมการ เกษตรกร ข้าราชการเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ หรือรวมโดยเชื้อชาติศาสนา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอำนาจ และอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลง แกไขนโยบายของรัฐบาล

ในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ในปัจจุบัน ทฤษฎีพหุนิยม เป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความสนใจมาก ทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางมากกว่าแห่งใด โดยความเชื่อที่ว่า ถนนที่จะไปสู่ประชาธิปไตยจะต้องอาศัยทฤษฎีพหุนิยม นักรัฐศาสตร์อเมริกันชื่อ W.J.M. Mackenzie ได้เริ่มการศึกษาเป็นครั้งแรกในเรื่อง กลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) เมื่อ ค.ศ. 1920

พหุนิยม (Pluralism) หมายถึง สภาพหรือลักษณะของสังคมใด ๆ ที่ยอมรับการปรากฏอยู่หรือการมีอยู่ และเสรีภาพที่จะแสดงออกซึ่งความคิดในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางศาสนา ตามที่เขาต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะของ ลัทธิเสรีนิยม (Liberalism)

เอกชนหรือปัจเจกชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมและร่วมในผลประโยชน์โดยสมัครใจ ในอันที่จะสรรสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน หรือการบรรลุเป้าหมายบางประการที่ตั้งไว้

พหุนิยมทางการเมือง (Political pluralism) คือ แนวความคิดที่เสนอให้มีการจัดระเบียบของรัฐเสียใหม่ โดยให้มีสถาบัน หรือองค์การอิสระต่าง ๆ ทำหน้าที่ควบคุม และจำกัดอำนาจของรัฐ เช่น พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน สมาคมอาชีพ

ทฤษฎีพหุนิยม หลักการของทฤษฎีนี้คือ ประชาธิปไตยจะมีขึ้นและมั่นคงอยู่ได้ด้วยการที่มีกลุ่ม สมาคม สันนิบาต องค์กร สหพันธ์ต่าง ๆ มากมายหลากหลายภายในรัฐ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นมา และมีวิธีการดำเนินการที่เป็นไปโดยเสรีและด้วยใจสมัคร รวมถึงกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure groups) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) และกลุ่มอุดมการณ์ (Ideological Groups)

คำว่ากลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) กับคำว่า กลุ่มอิทธิพล (Pressure Groups) เป็นคำที่มักจะใช้ปะปนกัน เนื่องจากมีความหมายใกล้เคียงกัน การให้ความหมายที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากนักวิชาการแต่ละท่านที่มอง คือตามทัศนะของการมองหรือการศึกษา (Approach)

กลุ่มผลประโยชน์นั้นพิจารณาตามหลักของความเป็นจริงจากพฤติกรรมแล้วเป็นการรวมตัวของกลุ่มชนที่มีผลประโยชน์ได้ยึดถือเอาแนวอาชีพเดียวกันเป็นหลัก เมื่อการรวมตัวกันดำเนินไปได้ด้วยดี มีการจัดองค์การที่ดี มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะสามารถสร้างพลังและเปลี่ยนแปลงกลายเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล (Influence) และอำนาจ (Power) เหนือรัฐบาล เหนือผู้บริหารประเทศได้ พลังอำนาจที่ว่านี้รวมไปถึงจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมในกลุ่มด้วย

กลุ่มผลประโยชน์หรือ Interest Groups หมายถึงกลุ่มตัวแทนสาขา อาชีพ สาขาในสังคม ซึ่งมีจำนวนมาก และตามความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา คำต่อไปนี้มีความหมายที่ใกล้เคียงกันและมักใช้ปะปนกันอยู่เสมอคือ

- 1) Interest Groups หมายถึง กลุ่มผลประโยชน์
- 2) Pressure Groups หมายถึง กลุ่มผลักดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล
- 3) Organized Groups หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้มีผลประโยชน์ หรือผลประโยชน์ที่รวมกันในลักษณะขององค์การ
- 4) Group interest ผลประโยชน์ของกลุ่มไม่เหมือนกัน กับ Organized Groups เพราะเป็นการรวมกันเฉยๆ ไม่มีการจัดองค์การ

5) Ideological Groups หมายถึง กลุ่มอุดมการณ์ ไม่มีการแบ่งเป็นชั้นอาชีพ เพศและอาชีพ

6) Lobby หมายถึง กลุ่มแลกเปลี่ยนผลประโยชน์นอกสภาเปรียบเทียบกับสภาที่ 3 ของสหรัฐอเมริกา

7) Political Groups หมายถึง กลุ่มการเมืองหรือ สโมสรการเมือง Political Clubs

8) Powers Groups หมายถึง กลุ่มพลังต่างๆ ขบวนการต่างๆ
สรุปจุดหมายสำคัญของกลุ่มต่างๆ นี้คือ การป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งแบ่งแยกตามสาขาของสังคมผลประโยชน์นั้นอาจหมายถึง ผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มหรือผลประโยชน์นอกกลุ่ม คือผลประโยชน์ทั่วไปที่เป็นสาธารณะ รวมถึงจุดหมายสุดท้ายคือ การมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ

1.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักการสำคัญในการจัดระเบียบการปกครองประเทศ ตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประการหนึ่ง ได้แก่ การกระจายอำนาจการปกครอง รัฐบาลทุกประเทศต้องจกให้มีการปกครองตนเองของราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ การปกครองเป็นสถาบันการเมืองระดับพื้นฐานที่จะฝึกฝนให้พลเมืองเกิด ความรู้ ความเข้าใจในกลไกและกระบวนการ การเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และเพื่อให้มีหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ที่สามารถแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางอีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

การที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีการปกครองตนเอง ก็เพื่อจะทำให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น สามารถจัดทำบริการสาธารณะ สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตรงกับความต้องการและทันต่อเหตุการณ์มากกว่าการจัดบริการให้ประชาชนในท้องถิ่นโดยหน่วยการปกครองส่วนกลาง เพราะแต่ละท้องถิ่นอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรและสภาพแวดล้อมอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่น กล่าวคือ แต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีนิยม ทางประวัติศาสตร์ ความได้เปรียบเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ ตลอดจนขั้นหรืออัตราการพัฒนาและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้น จึงเกิดความจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการที่จะนำเอาบริการของรัฐไปสู่ท้องถิ่น ในลักษณะที่ตรงกับความต้องการของเขาอย่างแท้จริง และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารด้วยการจัดตั้ง

หน่วยงานหรือองค์กรขึ้นในแต่ละท้องถิ่น ย่อมจะสามารถแก้ปัญหาการจัดบริการให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นได้มากขึ้น

หากพิจารณาทางด้านการเมืองการปกครองนั้น ถือได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด

1.7.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

คำว่า “การปกครองท้องถิ่น” (Local Government) นั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้เป็นจำนวนมากในที่นี้จะขอนำมาพอสังเขป ดังนี้

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holleyway อ้างถึงใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539 : 11) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งจากประชาชน

ประธาน คงฤทธิศศิการ (2534 : 11) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้จัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ประหยัด หงส์ทองคำ นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง (ปธาน สุวรรณมงคล 2547 : 2)

จากนิยามของ การปกครองท้องถิ่นดังกล่าว สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดยประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของรัฐบาลอีกทอดหนึ่ง ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

1.7.2 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญหลายประการดังนี้ (ประธาน
สุวรรณมงคล 2547: 4)

- 1) เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญา การก่อหนี้ เป็นต้น
- 2) มีอำนาจหน้าที่เฉพาะ จะมีการดำเนินกิจการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจเป็นการระบุให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถริเริ่มทำการใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ
- 3) มีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไป สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน หรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยสภาเป็นผู้เลือกผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ ตามที่กฎหมายกำหนด
- 4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น ที่ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป การให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง จะทำให้การบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมาก และมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเข้มแข็ง
- 5) มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ สาระสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นคือ ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด ความเป็นอิสระในการบริหารในที่นี้หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย โดยที่รัฐบาลกลางควรมีหน้าที่เพียงสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าการควบคุมอย่างใกล้ชิด
- 6) มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายได้อย่างอิสระตามสมควร การปกครองท้องถิ่นที่จะบังเกิดผลดีต่อท้องถิ่นโดยส่วนรวม ต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายใน

ท้องถิ่นของตนอย่างพอเพียงต่อการบริหาร กล่าวคือ มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเองได้ นอกเหนือจากรายได้ที่ได้รับจากการจัดสรรจากรัฐบาลกลาง และมีอิสระตามสมควรในการใช้จ่ายเงินรายได้ของท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7) มีการกำกับ ดูแลจากรัฐ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐและจัดตั้งโดยรัฐ มีกฎหมายรองรับ มีองค์กรที่เป็นอิสระเด็ดขาดจากรัฐ ดังนั้น การกำกับดูแล จึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็น เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน

1.7.3 บทบาทของการปกครองท้องถิ่น

โดยทั่วไปการปกครองท้องถิ่น จะมีบทบาทสำคัญ ดังนี้ (ประธาน สุวรรณมงคล 2547: 7-8)

1) บทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาการเมือง ในฐานะที่การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันการเมืองหนึ่ง จึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างมีความรับผิดชอบและโปร่งใส

2) บทบาทในการจัดการให้มีบริการสาธารณะ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายภารกิจจากรัฐบาลกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในการจัดให้มีและให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น ชุมชนเมืองจะมีความต้องการบริการสาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา การเคหะ การขนส่งมวลชน ในขณะที่ชุมชนชนบท มักมีความต้องการเกี่ยวกับ โครงสร้างพื้นฐานด้านถนน แหล่งน้ำ การส่งเสริมอาชีพและรายได้ รวมทั้งการให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นแก่ประชาชน เช่น การจัดการศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

3) บทบาทในการกระตุ้นการพัฒนาท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการระดมความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน และการกระตุ้นชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ที่คณะผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันกำหนด โดยเฉพาะการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชน จะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้เกิดการลงทุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น การสร้างระบบโข่งข่ายถนนที่เชื่อมต่อกับทางสายหลัก มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคเพียงพอ มีการพัฒนาฝีมือแรงงานใน

ท้องถิ่นที่จะรองรับการลงทุนจากภายนอกได้ หรือส่งเสริมให้เกิดอาชีพที่ทำรายได้แก่ประชาชนในชุมชนรวมทั้งการกระตุ้นให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น

4) บทบาทในการประสาน การปกครองท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นองค์กรสำคัญที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างนโยบายของรัฐบาลกลางกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ที่มีที่มาจากสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม เช่น การนำนโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของรัฐบาลมาปฏิบัติในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่ต้องการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของคนในท้องถิ่น เป็นต้น

5) การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการให้ความคุ้มครองปกป้องสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในท้องถิ่นด้วย เช่น การดูแลตรวจสอบมิให้โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ ปลดปล่อยมลภาวะออกมาเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน การให้ดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์สงเคราะห์คนชราและผู้ยากไร้ เป็นต้น

1.7.4 ภาพรวมของปัญหาการปกครองท้องถิ่นไทย

นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การปกครองท้องถิ่นไทย ได้มีการพัฒนาอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ เช่นเดียวกับระบอบประชาธิปไตย ทำให้การปกครองท้องถิ่นไทยขาดความเข้มแข็ง ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นเท่าที่ควร หากจะวิเคราะห์ในภาพรวมของปัญหาที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไทย สามารถสรุปได้ดังนี้ (ปธาน สุวรรณมงคล 2547: 50-54)

1) ขาดความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง นับเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่ประชาชนจะสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นของตนได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

ภายใต้ระบบการเมืองไทย จะมีการรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง การบริหารไว้ที่ผู้มีอำนาจรัฐในส่วนกลางเป็นอย่างมาก ประกอบกับแนวคิดของผู้มีอำนาจทางการเมือง มักเน้นความมั่นคงของรัฐและความเป็นรัฐเดี่ยว เป็นเหตุให้ ผู้มีอำนาจรัฐไม่มีเจตนารมณ์ทางการเมืองที่จะส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชนอย่างจริงจังจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปกครองท้องถิ่น ที่ต้องการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางไปให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มีอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

2) ขาดความชัดเจน และความต่อเนื่องในการแปลงนโยบายของรัฐ ด้านการปกครองท้องถิ่น

3) ความหลากหลายและความสับสนของรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ความสับสนยังเกิดขึ้นระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกัน กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่รับผิดชอบทั้งจังหวัด ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งในจังหวัดเกือบทุกจังหวัดในขณะนี้ก็มีพื้นที่รับผิดชอบรวมกันแล้วครอบคลุมทั้งจังหวัดเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีความพยายามในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดแต่บทบาทนี้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่ได้รับการยอมรับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นเท่าที่ควร และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลก็ยังคงมีความคลุมเครืออยู่

4) ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาเหตุสำคัญมาจากการเมือง การบริหารแบบรวมศูนย์ของรับไทย รัฐไม่ได้ส่งเสริมให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาที่เข้มแข็ง จะเห็นได้ว่า ปัญหาที่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีรายได้เพียงพอที่จะบริหารงาน เป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงมาตลอด ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องพึ่งพิงเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จนทำให้ขาดความเป็นอิสระในการบริหารงาน นอกจากนี้ ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

5) ผู้มีอิทธิพลในการเมืองท้องถิ่น ประเด็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่ผูกขาดการเมืองท้องถิ่น หรือการแย่งชิงกันของกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้วิถีทางรุนแรงหรือไม่ถูกกฎหมาย เพื่อเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากการทำหน้าที่ใน้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมของประชาคมท้องถิ่นยังมีในขอบเขตจำกัด การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนับเป็นเงื่อนไขสำคัญทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในสังคมประชาธิปไตยใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง จะทำให้ใช้อำนาจรัฐมีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการใช้อำนาจ โดยมุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นหลัก มีความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ในทางตรงกันข้าม สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในขอบเขตที่จำกัด ผู้มีและใช้อำนาจรัฐอาจใช้เกินขอบเขต มุ่งหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ขาดความโปร่งใส ในกรณีของประเทศไทย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นยังมีขอบเขตที่จำกัดแม้ว่า ในระยะหลังจะมีแนวโน้มที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น มีการรวมกลุ่มกันสนับสนุน ต่อต้านการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของคนใน

ท้องถิ่น แต่การกำกับดูแล ตรวจสอบ ผู้บริหารท้องถิ่นของประชาชนก็ยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร ไม่แผ่ขยายไปกว้างขวาง

สำหรับ แนวโน้มในอนาคตของการปกครองท้องถิ่นไทย (ปธาน สุวรรณมงคล 2547: 202-203) เห็นว่า การเมืองท้องถิ่นจะมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของการปกครองท้องถิ่นและผลประโยชน์ในท้องถิ่นมีเพิ่มขึ้น โดยที่พรรคการเมืองในระดับชาติจะเข้าไปสนับสนุนกลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่น ในการเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานการเมืองระดับชาติต่อไป ในขณะที่กลุ่มการเมืองก็ต้องการสนับสนุนทางการเมืองและการเงินในการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองด้วย ซึ่งพัฒนาการเช่นนี้ ในแง่มุมหนึ่งเป็นพัฒนาการที่สำคัญที่จะทำให้การเมืองระดับท้องถิ่นกลายเป็นฐานรากทางการเมืองของประเทศ และเป็นสถานที่ผลิตนักการเมืองระดับชาติต่อไป แต่หากไม่มีกลไกในการกำกับดูแล ให้การเลือกตั้งและการบริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม การเมืองการปกครองท้องถิ่นก็จะกลายเป็นเวทีของการต่อสู้แย่งชิงฐานการเมืองระหว่างพรรคการเมือง และจะเกิดการใช้ความรุนแรงเพื่อเอาชนะทางการเมือง เช่น การฆ่า หรือทำร้ายนักการเมืองท้องถิ่น พนักงานท้องถิ่น หัวคะแนน เพื่อกำจัดผู้ขัดขวางผลประโยชน์ หรือการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง

1.8 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

ในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว ระบบการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปกครองท้องถิ่นของประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีจำนวนมากที่สุด และเป็นองค์กรปกครองที่ถือว่ามีความจำเป็นที่ที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนและสามารถตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของประชาชนได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันการจัดระเบียบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ทั้งนี้จะได้กล่าวถึงสาระสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร อำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา: พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ โดยสมาชิกสภาจะมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ถ้า อบต.ใดมีเพียง 1 หมู่บ้านกฎหมายให้เลือกสมาชิกสภาได้ 6 คน และในกรณีที่ อบต.ใดมี 2 หมู่บ้าน ก็กำหนดให้แต่ละหมู่บ้านเลือกสมาชิกสภาได้หมู่บ้านละ 3 คน ดังนั้นจำนวนสมาชิกสภาฯ จะมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป สภา อบต.จะเลือกสมาชิกสภาฯ 1 คน เป็นประธาน อบต. และอีก 1 คน เป็นรองประธาน อบต. และจะเลือกปลัด อบต. หรือสมาชิกสภาฯ 1 คนเป็นเลขานุการของสภาฯ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และหน้าที่ด้านการควบคุมฝ่ายบริหาร และหน้าที่ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และทีมบริหารงานดังนี้

(1) หน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่นายก อบต.เสนอ โดยแผนดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ อบต. นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(2) หน้าที่ด้านควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(3) หน้าที่ควบคุมตรวจสอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ สามารถเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีการลงมติ

การประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละปีจะมีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย และไม่เกิน 4 สมัย สมัยหนึ่ง ๆ ไม่เกิน 15 วัน ถ้าเป็นสามารถขยายเวลาแต่ต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ และถ้าจำเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจยื่นคำร้องต่อนายอำเภอให้เปิดประชุมวิสามัญได้ แต่จะต้องมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่ลงชื่อยื่นคำร้อง

2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตั้งที่มบริหารของตนได้ ประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อช่วยเหลืองานบริหารได้ไม่เกิน 2 คน และแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 1 คน ทั้งนี้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลที่เป็นฝ่ายประจำ และก่อนที่จะเข้ารับหน้าที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องแถลงนโยบายบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีการลงมติ และจะต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ตนได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นกฎหมายว่าด้วยสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายก อบต. ไว้ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (2) สั่ง อนุญาต หรืออนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (4) ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.8.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รู้ปัญหาความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่มากที่สุด รวมทั้งมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดได้เป็นอย่างดี การทำหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้จะสำเร็จโดยสมบูรณ์ได้นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

- 1) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) มีหน้าที่ต้องทำในเขตพื้นที่ เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ กำจัดสิ่งปฏิกูล

ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเป็นต้น

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

2. ข้อมูลทั่วไปของตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนคลองจินดาและองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ตั้งอยู่บ้านวังน้ำขาว หมู่ที่ 5 ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ห่างจากที่ว่าการอำเภอสามพราน ประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่ 26.2048 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 16,378 ไร่ พื้นที่การเกษตร 14,561 ไร่ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น 14 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลโคกพระเจดีย์	อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลเกษตรพัฒนา	อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลบางช้าง	อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
	ติดต่อกับตำบลคลองใหม่	อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลตลาดจินดา	อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
	การศึกษา	

ตำบลคลองจินดา มีสถานศึกษา ศูนย์บริการการศึกษา และสถานที่ให้ความรู้ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง

2) โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน 2 แห่ง
3) ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน	จำนวน 2 แห่ง
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 4 แห่ง
5) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	จำนวน 2 แห่ง

การสาธารณสุข

ชาวตำบลคลองจินดาเมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะเข้ารับการรักษาจากสถานอนามัยใกล้บ้าน แต่เมื่อเจ็บป่วยมากก็จะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ ซึ่งภายในตำบลคลองจินดา มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองจินดาและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองจินดา นอกจากนี้ยังมีสถานพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตำบลคลองจินดา มีสถานีตำรวจชุมชน จำนวน 2 แห่ง เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชน และมีระดับเพลิงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจำนวน 1 คัน เพื่อใช้ในกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ในชุมชน

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

ชาวตำบลคลองจินดานับถือศาสนาพุทธ มีการประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนา มีวัดจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วัดปริตาราม และวัดวังน้ำขาว

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ตำบลคลองจินดามี บิ๊มน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง โทรศัพทสาธารณะ จำนวน 14 แห่ง อัตราการใช้ไฟฟ้าของหมู่บ้าน คิดเป็นอัตรา ร้อยละ 100 บ่อน้ำบาดาล จำนวน 30 แห่ง หอถังประปา คสล.จำนวน 31 แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลคลองจินดา มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำ จำนวน 1 สาย ลำคลอง จำนวน 27 สาย ที่หล่อเลี้ยงการทำเกษตรกรรมของคนในพื้นที่

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

อาชีพของประชากรในตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ทำไร่ ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป

ด้านการเมืองการปกครอง

ตำบลคลองจินดา มีประชากรรวม 11,516 คน มีจำนวน 3,057 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 5,488 คน หญิง 6,028 คน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตำบลคลองจินดา (ข้อมูลพ.ศ. 2555-2556)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
1	บ้านลาดบัว	238	397	449	846
2	บ้านบึงบางช้าง	216	388	395	783
3	บ้านวัดปริตาราม	436	718	807	1,524
4	บ้านคลองจินดา	226	333	370	703
5	บ้านวังน้ำขาว	321	622	678	1,300
6	บ้านพาดหมอน	224	352	395	747
7	บ้านสี่แยก	221	352	413	765
8	บ้านคลองจินดา	137	239	261	500
9	บ้านพาดหมอน	105	197	216	413
10	บ้านคลองผู้ใหญ่โต๊ะ	167	357	355	712
11	บ้านรางสังกะสี	221	443	485	928
12	บ้านวังน้ำขาว	184	361	424	785
13	บ้านวังน้ำขาว	135	246	261	507
14	บ้านคลองจินดาพัฒนา	226	483	519	1,002
รวม		3,057	5,488	6,028	11,516

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัครวิทย์ ชันแก้ว (2540: 7) ศึกษาเรื่อง “นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น” พบว่า สาเหตุสำคัญที่นักธุรกิจภูมิภาคเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะเป็นผู้ถือครองปัจจัยความมั่งคั่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย รูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อม นักธุรกิจภูมิภาคเป็นผู้ถือครองและควบคุมเครือข่ายอุปถัมภ์ในท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วยระบบการซื้อขายต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการประกอบธุรกิจและการใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่กับประชาชนในพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจภูมิภาคกับการเมืองดำเนินไปในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและนักธุรกิจเองก็ได้ประโยชน์บางประการจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมือง

สถาบันพระปกเกล้า (2546) ศึกษาเรื่อง “การเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540” พบว่า ช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจของนักการเมืองโดยใช้อำนาจบริหารนั้นหลากหลายเนื่องจากอำนาจบริหารนั้นค่อนข้างกว้าง ไม่ว่าจะเป็นอำนาจโดยตรงหรืออำนาจโดยอ้อมจากการมีบทบาทในการแต่งตั้งหรือถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ การที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจกว้างนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ไม่ดีเพราะการบริหารประเทศที่มีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยอำนาจในการบริหารจัดการเพื่อที่จะให้การดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐสามารถลุล่วงไปได้ประเด็นสำคัญคือเราจะทำอย่างไรที่จะป้องกันมิให้มีใช้อำนาจดังกล่าวไปในลักษณะที่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ตระกูล มีชัย (2526: 4) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจเอกชนและข้าราชการกับการเมืองไทย” พบว่า กลุ่มธุรกิจได้ก้าวมามีบทบาททางการเมืองสองลักษณะ คือ การเข้ามาโดยตรง โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการสนับสนุนพรรคการเมืองด้วยเงินทอง การเข้ามาของกลุ่มธุรกิจมีทั้งการเข้ามาแบบปัจเจกบุคคล และการเข้ามาเป็นกลุ่ม แต่การเข้ามาเป็นกลุ่มธุรกิจนั้นไม่เกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง เพราะกฎหมายสมาคมห้ามมิให้สมาชิกยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ผลการศึกษายังพบว่า การสนับสนุนพรรคการเมืองของกลุ่มธุรกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์หรือนโยบาย แต่เป็นเรื่องความสัมพันธ์ส่วนบุคคล สิ่งที่น่าสนใจ คือ ข้าราชการให้การยอมรับบทบาทของกลุ่มนักธุรกิจในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ แต่ไม่พอใจที่กลุ่มธุรกิจใช้เวทีการเมืองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่กลุ่มตนเอง โครงสร้างอำนาจทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงสถาบันข้าราชการที่เคยมีอำนาจเริ่มถูกท้าทายโดยกลุ่มธุรกิจมากขึ้น

ยุติศักดิ์ เอกอัคร (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประสิทธิภาพการอุทิศทางการเมืองและความสามารถในการติดต่อกับบุคคลและสถาบันที่มีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจนอกหมู่บ้าน ไม่ได้เป็นสาเหตุที่สามารถส่งผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนอายุการดำรงตำแหน่งและอายุตัวของผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาทและอำนาจทางการเมืองมาก แต่ฐานะทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัวและเครือญาติของผู้ใหญ่ไม่ส่งผลต่ออำนาจทางการเมืองได้อย่างชัดเจน สำหรับในแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านนั้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นตัวกลางที่ดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นผู้รับภาระแทนตนได้ผลเสียที่เกิดขึ้น คือ ทำให้ประชาชนปราศจากความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ตื่นตัวทางการเมืองเท่าที่ควร และผลกระทบทางการเมืองทั้งหมดให้กับผู้ใหญ่บ้าน อันจะทำให้แนวทางการพัฒนาที่มุ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างมีคุณภาพและมีความรับผิดชอบ และตระหนักถึงหน้าที่และสิทธิทางการเมืองของตนเองอาจไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

พรศรี วิโรจน์วุฒิกุล (2548: 4) ศึกษาเรื่อง “บทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของนักธุรกิจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี” พบว่า นักธุรกิจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี มีบทบาททางเศรษฐกิจและทางการเมืองค่อนข้างมาก โดยบทบาททางด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันตามสถานภาพสมรรถนะระดับการศึกษา ประเภทกลุ่มธุรกิจ ระยะเวลาประกอบธุรกิจในจังหวัดชลบุรี รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนบทบาททางการเมืองแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทกลุ่มธุรกิจ ระยะเวลาประกอบธุรกิจในจังหวัดชลบุรี รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมชาย รัพลกุล (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์กับระบบประชาธิปไตย กรณีศึกษาทัศนคติของพนักงานปีโตเลียมแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า พนักงานปีโตเลียมแห่งประเทศไทย มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการที่ดี ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ระดับตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเรื่องการบริหารจัดการที่ดี และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ แต่อายุงานมีความสัมพันธ์กับทัศนคติดังกล่าว ทัศนคติต่อการบริหารจัดการที่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบบประชาธิปไตย ทัศนคติต่อการบริหารจัดการที่ดีและทัศนคติต่อระบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์

จอร์จศักดิ์ ไทยประยูร (2543:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในระบบการเมืองไทย กรณีศึกษาทัศนคตินายทหารสังกัด กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ผลการศึกษา

พบว่า ทหารสังกัด กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ มีระดับทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในระบบการเมืองไทยปานกลาง ปัจจัยทัศนคติประชาธิปไตยมีผลต่อทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ของทหารกลุ่มนี้ นายทหารที่มีระดับทัศนคติต่อประชาธิปไตยสูง จะมีระดับทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ต่ำ และในทางกลับกันนายทหารที่มีระดับทัศนคติประชาธิปไตยต่ำก็จะ มีระดับทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์สูง

จิตวิวัฒน์ พูลผล (2543:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ผู้มีอิทธิพลและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์กับระบบประชาธิปไตย พบว่าผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรมีทัศนคติต่อผู้มีอิทธิพลความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อยู่ในระดับปานกลาง และระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง อายุราชการ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติผู้มีอิทธิพล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกประชากรวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาวิจัยโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดำเนินการดังนี้

1.1 ประชากร

การวิจัยเรื่องโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยจึงเลือกประชากรวิจัยแบบเจาะจง ได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พนักงานส่วนท้องถิ่น และประชาชนในเขตตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประเด็นปัญหาการวิจัยจำนวน 16 คน ดังนี้ใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน สมาชิกสภาตำบล จำนวน 5 คน พนักงานส่วนท้องถิ่น

จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน และตัวแทนประชาชนในตำบลคลองจินดา จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลศึกษาวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแนวทางในการสัมภาษณ์ทั้งหมดจะเป็นคำถามปลายเปิด

2.1 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

2.1.1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง/อาชีพ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (กรณีกลุ่มบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นทางการในชุมชน)

2) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น

3) ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

4) ตอนที่ 4 เป็นคำถาม เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

2.2 แบบเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 การค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นต้น (Primary Documents) จาก

3.1.1 เอกสารข้อมูลพื้นที่ตำบลคลองจินดา ประวัติความเป็นมา การเลือกตั้ง และจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะและจำนวนของชุมชนแบ่งตามพื้นที่ และลักษณะทางกายภาพของชุมชน ผู้นำแต่ละชุมชน

3.1.2 เอกสารการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องและผู้ทำการศึกษาวิจัยและรวบรวมจัดทำไว้ในรูปแบบรายงานการวิจัย

3.2 การค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารชั้นรอง (Secondary Documents)

3.2.1 เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย เช่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ โครงสร้างอำนาจองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 บทความจากเอกสารหรือวารสารต่าง ๆ ที่มีผู้เขียนหรือรวบรวมไว้

3.3 การสัมภาษณ์ (Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ประชากรตามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาแบบเจาะจง ประกอบด้วย

3.3.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

3.3.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3.3 ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลคลองจินดา

3.3.4 พนักงานส่วนท้องถิ่น

3.3.5 ตัวแทนภาคประชาชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ โดยใช้แบบเก็บข้อมูลจากเอกสาร และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาโครงสร้างอำนาจและอำนาจการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- 2) ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน กลุ่มพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 12 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนตำบลคลองจินดาและองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ตำบลคลองจินดา มีพื้นที่ 26.2048 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 16,378 ไร่ พื้นที่การเกษตร 14,561 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบล โคกพระเจดีย์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ ติดต่อดำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ติดต่อดำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ตั้งอยู่บ้านวังน้ำขาว หมู่ที่ 5 ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ห่างจากที่ว่าการอำเภอสามพราน ประมาณ 7 กิโลเมตร

เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แบ่งเขตการ

ปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านลาดบัว

หมู่ที่ 2 บ้านบึงบางช้าง

หมู่ที่ 3 บ้านวัดปริศาราม

หมู่ที่ 4 บ้านคลองจินดา

หมู่ที่ 5 บ้านวังน้ำขาว

หมู่ที่ 6 บ้านพาดหมอน

หมู่ที่ 7 บ้านสี่แยก

หมู่ที่ 8 บ้านคลองจินดา

หมู่ที่ 9 บ้านพาดหมอน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองผู้ใหญ่ไต่ะ

หมู่ที่ 11 บ้านรางสังกะสี

หมู่ที่ 12 บ้านวังน้ำขาว

หมู่ที่ 13 บ้านวังน้ำขาว

หมู่ที่ 14 บ้านคลองจินดาพัฒนา

ประชากร ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น
11,516 คน

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรตำบลคลองจินดา (ข้อมูลพ.ศ. 2555-2556)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
1	บ้านลาดบัว	238	397	449	846
2	บ้านบึงบางช้าง	216	388	395	783
3	บ้านวัดปริศาราม	436	718	807	1,524
4	บ้านคลองจินดา	226	333	370	703
5	บ้านวังน้ำขาว	321	622	678	1,300

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
6	บ้านพาดหมอน	224	352	395	747
7	บ้านสี่แยก	221	352	413	765
8	บ้านคลองจินดา	137	239	261	500
9	บ้านพาดหมอน	105	197	216	413
10	บ้านคลองผู้ใหญ่โต๊ะ	167	357	355	712
11	บ้านรางสังกะสี	221	443	485	928
12	บ้านวังน้ำขาว	184	361	424	785
13	บ้านวังน้ำขาว	135	246	261	507
14	บ้านคลองจินดาพัฒนา	226	483	519	1,002
	รวม	3,057	5,488	6,028	11,516

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (2555:4)

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา จัดเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 28 คน แบ่งโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ประกอบด้วย

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 25 คน

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 2 คน
เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน

การบริหารงานบุคคล

พนักงานส่วนตำบล	จำนวน 18 อัตรา
ลูกจ้างประจำ	จำนวน 3 อัตรา
พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน 10 อัตรา
พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน 11 อัตรา

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 24 คน
กองคลัง	จำนวน 11 คน
กองช่าง	จำนวน 7 คน

งบประมาณ

รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจัดเก็บเอง	3,117,000 บาท
รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บได้	18,683,000 บาท
เงินอุดหนุนทั่วไป	10,000,000 บาท
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	7,292,000 บาท

2. ผลการพัฒนาท้องถิ่นในระยะเวลาที่ผ่านมา

ในระยะเวลาที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามุ่งเน้นพัฒนาความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางคมนาคม ระบบประปา ระบบไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น เนื่องจากต้องการยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรในภาพรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชากรได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการพัฒนาภายใต้สภาวะจำกัดทางด้านงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 นายสมผล เจียรธรรม ตำแหน่ง นายกองการบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อายุ 75 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพ ค้าขาย รายได้เฉลี่ยเดือนละ 50,000 บาท ดำรงตำแหน่งนายกองการบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในตำบลคลองจินดา ได้รับการเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลคลองจินดา และได้ชนะการเลือกตั้งนายกองการบริหารส่วนตำบลคลองจินดาครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2541 ดำรงตำแหน่งนายกองการบริหารส่วนตำบลสมัยเว้นสมัยจนถึงปัจจุบัน

1.2 นายอนันต์ น้อยนารถ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

หมู่ที่ 8 อายุ 54 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 15,000 บาท ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา 2 ปี

1.3 นายสนทนา น้อยพิทักษ์ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา หมู่ที่ 13 อายุ 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 25,000 บาท ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา 2 สมัย

1.4 นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา หมู่ที่ 10 อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพ ค้าขาย รายได้เฉลี่ยเดือนละ 30,000 บาท ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา 2 สมัย

1.5 นายอำนาจ หลงสมบุญ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา หมู่ที่ 7 อายุ 41 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 35,000 บาท ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา 2 ปี

1.6 นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 อายุ 28 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพ ค้าขาย รายได้เฉลี่ยเดือนละ 35,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 28 ปี ได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี 2554

1.7 นายบุญเสริม แก้วมาลัย ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 อายุ 40 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 28,000 บาท ได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี 2554

1.8 นายเชาวลิต หลงสมบุญ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 อายุ 43 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 35,000 บาท ได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี 2553

1.9 นายปณิธาน นิลจินดา ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 อายุ 41 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายได้เฉลี่ยเดือนละ 25,000 ได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี 2552

1.10 นายศุภชัย ชูชนะนาคินทร์ ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาชีพ รับราชการ รายได้เฉลี่ยเดือนละ 18,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 5 ปี

1.11 นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์ ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน อายุ 34 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพ รับราชการ รายได้เฉลี่ยเดือนละ 15,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 3 ปี

1.12 นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน อายุ 32 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพ รับราชการ รายได้เฉลี่ยเดือนละ 15,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 29 ปี

1.13 นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก ตัวแทนกลุ่มรักษ์คลองจินดา อายุ 65 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพ ส่วนตัว รายได้เฉลี่ยเดือนละ 26,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 45 ปี

1.14 นางสาวลำแพย น้ำสุวรรณ ตัวแทน อสม. อายุ 38 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพ เกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยเดือนละ 20,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 38 ปี

1.15 นางสาวอรุโรรณ จินประชา ตำแหน่ง ครูประจำกลุ่มตำบลคลองจินดา อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพ พนักงานราชการ รายได้เฉลี่ยเดือนละ 18,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองจินดารวมระยะเวลา 29 ปี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น ในตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้แยกประเด็นในการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ประเด็น ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) กลุ่มอำนาจทางการเมืองในตำบลคลองจินดา
- 2) บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
- 3) การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา
- 4) บทบาทหน้าที่การทำงานในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- 5) กลุ่มบุคคลอื่นที่มีอำนาจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

จินดา

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำนวน 9 คน กลุ่มพนักงานท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 3 คน

3.1 กลุ่มอำนาจทางการเมืองในตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มอำนาจทางการเมืองในตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1. ในตำบลคลองจินดามีกลุ่มอำนาจทางการเมืองหรือไม่อย่างไร</p>	<p>“ในตำบลคลองจินดาก็มีผู้มีอำนาจทางการเมืองอยู่บ้างแต่ก็ไม่มากส่วนใหญ่ก็จะเป็นญาติพี่น้องกันมากกว่าที่จะเป็นกลุ่มบุคคลอื่นที่จะเข้ามามีอำนาจทางการเมือง” (นายสนทยาน้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“อำนาจทางการเมืองก็เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยหมุนเวียนกันไปเรื่อย ๆ จากการเลือกตั้งไม่มีนายก อบต.คลองจินดาที่ดำรงตำแหน่งที่ติดต่อกันจะมีสมัยเว้นสมัยเท่านั้น” (นายอนันต์น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มอำนาจทางการเมืองจะเป็นกลุ่มญาติพี่น้อง ไม่มีกลุ่มอำนาจชี้ขาดเป็นการเมืองแบบญาติพี่น้องและญาติมิตรเป็นหลัก ซึ่งดูได้จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาจะไม่มีหวัคະແນเป็นการเมืองท้องถิ่นที่ไม่รุนแรง เพราะส่วนใหญ่ก็จะเป็นญาติกันไม่มีการทุ่มเงินเพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้ง” (นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นของตำบลนี้ก็จะมาตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้ง คือ ก่อนการเลือกตั้งก็จะมีภาระเสี่ยง ช่วยงาน และการให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพราะส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพราะส่วนใหญ่แล้วตำบลคลองจินดาก็เป็นเหมือนพี่น้องกัน</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1. ในตำบลคลองจินดา มีกลุ่มอำนาจทางการเมืองหรือไม่อย่างไร	<p>จึงเกรงใจกัน ชาวบ้านเดือดร้อนก็จะช่วยเหลือพอได้รับการเลือกตั้งเข้ามา ก็จะมีความรู้สึกเกรงใจกันที่เคยช่วยกันมาก่อนได้รับการเลือกตั้ง” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ก่อนอื่นเราต้องยอมรับก่อนว่าในความเป็นจริงแล้วคนคลองจินดา ก็เป็นเหมือนญาติพี่น้องกัน เห็นได้จากการเวลาชาวบ้านเดือดร้อนหรือนักการเมืองมีปัญหา ก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดมา ก็เอ๋ยกันว่า เราเป็นญาติกันก็ต้องช่วยกัน มันก็ได้เป็นการอุปถัมภ์กันมาอยู่ตลอด ไม่ใช่จะเป็นแค่เฉพาะตำบลคลองจินดาเท่านั้น ตำบลอื่น ๆ ก็มีการอุปถัมภ์กันเพื่อจะได้เอาไว้ช่วยเหลือกัน มันก็ได้เป็นการอุปถัมภ์กันมาอยู่ตลอด ไม่ใช่จะเป็นเฉพาะตำบลคลองจินดาเท่านั้น ตำบลอื่น ๆ ก็มีการอุปถัมภ์กันเพื่อจะได้เอาไว้ช่วยเหลือกัน ภายภาคหน้า กลุ่มอำนาจในตำบลคลองจินดา จึงเรียกได้ว่า กลุ่มอำนาจญาติ แต่อาจจะมีญาติหลายฝ่ายหลายกลุ่มที่คิดเห็นไม่ตรงกัน จึงเกิดปัญหาขึ้น” (นายอำนาจ หลงสมบัติ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ทุกที่ทุกตำบลก็จะมีผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองที่เป็นแกนหลักอยู่แล้ว ซึ่งจะอยู่เบื้องหลังในการเลือกตั้งที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนกัน ในการเลือกตั้งก็เหมือนกัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะ</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1. ในตำบลคลองจินดามีกลุ่มอำนาจทางการเมืองหรือไม่อย่างไร	<p>รณรงค์ให้ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งออกไปใช้สิทธิ์ แต่ถ้าจะชักจูงให้เลือกเบอร์ใดก็คงยาก นอกจากกลุ่มพี่น้องกัน และที่สำคัญสมัยนี้เงินก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชน” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“สังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ ผู้มีอำนาจก็จะเป็นผู้ที่เคยให้ความอุปถัมภ์กันมาก่อนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน การให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ในตำบลคลองจินดาก็มีเหมือนกันแต่จะไม่เยอะหลายกลุ่มเนื่องจากส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนรู้จัก ญาติ ที่สนิทกัน เหมือนเป็นตำบลพี่น้องกันซะมากกว่า” (นายศุภชัย ชูชนะ นาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองหรือไม่นั้นก็ ต้องช่วยเหลือคนอื่น ร่วมงาน ช่วยกันมาตลอด ทุกคนก็จะมีอำนาจอยู่ในตัวเองทุกคนจะคอยก็ แต่เวลาที่จะมีโอกาใช้อำนาจเท่านั้น” (นายสมผล เจียรธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ชุมชนตำบลคลองจินดามีกลุ่มอำนาจทางการเมืองอยู่ก็จริงแต่ส่วนใหญ่ก็เป็นกลุ่มญาติพี่น้อง กลุ่มผู้เคยให้ความช่วยเหลือกัน กลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกันก็เป็นเครือญาติกัน” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1. ในตำบลคลองจินดา มีกลุ่มอำนาจทางการเมืองหรือไม่อย่างไร	<p>“ตำบลคลองจินดาก็มีกลุ่มอำนาจทางการเมืองอยู่บ้าง ทั้งผู้ที่มีอิทธิพล ผู้มีเงินที่ ไม่มีตำแหน่งทางสังคมแต่ก็มีบทบาทมากในการดำเนินการต่างๆ” (นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีกลุ่มที่มีอำนาจที่เห็นได้ชัดเจน จะเห็นก็แต่กลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งมาเป็นผู้บริหาร ที่มีอำนาจการบริหาร การดำเนินการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์เท่านั้น” (นางสาวลำเพย น้ำสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มในตำบลคลองจินดาก็มีอยู่ทั้งที่เป็นกลุ่มการเมือง กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในตำบลคลองจินดา แต่อาจจะไม่เด่นชัดเพราะไม่มีผู้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่” (นางสาวอุไรวรรณ จินประชา, สัมภาษณ์ 2556)</p>

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าโครงสร้างอำนาจและอำนาจทางการเมืองในตำบลคลองจินดา มีกลุ่มอำนาจทางการเมืองอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นไปแนวแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะที่มีความผูกพันกันในระหว่างเครือญาติกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากตำบลคลองจินดาเป็นสังคมเกษตรทำให้ครอบครัวของประชาชนตำบลคลองจินดาเป็นครอบครัวใหญ่และมีญาติอื่นๆ รวมอยู่ด้วยทำให้เป็นสายสัมพันธ์ทางระบบเครือญาติที่ต้องอุปการะเกื้อกูลกันและคอยให้การสนับสนุนทั้งก่อนการเลือกตั้งและภายหลังจากการเลือกตั้ง ทั้งที่เป็นผู้มีเงิน เป็นผู้ที่คอยให้การช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ มานานแล้ว หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ตำบลคลองจินดาเป็นตำบลเครือญาติมีหลายตระกูลที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะของเครือญาติตั้งแต่บรรพบุรุษจะมีตระกูลที่ใหญ่ ๆ เช่น ตระกูลน้อยนารด ตระกูลมณีรัตน์ ตระกูลน้อยพิทักษ์ ตระกูลจินประชา ตระกูลจรดล ตระกูลหลง

สมบุญ เป็นต้น ทำให้ประชาชนในตำบลคลองจินดาเมื่อลำดับความสัมพันธ์ก็มีความเกี่ยวข้งกัน
ทั้งที่ๆ คนนามสกุล อาจเรียกได้ว่าเป็นดองกัน และการที่เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์และรับการอุปถัมภ์

จากการติดตามสังเกตการณ์ของผู้วิจัยและการจากการให้สัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มอำนาจ
ในชุมชนตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานกล่าวคือ กลุ่มผู้
ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องที่ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มี
อำนาจหน้าที่ในชุมชนที่ได้รับการไว้วางใจจากประชาชนในตำบลให้เข้ามาปฏิบัติงานแทนพวกเขา
กลุ่มประชาชนจะมีบทบาทในชุมชนไม่มากนักเพราะส่วนใหญ่แล้วจะผ่านทางตัวแทนที่ได้รับการ
เลือกตั้งเข้ามา

3.2 บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนใน
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
2. บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองจินดา ในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ	<p>“มีไม่มากนักแต่คนที่เข้ามาจะมีบทบาทจะเป็นรายบุคคล มากกว่าอย่างเช่น ผู้ที่พยายามเข้ามาเป็นนายทุนให้กลุ่ม ผู้บริหารแต่ก็ใช้ว่าจะสัมพันธ์กันอะไรได้ทุกอย่างเพราะว่า ทีมงานผู้บริหารเป็นทีมงานที่ค่อนข้างเข้มแข็งและมีศักยภาพ ในการบริหารงาน” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ถ้าถามถึงกลุ่มอำนาจในชุมชนก็อาจจะมีบ้างแต่ไม่ได้ มากมายอะไรเพราะกลุ่มอำนาจในชุมชนที่ว่ามีก็มาจากกลุ่มญาติ พี่น้องของผู้บริหาร จึงไม่น่าจะมีบทบาทอะไรในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล” (นายเอกสิทธิ์ ศรี ศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีบทบาทเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มีทั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาที่คอยตรวจสอบอำนาจอยู่ แล้วกลุ่มอำนาจต่างๆก็ไม่ค่อยเข้ามามีบทบาทเท่าไร” (นาย สนทยา น้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2.บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ</p>	<p>“บุคคลที่มีบทบาทส่วนใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อกระตุ้นให้เกิดโครงการต่าง ๆ ในการให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่มากกว่าที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานหรือก้าวผ่านการปฏิบัติงานของทีมผู้บริหารท้องถิ่น” (นายศุภชัย ชุมนะนาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มที่เข้ามามีบทบาทมากก็น่าจะเป็นกลุ่มที่มีผลประโยชน์ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ อาจจะเป็นผู้มีอิทธิพล หรือนักธุรกิจที่อยู่ในตำบลโดยเอากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในชุมชนในการเข้ามามีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบล” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผู้นำชุมชนจะเข้ามามีบทบาทเยอะเนื่องด้วยการทำงานที่เกี่ยวข้องกันที่ต้องอาศัยความร่วมมือหลาย ๆ อย่าง จึงดูเหมือนก้าวก่ายหน้าที่ยิ่งกันและกัน อาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้ว่าเรื่องนี้เป็นอำนาจของใครหรือใครเป็นผู้บริหารจัดการ” (นายสมผล เจียรธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่ที่เข้ามามีบทบาทหรือมีอำนาจมากในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ก็จะมีแต่ผู้หวังผลประโยชน์ในตำบลมากกว่าผู้ที่จะทำงานเพื่อสังคมจริงๆ จะเห็นได้จากกลุ่มที่ทำงานเพื่อสังคมจะมีบทบาทน้อยมากเมื่อเปรียบกับการเข้ามาจัดการในองค์กร</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2.บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ</p>	<p>บริหารส่วนตำบลไม่ว่าจะเรื่องงบประมาณต่างๆ เรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะมุ่งแต่ผลประโยชน์มากกว่าการคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก” (นายอำนาจ หลงสมบูรณ์, สัมภาษณ์ 2556) “ก็ไม่มีมากนอกจากจะเป็นญาติพี่น้องกัน ก็จะเป็นกลุ่มที่เคยให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งแต่จะไม่มีบทบาทในการทำงานมากจะมีก็เพียงแต่ถ้าต้องการให้ความช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนี้ก็จะได้สิทธิก่อน” (นายศักดิ์สิทธิ์ ขมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องการควบคุมการทำงานของคณะผู้บริหารเนื่องจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้วในเรื่องการบริหารงานของคณะผู้บริหาร” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“กลุ่มอำนาจในชุมชนจะมีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลในลักษณะของญาติ เพื่อน พี่น้อง คนที่เคยช่วยเหลือกันเสียมากกว่าให้ความไว้วางใจกัน กลุ่มบุคคลนี้อาจจะมีส่วนในการให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางให้กับผู้บริหารในเรื่องต่างๆ เท่านั้น” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“จะมีบทบาทก็แต่เรื่องการขอรับสนับสนุนงบประมาณเพื่อที่จะให้ได้ก่อนหรือขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ก็จะไม่มีความบทบาทอะไรมากนัก” (นางสาวอุไรวรรณ จีนประชา, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
2.บทบาทกลุ่มอำนาจชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ	“ส่วนใหญ่แล้วก็จะมีแต่กลุ่มที่คอยให้ความช่วยเหลือให้การอุปถัมภ์ ที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมาอยู่ก่อนแล้ว ถ้าเป็นกลุ่มอำนาจใหม่ก็จะมีบทบาทอะไร” (นางสาวลำเพย น้ำสุวรรณ, 2556)

จากข้อมูลผู้ให้การสัมภาษณ์ สรุปได้ว่ากลุ่มที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเสนอโครงการต่าง ๆ ของตำบลคลองจินดานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจการสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการอนุมัติงบประมาณ ของงบประมาณ หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน การที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทผู้วิจยมองว่าเป็นการทำตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการประชุม การจัดทำแผนพัฒนาตำบล แผนสามปี งานก่อสร้าง งานสาธารณูปโภคที่ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารมีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการสาธารณะ ส่วนกลุ่มชุมชนในตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้สังคมจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอโครงการเท่านั้นส่วนอำนาจในการตัดสินใจว่าจะได้งบประมาณที่ขอหรือไม่นั้นก็จะมีพิจารณาและประชุมระหว่างฝ่ายผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้งหนึ่ง แต่ในการจัดสรรงบประมาณก็จะขึ้นอยู่กับงบประมาณว่ามีเพียงพอหรือไม่ และโครงการที่ขอมานั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือไม่ก็จะเป็นหลักในการพิจารณาด้วย ประกอบกับความเป็นเครือญาติกันก็มีการขอมิการประนีประนอมระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเองด้วยว่าจะให้ดำเนินการตามโครงการที่หมู่บ้านตนเองร้องขอมาหรือไม่

3.3 การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
3.การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา	<p>“เป็นการเมืองในระบบญาติพี่น้องและกลุ่มญาติมิตรเป็นหลัก ดูได้จากการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา จะไม่มีหวัคະແນนเพราะญาติพี่น้องของผู้สมัครจะรวบรวมพรรคพวกมาช่วยกันหาเสียงให้ผู้สมัครเป็นการเมืองท้องถิ่นที่ไม่รุนแรงเหมือนที่อื่น ไม่มีการทุ่มเงินเพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้ง” (นายเอกฉัตร ศรีสักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“เป็นการเมืองท้องถิ่นที่บริหารงานแบบใช้แนวทางประชาธิปไตยเป็นหลัก ผู้บริหารมักจะเปิดใจคุยแบบตรง ๆ กับทุกภาคส่วนอาจจะมีบรรดาผู้มีอิทธิพลที่แอบแฝงอยู่บ้างแต่ก็ไม่มีบทบาทมากนัก การบริหารงานที่ผ่านมาก็ค่อนข้างสร้างความประทับใจให้ชาวบ้านได้มาก “ได้รับคำชมมากกว่าคำติ” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผู้บริหาร และสมาชิก อบต.ที่ได้รับการเลือกตั้งมาก็มาโดยระบบเครือญาติ ระบบพวกพ้องกัน และสุดท้ายก็จะเลือกกลุ่มที่ให้ผลประโยชน์แก่ตนเองได้มากที่สุด” (นางสาวอุไรวรรณ จีนประชา, สัมภาษณ์ 2556 “การเมืองในตำบลคลองจินดา ผู้บริหารและสมาชิกจะเป็นคนพื้นที่และมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่มาเป็นเวลาช้านาน การเมืองจึงเป็นแบบพี่น้องกันเหมือนพี่ปกครองน้อง” (นายศุภชัย ชุมนะนาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
3.การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา	<p>“การเมืองในตำบลคลองจินดามีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มการเมืองตามแต่ละสมัยตามวาระแต่ยังไม่มีผู้บริหารคนใดที่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันจะมีเพียงแต่ดำรงตำแหน่งสมัยเว้นสมัยเท่านั้นทำให้ไม่มีการผูกขาดอำนาจทางการเมืองเหมือนท้องถิ่นอื่น” (นายสนทยา น้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ตำบลคลองจินดาให้ความสำคัญกับนักการเมืองท้องถิ่นอยู่มากทำให้ประชาชนไม่ได้รับสิทธิผลประโยชน์ที่ควรจะได้ ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งให้นักการเมืองเข้ามาเป็นตัวแทนก็จริง แต่ประชาชนไม่มีสิทธิที่จะใช้อำนาจของตนเองในการช่วยพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริงถึงแม้จะมีการกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเกือบทุกกระบวนการแต่ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นเนื่องจากผู้นำหรือผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาจะนำแต่พวกของตัวเองเข้ามาในกระบวนการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เพื่อที่จะได้สนับสนุนโครงการหรือตอบสนองสิ่งที่ตัวเองจะทำ” (นายอำนาจ หลงสมบุญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“นักการเมืองท้องถิ่นก็จะเป็นคนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปกับการบริหารท้องถิ่น ทำให้การบริหารการวางแผนพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพส่วนใหญ่ก็จะเน้นแต่โครงสร้างพื้นฐาน” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

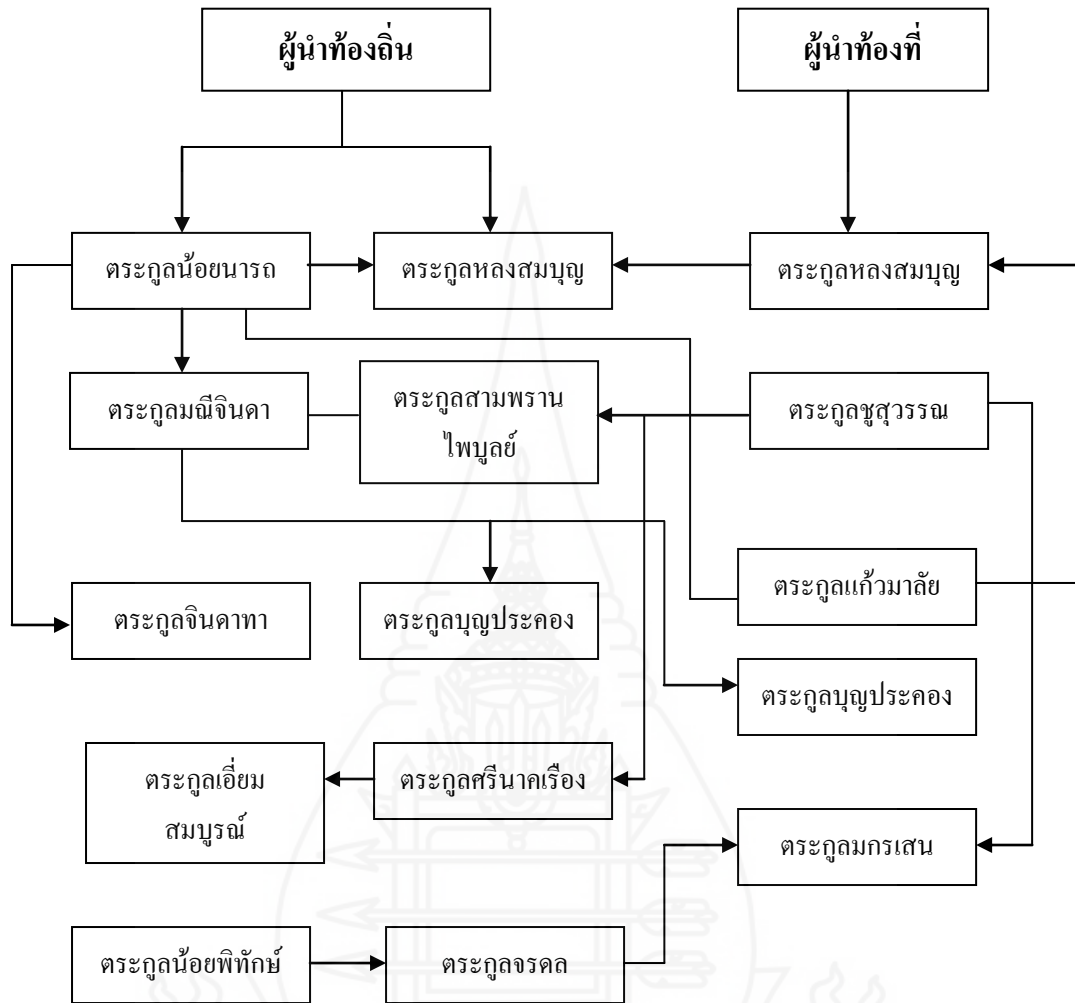
ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
3.การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา	<p>“นักการเมืองในตำบลคลองจินดาควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่รู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิดและที่สำคัญต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนมาก่อนประโยชน์ส่วนตัวเสมอ” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“การเมืองของตำบลคลองจินดาเป็นการเมืองแบบเรียบง่ายไม่คืดคุดเป็นการเมืองที่เป็นกันเองเพราะส่วนใหญ่ก็รู้จักกันมาก่อนเป็นพวกพ้องกันมาจะเน้นที่ผลงานและนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งมากกว่าการใช้อิทธิพลและความรุนแรง” (นายสมผล เกียรติธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ในตำบลคลองจินดาก็จะมีกลุ่มสมาชิกและกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นฐานเสียงของแต่ละหมู่ ผู้สมัครที่จะลงรับสมัครเลือกตั้ง นายกองค้การ บริหารส่วนตำบลก็จะเน้นฐานเสียงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกองค้การ บริหารส่วนตำบล ที่มี แนวนโยบายไปในทิศทางเดียวกันหรือมีอุดมการณ์คล้าย ๆ กัน” (นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“การเมืองภายในตำบลคลองจินดายังไม่เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริงไม่มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย” (นางสาวลำเพย น้า สุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“การเมืองในตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่ นักการเมืองที่เข้ามาดำรงตำแหน่งก็จะได้รับสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ ภายในตำบลคลอง</p>

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
3.การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา	จินดาซึ่งก็จะมีทั้งพวกฟ้อง ญาติ ผู้รับเหมาที่ให้การสนับสนุนอยู่แต่ก็จะไม่แสดงออกให้เห็นกันแบบชัดเจน” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)

จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ว่าการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา จะไม่รุนแรงเหมือนกับท้องถิ่นอื่น ๆ เนื่องจากนักการเมืองก็จะเป็นเครือญาติกันซึ่งมีหลายตระกูล เช่น ตระกูลน้อยนารถ ตระกูลมณีรัตน์ ตระกูลน้อยพิทักษ์ ตระกูลจินประชา ตระกูลจรดล ตระกูลหลง สมบุญ เป็นต้น และเป็นพวกฟ้องกันมานานสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี จะเป็นการเมืองแบบเรียบง่ายเน้นผลงานและนโยบายที่ใช้หาเสียงกันมากกว่าแต่ก็จะมีผู้ที่ให้การสนับสนุนบ้างไม่ว่าจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่เนื่องจากตำบลคลองจินดามีหลายตระกูลที่แยกออกมาทำให้เวลาลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติก็จะช่วยเหลือผู้ที่มีความเป็นเครือญาติที่ใกล้ชิดกว่าดูได้จากแผนภาพความสัมพันธ์ทางเครือญาติของตระกูลต่างๆในตำบลคลองจินดา

ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ทางเครือญาติของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นตำบลคลองจินดา

จากภาพความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น กล่าวคือ ตระกูลน้อยนารด โดยนายสุพจน์ น้อยนารด ตำแหน่ง รองนายก อบต. เป็นพี่น้องกับนายอนันต์ น้อยนารด ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. นายบุญเสริม แก้วมาลัย ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 กรรยา เป็นพี่ นายอำนาจ หลงสมบุญ ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. และกรรยานายอำนาจเป็นคนตระกูลน้อยนารด ตระกูลมณีจินดา โดย นายเฉลิมมณีจินดา ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. กรรยาเป็นคนตระกูลน้อยนารดเช่นเดียวกัน นางขวัญภา สามพรานไพบุลย์ ตำแหน่ง ประธานสภา อบต. เป็นน้องของ

นายสิริวัช ชูสุวรรณ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 และภรรยาเป็นพี่น้องกับ นายบุญเลิศ ศรีนาคเรือง ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. นายณรงค์ มกรเสน ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ภรรยาเป็นคนตระกูลจรดล และนายสนทยา น้อยพิทักษ์ ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. น้องชายได้แต่งงานกับคนตระกูลจรดล นายวิสูตร บุญประคอง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 เป็นพี่น้องกับ นายสานิตย์ บุญประคอง และมีภรรยาเป็นคนตระกูลชูสุวรรณ นายวิช เอี่ยมสมบูรณ์ ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. ภรรยาเป็นพี่น้องกับตระกูลศรีนาคเรือง นายรักเกียรติ จินดาทา ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบต. ภรรยาเป็นคนตระกูลน้อยนารถ

3.4 บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มอำนาจชุมชนในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มอำนาจชุมชนในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
4. บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มอำนาจชุมชนในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองจินดา	<p>“ผมในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาได้ทำงานอย่างเต็มที่ในการพัฒนาหมู่บ้านของผม โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างชาวบ้านกับคณะผู้บริหารมีหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ ให้กับชุมชน การทำงานกับชาวบ้านก็ราบรื่นเรียบร้อยดีไม่มีอุปสรรคเพราะชาวบ้านให้ความร่วมมือกับผมในฐานะผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถและผมก็วางตัวเป็นกลางทางกลางเมืองในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อาศัยอำนาจจากกลุ่มบุคคลอื่นผมสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยและก็ได้เข้าไปมีบทบาทในการช่วยสนับสนุนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและสนับสนุนให้ประชาชนภายในหมู่บ้านให้มีส่วน</p>

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
4.บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มอำนาจชุมชนในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองจินดา	<p>ร่วมในการปฏิบัติหน้าที่กับผมโดยหมู่บ้านเราจะมีการประชุมกันทุกเดือนเพื่อเป็นช่องทางในการปรึกษาหารือและหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในหมู่บ้านที่มีความเดือดร้อนและสำรวจปัญหาในหมู่บ้านไปในตัว” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“การได้เข้ามาทำงานให้กับตำบลคลองจินดาผมตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมเพื่อประชาชนในตำบล ในการทำงานส่วนของผมก็จะมีกรมอบหมายงาน มีการประชุมหารือกันภายในตำบลทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานออกมามีที่สุสุดเวลามีประชุมหรือหน่วยงานอื่นขอความร่วมมือผมก็จะไปประชุมและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพราะถือว่าเราเป็นตัวแทนของประชาชน” (นายสมผล ธีระธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“เราเป็นผู้นำ ชุมชนจึงต้องมีความรู้และความเข้าใจในการมีระบอบประชาธิปไตยและต้องจัดอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานและแนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ในการทำงานของผมก็เน้นเรื่องความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองมาทำงานให้ประชาชนทำงานตามนโยบายที่ได้ให้ไว้กับประชาชนและผมก็ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ฟังความคิดเห็นประชาชนที่ได้มาแนะนำหรือขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆผมก็จะประสานงานกับผู้บริหารว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไรเพื่อจะได้หาทางอื่นต่อไปผมตั้งใจทำงานให้กับประชาชนเหมือนที่ประชาชน</p>

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
4.บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มอำนาจชุมชนในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำบลคลองจินดา	<p>ไว้วางใจผมเลือกผมมาปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของพวกเขา” (นายอำนาจ หลงสมบูรณ์, สัมภาษณ์ 2556) “บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มอำนาจในชุมชนที่เด่นก็จะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งก็สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ภายใต้กรอบระเบียบที่มีอยู่ส่วนใหญ่ก็จะเน้นเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักและสมาชิกทุกคนก็พร้อมที่จะช่วยชุมชนและทำงานช่วยเหลือชุมชนด้านต่างๆ อีกด้วย” (นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนผู้บริหารในการทำงานทำให้การทำงานเป็นไปได้อย่างดีไม่มีอุปสรรค อาจจะมีบ้างในเรื่องงบประมาณที่มีจำกัดเพราะตำบลคลองจินดาก็มีหลายหมู่บ้านแต่ทางผู้บริหารก็จะมีการประชุมตรงลงกันว่าควรที่จะดำเนินการในเรื่องใดก่อนในส่วนตัวผมก็สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่” (นายสนทยา น้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p>

จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ สรุปได้ว่า การทำหน้าที่ของกลุ่มอำนาจในชุมชนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับชุมชน รองลงมา ก็พบว่า เป็นกลุ่มผู้นำท้องที่ที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนตามนโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องที่ที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำหน้าที่ได้ง่ายเนื่องจากทุกท่านที่เป็นผู้นำจะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้านเป็นอย่างดีอยู่แล้ว อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายในการประสานงานหรือจัดทำแผนตำบลในกลุ่มสมาชิกและผู้นำท้องที่ก็จะร่วมกันจัดทำแผนตำบลและนำเข้าสู่สภาเพื่อพิจารณาโครงการต่างๆ ต่อไป รวมทั้งยังสามารถเปิดอกพูดคุยถึงแนวทางการทำงานกับคณะผู้บริหารได้ เพราะค่อนข้างจะเป็นกลุ่มการเมืองชั่วคราวเดียวกัน อีกทั้งคณะผู้บริหารก็พร้อมจะรับฟังในทุกๆ ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน ในส่วนของข้าราชการถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากท้องที่อื่น แต่ก็สามารถ

ที่จะทำงานกับประชาชนได้ง่ายเพราะข้าราชการจะทำงานกับประชาชนควบคู่ไปกับบรรดาผู้นำชุมชนทำให้เข้าถึงชาวบ้านได้ง่ายและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.1 เกณฑ์และหลักการในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ เกณฑ์หรือหลักการในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1. เกณฑ์และหลักการในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	<p>“ในการเสนอ โครงการหรือดำเนินกิจกรรมใดๆก็จะมี การประชุมคณะกรรมการแผนพัฒนาสามปีอยู่ทุกปีเพื่อ บรรจุโครงการและกิจกรรมที่ชาวบ้านต้องการแต่ละหมู่ โดยจัดลำดับความสำคัญตามความเร่งด่วนและก็จะมีการ ประชุมสภาเพื่อนำโครงการทั้งหมดมาพิจารณาความ จำเป็นเร่งด่วนและจึงจะจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี” (นายสมผล เกียรติธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“เท่าที่เห็นการกำหนดนโยบายและการดำเนินกิจการ สาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาก็ใช้ หลักพิจารณาโครงการที่เป็นประโยชน์อยู่ในความ เป็นไปได้ในระดับหนึ่งเพราะมีข้อจำกัดอยู่ที่งบประมาณ และจำนวนหมู่บ้านแต่ก็จะพิจารณาจากความเร่งด่วน ความ</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1.เกณฑ์และหลักการในการกำหนดนโยบาย สาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา</p>	<p>เดือครือนของประชาชนเป็นหลัก” (นาย เอกลักษณ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“คณะผู้บริหารก็จะมีการประชุมกันในการ กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องว่าจะมีแนว ทางการทำโครงการอะไรบ้างและก็จะประชุมกับ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้ง หนึ่ง” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำโครงการ พัฒนาต่าง ๆ ก็จะใช้หลักการพิจารณาตามความ จำเป็นของแต่ละโครงการ” (นายสนทยา น้อย พิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“พิจารณาตามความสำคัญเร่งด่วน โดยผ่านการ ประชุมคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ถ้าเป็นโครงการที่ไม่ใหญ่คณะผู้บริหารก็ สามารถดำเนินการได้เลยไม่ต้องมีการประชุมผ่าน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ถ้าเป็นโครงการ ก่อสร้างจำเป็นที่จะต้องประชุมสภาเพื่อขออนุมัติ” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“จะมีการประชุมประชาคม และมีการพิจารณา ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและสมาชิกเพื่อจะดำเนิน โครงการต่าง ๆ โครงการที่จะจัดทำในข้อบัญญัติ จะมีการพิจารณากัน ส่วนโครงการที่ขอ งบประมาณจากหน่วยงานอื่นไม่มีการประชุมหรือ พิจารณาจะทำเลย ถ้าได้งบประมาณมาก็เหมือน</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1.เกณฑ์และหลักการในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา</p>	<p>เป็นโครงการที่ผู้รับเหมาดำเนินการได้มาที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านในตำบล” (นายอำนาจ หลงสมบูรณ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“หลักเกณฑ์คงจะพิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วนตามแนวนโยบายของผู้บริหารในการจัดสรรงบประมาณ ผมคิดว่าบางครั้งก็จัดสรรให้แบบไม่เต็มที่แค่บรรเทาความเดือดร้อนให้ประชาชนไปได้ส่วนหนึ่งมีหลายปัจจัย เช่น ตัวงบประมาณไม่เพียงพอ และผลประโยชน์อื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้ต้องเฉลี่ยกันไป” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ในปีที่ผ่านมาก็มีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ทุกหมู่ต้องการและมีความจำเป็นเหมือนกันก็ต้องเฉลี่ยงบประมาณกันไปให้เท่า ๆ กันเพื่อความยุติธรรมในการจัดสรรก็ได้เท่ากันหมด” (นายศุภชัย ชูขณะนาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมเคยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมแผนพัฒนาสามปีของทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ก็มีชาวบ้านที่เข้ามาร่วมประชุมหารือกันทุกหมู่บ้านที่จะมาเสนอโครงการต่าง ๆ ก็ที่ชาวบ้านต้องการที่ส่วนใหญ่ก็จะมีแต่พวกโครงการก่อสร้างเป็นส่วนใหญ่ที่ได้ดำเนินการเยอะที่สุด” (นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ในส่วนตัวก็ได้มีโอกาสเข้าไปร่วมประชุมในการกำหนดโครงการและได้มีโอกาสเสนอโครงการต่าง ๆ อยู่บ้าง ทางชาวบ้านก็จะมีการ</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1.เกณฑ์และหลักการในการกำหนดนโยบาย สาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	จัดลำดับความสำคัญความต้องการก่อนหลัง แต่ บางโครงการที่ได้เสนอไปก็ยังไม่ได้ดำเนินการก็ มี” (นางสาวอุไรวรรณ จินประชา, สัมภาษณ์ 2556) “ที่ได้เคยสัมผัสมาก็จะพิจารณาจากความต้องการ ของชาวบ้านและผู้ที่ผลักดันโครงการก็จะเป็นผู้นำ ชุมชนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลภายในหมู่ อีกรั้งหนึ่ง” (นางสาวลำเพย น้ำสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิด กิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์โดยทางองค์การบริหารส่วน ตำบลคลองจินดาจะมีการประชุมการจัดทำแผนสามปีเพื่อสอบถามความต้องการของชาวบ้านและ ความจำเป็นเร่งด่วนว่าจำเป็นจริง ๆ ประกอบกับคูในเรื่องของงบประมาณและตำบลคลองจินดา เพราะมีหลายหมู่บ้านทำให้บางครั้งการได้รับงบประมาณไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่แล้วก็จะประชุมกัน ระหว่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องที่ ร่วมกับคณะผู้บริหารเพื่อปรึกษาหารือในการ จัดสรรงบประมาณให้แก่หมู่บ้านแต่ในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรม สาธารณะและกำหนดนโยบายก็จะมีการวางแผน รวบรวมปัญหาภายในตำบลเพื่อนำข้อมูลมา วิเคราะห์มาประชุมหารือกันโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ส่วนถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนโดยส่วนใหญ่ก็ ผ่านผู้แทนชุมชนที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้านมาดำเนินการแทนชาวบ้านผู้เดือดร้อน โดยผ่านสภา องค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 กลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจกรรมสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจกรรมสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
2. กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจกรรมสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	<p>“ในการพิจารณาเสนอโครงการหรือการกำหนดนโยบายต่าง ๆ จะมีการชี้แจงในที่ประชุมเพื่อหาเสียงสนับสนุน ไม่มีผู้ชี้แนะหรือกลุ่มบุคคลอื่นเข้ามาชักจูงในการตัดสินใจหรือเสนอโครงการโครงการที่เสนอก็จะมาจากกลุ่มชาวบ้านที่เดือดร้อนกันจริง ๆ มีการลงชื่อมาประกอบการพิจารณาโดยผ่านผู้นำชุมชนและนำมาเสนอต่อผู้บริหารให้พิจารณาและตัดสินใจอีกครั้งหนึ่ง” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ก็มีบ้างแต่ไม่มากเท่าไรเพราะการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นกลุ่มการเมืองแบบทีมเดียวกันคือสมาชิกส่วนใหญ่เป็นทีมงานเดียวกันกับผู้บริหารความคิดเห็นในแต่ละอย่างจึงค่อนข้างคล้ายตามกัน” (นายเอกสิทธิ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“มีค่อนข้างมากเพราะในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารใช้การตัดสินใจร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของตำบล ดังนั้นจึงมีการหารือกันระหว่างคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนกำหนดนโยบายการบริหารงาน” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2. กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา</p>	<p>“ในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นกลุ่มการเมืองแบบทีมเดียวกันคือสมาชิกส่วนใหญ่เป็นทีมงานเดียวกันกับผู้บริหารความคิดเห็นในแต่ละอย่างจึงค่อนข้างคล้ายคลึงกัน” (นายเอกศักดิ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“มีค่อนข้างมากเพราะในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารใช้การตัดสินใจร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของตำบล ดังนั้นจึงมีการหารือกันระหว่างคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนกำหนดนโยบายการบริหารงาน” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“มีผลแต่จะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะแต่จะมีการประชุมกันนอกรอบอยู่ก่อนแล้วเมื่อถึงเวลาประชุมจริงความคิดเห็นก็จะคล้ายคลึงกัน” (นายสุกชัย ชุขณะนาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ส่วนใหญ่ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายก็จะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่ก็จะฟังปัญหาจากชาวบ้านและนำมาเสนอกับผู้บริหารและถ้าเป็นโครงการใหญ่ก็มีการประชุมสภาอบต.ก่อน” (นางสาวลำเพย น้ำสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มการเมืองอื่นจะมีก็แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เสนอโครงการกันโดยผ่านการชี้แจงในที่ประชุมเพื่อลงมติและตัดสินใจร่วมกันเนื่องจากส่วนใหญ่ก็เป็น</p>

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2. กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลลงจินดา</p>	<p>กลุ่มการเมืองเดียวกันอยู่แล้วที่มีผลต่อการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะหรือกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ในส่วนตัวผมเห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวและกลุ่มการเมืองอื่นที่มีอิทธิพลที่เคยให้การสนับสนุนกันมากก็มีผลต่อการตัดสินใจอยู่บ้างในการกำหนดนโยบายและกิจการสาธารณะแต่ก็จะยึดหลักคุณธรรมและมติที่ประชุมเป็นหลักในการตัดสินใจ” (นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่ผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มการเมืองอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือดำเนินกิจการสาธารณะ จะมีก็ฝ่ายผู้นำท้องถิ่นหรือฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปักท้วงบ้างบางโครงการแต่หลักในการพิจารณาหรือหลักในการตัดสินใจก็ต้องประชุมและหาข้อสรุปกันส่วนใหญ่ก็เน้นโครงการที่ชาวบ้านมีส่วนร่วม ที่จะทำให้ชุมชนเจริญก้าวหน้า ส่วนโครงการใหญ่ๆ ที่ได้รับนโยบายมากก็จะนำมาปรึกษาชาวบ้านมีการประชุมหารือกับชาวบ้านเป็นครั้งคราวกันไป” (นายสนทยา น้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีมีผลต่อการตัดสินใจทำโครงการและกำหนดนโยบายจะมีก็แต่ส่วนของการสนับสนุนหรือคัดค้านโครงการในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะใช้หลักเหตุผลและความจำเป็นในการตัดสินใจ” (นายสมผล เกียรติธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p>

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2. กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลลงจินดา</p>	<p>“ส่วนใหญ่โครงการใด ๆ ต้องมีการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนยิ่งถ้าเป็นโครงการใหญ่ ๆ ด้วยแล้วและมีผลกระทบต่อทั้งตำบลถึงจะมีกลุ่มอื่นให้การสนับสนุนหรือช่วยตัดสินใจก็ไม่ผลเพราะถ้าเสียงส่วนใหญ่ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นด้วยหรือมีความเห็นตรงกันว่าไม่เหมาะสมทางผู้บริหารก็จะชะลอโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆไว้ก่อนและนำกลับไปทบทวนอีกครั้ง” (นายอำนาจ หลงสมบูรณ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ที่ผ่านมาก็จะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลในการตัดสินใจอยู่แล้วซึ่งเป็นวิชาการเมืองเดียวกันที่เข้ามาบริหารจัดการในการพิจารณาอนุมัติโครงการต่าง ๆ อยู่แล้วเพราะก็จะเป็นการเมืองแบบญาติกันก็ยังไม่ค่อยมีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเนื่องจากจะอยู่ภายใต้กรอบข้อตกลงกันมากกว่า” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“คณะผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้เองเพราะหลักการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก็มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่คอยตรวจสอบให้การสนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือโครงการต่างๆ ที่เห็นว่า มีผลกระทบหรือไม่มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการและกำหนดนโยบายนั้นๆ” (นางสาวอุไรวรรณ จินประภา, สัมภาษณ์ 2556)</p>

จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ว่า กลุ่มการเมืองที่มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะมากกว่าเพราะมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจด้วยและผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้านายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเด็ดขาดในการกำหนดนโยบายสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นก็จะไม่มีผลต่อการตัดสินใจแต่อย่างใดแต่เนื่องจากตำบลคลองจินดาจะเป็นกลุ่มการเมืองแบบขั้วเดียวที่เข้ามาบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ทำให้คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจะมีการประชุมร่วมกันทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย เพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมา

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

5.1 อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1.อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	“ก็คงมีบ้างแต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคเท่าใดนัก กลุ่มที่ว่าก็อย่างเช่น กลุ่มการเมืองขั้วเก่า และกลุ่มของสมาชิกบางส่วนที่เป็นฝ่ายค้านที่พยายามเข้ามาตีรวน และคัดค้านการทำงานของคณะผู้บริหาร แต่ที่บอกว่าไม่เป็นอุปสรรคเท่าใดนักก็เพราะว่ากลุ่มการเมืองพวกนี้เป็นเพียงกลุ่มน้อยที่ไม่สามารถต้านทานการทำงานที่ใช้พื้นฐานส่วนใหญ่ที่มาจากประชาชนได้” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1.อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา</p>	<p>“กลุ่มอำนาจชุมชนไม่มีผลต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา” (นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อาจจะมีผลกระทบเล็กน้อยแต่เนื่องจากในการทำงานก็มีคณะทำงานที่ให้ความร่วมมือกันอยู่แล้วกลุ่มอื่นที่จะคัดค้านก็จะมีแรงในการต่อต้านน้อยเพราะหักล้างกันด้วยเหตุผลและเสียงส่วนใหญ่” (นายสมผล เจียรธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ก็ไม่มากนักเท่าไร ในการทำงานก็ย่อมจะมีอุปสรรคเป็นธรรมดา เพื่อเป็นแบบทดสอบให้เราแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาก็มีแต่ก็จะไม่รุนแรง สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคได้ด้วยดีเพราะความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย” (นายศุภชัย ชุษณะนาคินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีอุปสรรค เพราะส่วนใหญ่กลุ่มอำนาจจะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นจะมีก็เพียงแต่การเสนอโครงการที่ทุกหมู่บ้านต้องการและเดือครื่อกก็จะมี การเถียงการคัดค้านกันบ้าง แต่ก็ใช้เหตุผลและผลมากกว่าอารมณ์” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่เป็นอุปสรรคอยู่แล้ว เนื่องจากจะเป็นกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายสาธารณะแต่อย่างจะเกิดความล่าช้าได้อย่างเช่นถ้าเกิดมีความจำเป็นเร่งด่วนมาก</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1.อุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา</p>	<p>ในการจัดทำโครงการจะต้องมีการประชุมร่วมกันก่อนทุกครั้ง” นายอำนาจ หลงสมบูรณ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ก็มีอุปสรรคบ้างเล็กน้อยคือถ้ามีการบริหารหารและมีบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามา ก็จะทำให้การบริหารงานล่าช้าไปอีกเนื่องจากต้องมีการประชุมวางแผนการทำงานหลาย” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“คิดว่าไม่มีอุปสรรคในการทำงาน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาก็มีผู้บริหารที่สามารถควบคุมการทำงานได้อยู่แล้วกลุ่มอำนาจอื่นอาจจะเข้ามาบ้างในการตัดสินใจแต่ก็ไม่ได้มากมายนักจะมีเข้ามาที่ตอนมีโครงการต่าง ๆ แค่นั้นก็ไม่มีปัญหามากมาย” (นางสาวอุไรวรรณ จินประชา, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“มีอุปสรรคบ้างเล็กน้อยเนื่องจากกลุ่มอำนาจหรือผู้มีอิทธิพลที่เคยให้การสนับสนุนกันมาทางผู้บริหารก็ต้องฟังกลุ่มอำนาจเหล่านี้แต่ก็ไม่มีปัญหามากเพราะทุกฝ่ายต่างก็ให้ความร่วมมือ ให้ความเข้าใจกันอย่างดีจะมีได้เถียงกันบ้างแต่ก็จะจบกันด้วยเหตุและผล” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีอุปสรรคเพราะทุกกลุ่มต่างจะช่วยกันทำงาน เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าตัวเองมีบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาตำบลให้เจริญอาจจะแย่งกันทำงานบ้างเล็กน้อยแต่ก็ไม่มีปัญหาอะไรเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาก็จะเป็นฝ่าย</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>นำฝ่ายดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่แล้วเพียงแต่ขอความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยเหลือในการทำงานก็ได้รับความมืออย่างดี”</p> <p>(นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่มีอุปสรรค ต่างคนต่างช่วยเหลือกันมากกว่า ทำให้งานทุกอย่างราบรื่นอาจจะสะดุดบ้างเล็กน้อย เพราะมีหลายความคิดเห็น” (นางสาวลำเพย น้าสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)</p>

จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาทิศทางการให้สัมภาษณ์ก็เป็นไปในแนวทางเดียวกันกล่าวคือ ไม่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เนื่องจากกลุ่มอำนาจชุมชนจะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีส่วนในการดำเนินงานและตรวจสอบการบริหารของคณะผู้บริหารอยู่แล้ว อีกทั้งคณะผู้บริหารก็ให้ความสำคัญกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มผู้นำท้องถิ่นในการฟังความคิดเห็นและหาข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมองว่าการที่กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจะมีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจในเรื่องต่าง โดยที่ไม่มีฝ่ายค้านในสภาการดำเนินงานหรือการตัดสินใจเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับนโยบายหรือการดำเนินกิจการสาธารณะในตำบลคลองจินดาจึงไม่ได้รับการตรวจสอบได้ดีเท่าที่ควรเนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเองก็มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและคณะผู้บริหารแบบระบบอุปถัมภ์เหมือนกัน อีกทั้งในเรื่องของงบประมาณเนื่องจากตำบลคลองจินดาเป็นตำบลที่ใหญ่ทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา และกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและ กลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น	<p>“คิดว่าคงไม่เสนอแนะอะไร เพราะผมคิดว่า ณ ตอนนี้องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาโดย คณะผู้บริหารชุดนี้ก็บริหารงานได้ดีอยู่แล้ว และ คิดว่าประชาชนทั่วไปก็คงมีความคิดเห็น เหมือนกับผม” (นายอนันต์ น้อยนารถ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนากระบวนการ วิธีการในการดำเนินการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่อย่างจริงจังมากกว่านี้ โดยต้องยึด ประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ต้องมีการ วิเคราะห์ วางแผนการทำงานวิเคราะห์ผลได้ผลเสีย ให้กับชุมชน เท่าที่ทำอยู่ก็พอใช้ในระดับหนึ่งแต่ อยากให้มีการพัฒนาที่จริงจังและให้เห็นเป็น รูปธรรมมากขึ้นกว่าเดิม” (นายอำนาจ หลงสมบุญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“อยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลอง จินดาและกลุ่มผู้นำที่มีบทบาททางการเมืองและ การบริหารให้เน้นการพัฒนายุทธศาสตร์ทางด้าน อื่น ๆ ด้วย นอกเหนือจากโครงการก่อสร้างเพราะ โครงการด้านอื่น ๆ ก็มีความสำคัญมากเหมือนกัน อยาก เช่น ด้านการศึกษาด้านสุขภาพและอื่น ๆ ที่มีประโยชน์</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น</p>	<p>แก่ชุมชน”(นางสาวอุไรวรรณ จินประชา, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“นอกจากจะมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงานแล้วควรที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานและตรวจสอบการบริหารงานอย่างเปิดเผยเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้” (นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมคิดว่า ประชาชนในตำบลคลองจินดาขาดความรู้เรื่องการเมืองท้องถิ่น ณะระบอบประชาธิปไตยและเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยากให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องนี้ด้วย” (นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“อยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามีการจัดอบรมจรรยาบรรณของนักการเมืองท้องถิ่นและกลุ่มในชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกในการทำงานให้กับชุมชนอย่างจริงจังและควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในกระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา” (นายสุภชัย ชุมนะนาทินทร์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ไม่ข้อเสนอแนะใด ๆ เพราะต่างฝ่ายก็รู้หน้าที่และบทบาทของตัวเองในการทำงานอยู่แล้ว” (นางสาวลำเพย น้าสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“อยากให้เห็นความสำคัญของกลุ่มต่าง ๆ ในตำบล</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น</p>	<p>ที่รวมตัวกันเข้ามาช่วยเหลือและทำงานให้ตำบลโดยไม่หวังผลตอบแทน อยากให้ทุกฝ่ายช่วยกันสนับสนุนและให้โอกาสในการทำงานให้กับตำบลของเรา” (นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมมีความเห็นว่าควรที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่อยากจะเน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาบีบบทบาทเท่านั้นอยากให้มองถึงภาพรวมของประชาชนในตำบลเพราะคนในตำบลก็เหมือนเป็นพี่น้องกันควรให้โอกาสอย่างเท่าเทียมในการให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตำบลของเรา” (นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“อยากเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลเน้นการสร้างความร่วมมือของชุมชน ความรู้ ซึ่งให้เห็นว่าทุกคนในตำบลมีศักยภาพและสามารถช่วยพัฒนาตำบลได้อย่างเท่าเทียมกัน” (นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“ผมอยากให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการบริหารงานในชุมชนไม่ว่าจะกลุ่มต่างๆ ในชุมชน พนักงานท้องถิ่นและประชาชนในตำบล ถึงแม้ผมว่าได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารงานและเป็นตัวแทนของประชาชนแต่ตำบลเป็นของประชาชนชาวคลองจินดาทุกคนก็อยากให้ทุกคนมี โอกาสเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามาให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาผมในฐานะตัวแทน</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ก็พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ท่านเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติงาน คืออยากให้ทุกคนถ้ามีปัญหาที่เข้าติดต่อ มาพบพบได้หรือผ่านตัวแทนสมาชิก กำหนดผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่ก็ได้ ผมก็ยินดีที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตำบลของเราให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น”(นายสมผล เด็ชรธรรม, สัมภาษณ์ 2556)</p> <p>“เท่าที่ผ่านในการทำงานเพื่อรับใช้ประชาชนทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาที่รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายอยู่แล้วก็ไม่แน่ว่าจะมีข้อเสนอแนะอื่นใด ในภาพรวมก็ถือว่าทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่”(นายสนทยา น้อยพิทักษ์, สัมภาษณ์ 2556)</p>

จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ว่า อยากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนกระบวนการทำงานและขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของกระผู้บริหารนอกเหนือจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบอยู่แล้ว และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาพัฒนามีกระบวนการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่โดยเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ใช่แต่เฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเพราะเรื่องอื่น ๆ ก็มีความสำคัญเหมือนกัน และในเรื่องการให้ความรู้กับประชาชนก็ต้องมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. โครงสร้างอำนาจและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จากการติดตามสังเกตการณ์และการศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนตำบลคลองจินดาของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ สามารถระบุได้ว่ากลุ่มอำนาจทางการเมืองของตำบลคลองจินดาได้จากตำแหน่งที่เป็นทางการการ ดังนั้น กลุ่มการเมืองในตำบลคลองจินดาจึงมีสองกลุ่ม ได้แก่

กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ที่มีบทบาททางการเมืองในตำบลคลองจินดา

ความสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา โดยการตรวจสอบจากรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ว่าผู้ที่สมัครรับการเลือกตั้งเป็นคนกลุ่มเดียวกันหรือเป็นคนกลุ่มเดิมหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นย่อมแสดงถึงโครงสร้างอำนาจในชุมชนตำบลคลองจินดา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอำนาจโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองท้องถิ่น หรือมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในชุมชนเข้ามาทำหน้าที่ตัดสินใจในกิจกรรม โดยสรุปเป็นตารางรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตารางที่ 4.10 ตารางผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

รายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นนายก อบต.คลองจินดา	พ.ศ.ในการดำรงตำแหน่ง				
	2538-2542	2542-2546	2547-2550	2550-2554	2554-ปัจจุบัน
นายสมผล เกียรติธรรม	✓	-	✓	-	✓
นายบุญศรี สามพรานไพบูลย์	-	✓	-	-	-
นายมนัส มรกฏจินดา	-	-	-	✓	-

ตารางที่ 4.11 ตารางผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

รายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็น สมาชิกอบต.คลองจินดา	พ.ศ.ในการดำรงตำแหน่ง			
	2542-2546	2547-2550	2550-2554	2554- ปัจจุบัน
นางขวัญนภา สามพราน ไพบูลย์	บุญศรี สามพราน ไพบูลย์	บุญศรี สามพราน ไพบูลย์	✓	✓
นายนิวัฒน์ พันธุ์จินดา	✓	✓	✓	✓
นายรัช เยี่ยมสมบุญ	บุญธรรม หลงสมบุญ	✓	✓	✓
นายประเมิน เกิดน้อย	วิเชียร หลงสมบุญ	ผดุงเกียรติ น้อย พิทักษ์	✓	✓
นายเชาว์ เอี่ยมจินดา	ถาวร ปานเจริญ	สมชาย ศรีรัตน พิทักษ์	-	✓
นายไพโรจน์ แก่นสวาท	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็น สมาชิกอบต.คลองจินดา	พ.ศ.ในการดำรงในตำแหน่ง			2554- ปัจจุบัน
	2542-2546	2547-2550	2550-2554	
นายเฉลา มณีจินดา	เสน่ห์ บุญรอด	✓	✓	✓
นายสังวาล สุพิทักษ์	สุบิน คงทับทิม	ฉัฐพล พงษ์โพธิ์	✓	✓
นายสุชิน ขำขาว	กรีเพ็ชร ภูทอง	กรีเพ็ชร ภูทอง	✓	✓
นายสานิต บุญประคอง	กฤษฎา ลีสุวรรณ	มงคล หรัมย์ณี	✓	✓
นายรักเกียรติ จินดาทา	✓	✓	✓	✓
นายสำเนา จินดาสิงห์	✓	วินัย จินดาแดง	วินัย จินดาแดง	✓
นายอำนาจ หลงสมบุญ	สมศักดิ์ พันธุ์ชาติรี	สมศักดิ์ พันธุ์ชาติรี	สมศักดิ์ พันธุ์ ชาติรี	✓
นายอำนาจ เอี้ยงอารีย์	อาคม แสงพิทักษ์	อาคม แสงพิทักษ์	-	✓
นายอนันต์ น้อยนารถ	สุพจน์ น้อยนารถ	สุพจน์ น้อยนารถ	-	✓
นายวิรัตน์ ไปรนานนท์	✓	✓	✓	✓
นางสาวสุกัญญา ตั้งสุข ฤทัย	✓	✓	✓	✓
นายขจร เพ็ชรน้อย	ขงยุทธ มรกตจินดา	ขงยุทธ มรกตจินดา	ประมวล อยู่ เป็นสุข	✓
นายวินิจ เส็งสมาน	เล็ก มฤคานนท์	ชาติ คงมณี	✓	✓
นายสมเกียรติ ภิรมย์นิล	วัง บุตรน้ำเพชร	วัง บุตรน้ำเพชร	✓	✓
นายแดง สวัสดิ์	✓	✓	✓	✓
นายสัมฤทธิ์ อ่อนน้อม	สมมารถ น้อยพิทักษ์	สมมารถ น้อย พิทักษ์		✓
นายสนทยา น้อยพิทักษ์	กรรณิการ์ พิกสกุล	✓	✓	✓
นายเผ่า ปานเจริญ	สันติ รัตนเกษตรกุล	สันติ รัตนเกษตร กุล	-	✓
นายประสงค์ จรดล	มณี เจ็บบนา	อุดม รอดจินดา	มานพ ชื่นเจริญ	✓
นายอารีย์ เฟ่งไซ	มานพ ชื่นเจริญ	มานพ ชื่นเจริญ	✓	✓

ตารางที่ 4.12 ตารางผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจินดา

รายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตำบลคลองจินดา	พ.ศ. 2552-2555	ปัจจุบัน	หมายเหตุ
นายธนินทร ตะโกจีน	-	✓	ผู้ใหญ่เก่าหมดวาระ (นายอำพล ผ่องสวน)
นายเชาวลิต หลงสมบุญ	✓	✓	
นายสิริวิษ ฐสุวรรณ	✓	✓	
นายณรงค์ มกรเสน	✓	✓	
นายปณิธาน นิลจินดา	✓	✓	
นายวิทยา จินดาแดง	✓	✓	
นายบุญเสริม แก้วมาลัย	✓	✓	
นายนิมิต แก่นสวาท	✓	✓	
นายกำธร เนียมแสง	✓	✓	
นายมงคล กวยรักษา	✓	✓	
นางสำริด ปานเย็นสวน	✓	✓	ผู้ใหญ่เก่าหมดวาระ (นายประสงค์ ปานเย็นสวน)
นายวิสูตร บุญประคอง	✓	✓	
นายศรีพันธ์ ปานเจริญ	✓	✓	
นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง	✓	✓	ผู้ใหญ่เก่าหมดวาระ (นายประสงค์ จรดล)

จากตารางที่ 4.10 และตารางที่ 4.11 เมื่อเปรียบเทียบภาพตารางความสัมพันธ์ทางเครือญาติแล้วผลปรากฏพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับผู้ใหญ่บ้านเป็นส่วนใหญ่และบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาในแต่ละครั้งก็จะเป็นกลุ่มบุคคลเดิมที่เคยได้ดำรงตำแหน่งมาทำให้เป็นการเมืองแบบขั้วเดียวไม่มีกลุ่มบุคคลหรือบุคคลอื่นที่จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่ง ทำให้โครงสร้างสร้างทางการเมืองของตำบลคลองจินดามีกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้นำท้องที่ ที่มีบทบาทสำคัญและมีอำนาจทางการเมืองเนื่องจากได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทุกครั้ง

2. บทบาทของกลุ่มอำนาจทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย สาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

การศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ได้ศึกษาจากการตัดสินใจในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คลองจินดาด้วย เพราะในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นที่ตัดสินใจในกิจกรรมการ ดำเนินการตามนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตำบลคลองจินดา และผู้ที่อยู่ในอำนาจย่อมมี อำนาจในการตัดสินใจ ดังนั้นถ้ากลุ่มผู้มีอำนาจตัดสินใจนั้นเป็นกลุ่มเดียวกันทุกคนในกลุ่มย่อมต้อง มีความเห็นสอดคล้องและคล้อยตามกัน การตัดสินใจจึงเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยไม่มีการขัดแย้ง กัน ซึ่งจะดูจากการผลการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาว่ามี ความสอดคล้องกันหรือมีปัญหาในการประชุมตัดสินใจมากน้อยเพียงใด ประกอบกับการ สังเกตการณ์ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จะเริ่มการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เช่น กรณีดังต่อไปนี้

ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555 ในเรื่องขออนุมัติจ่ายขาดเงินสะสมโครงการซ่อมแซมหอกระจายข่าวภายในตำบลคลองจินดา โดย คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เป็นผู้เสนอ ซึ่งงบประมาณไม่เพียงพอและ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถรับข่าวสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล คลองจินดา จึงนำเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาพิจารณาให้ความเห็นชอบในการ ขออนุมัติโครงการจ่ายขาดเงินสะสมดังกล่าว

เมื่อเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมสภา ผลก็คือ ได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ โดยสภา อนุมัติให้ดำเนินการได้

ในเรื่องรับรองรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการทำ รายงานการประชุม จะต้องเข้าการประชุมในครั้งถัดไปทุกครั้ง ซึ่งได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ บางครั้งก็มีการแก้ไขรายละเอียดบางเล็กน้อยแต่ส่วนใหญ่การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คลองจินดาจะได้รับความเห็นรับรองรายงานการประชุมทุกครั้ง

จากการประชุมสภาที่นำมาเสนอเป็นตัวอย่างนี้ เป็นเพียงบางส่วน ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า โครงการที่ได้เสนอเข้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาแล้ว ย่อมจะได้รับความเห็นชอบ เป็นเอกฉันท์ แม้บางครั้งจะมีการอภิปรายถกเถียงกันเกิดขึ้นบางครั้ง แต่ไม่ได้ทำให้ผลการประชุม ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากที่เสนอแต่อย่างใด เพราะทุกครั้งมักจะมีการตกลงกันมาก่อนที่จะมีการ ประชุมอย่างเป็นทางการ

จากข้อมูลที่ได้จากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา จึงกล่าวได้ว่าการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาแต่ละครั้งจะไม่มีใครที่จะมีบทบาทเด่นในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เพราะนอกจากจะมีการตกลงกันนอกรอบก่อนแล้วการที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นเครือข่ายหรือกลุ่มเดียวกัน หากจะเสนอเรื่องใด ๆ จึงมักจะได้รับความเห็นด้วยในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเสมอและจะมีการแบ่งประเด็นในการเสนอก่อนการประชุมมีการกำหนดเป็นวาระทำให้การประชุมทุกครั้งเป็นเสมือนการทำให้ถูกต้องตามกฎระเบียบเท่านั้น โดยผลการตัดสินใจจะรู้ล่วงหน้าจึงไม่มีความวุ่นวายใด ๆ

เมื่อไม่มีผู้ใดที่มีอำนาจตัดสินใจในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาที่โดดเด่นอำนาจการตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะของตำบลคลองจินดาจึงเป็นการตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เป็นหลัก จึงไม่มีความแตกแยกในการตัดสินใจประกอบกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มีความสัมพันธ์แบบเครือข่ายแม้บางครั้งจะมีความเห็นไม่ตรงกันบ้างก็ตาม กล่าวคือ การที่กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นเครือข่ายกัน ก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเห็นที่คล้อยตามกันตามที่มีผู้เสนอเรื่องหรือ โครงการเข้าที่ประชุม ซึ่งผลก็จะเห็นด้วยอย่างเป็นเอกฉันท์เสมอ

จากทฤษฎีโครงสร้างอำนาจในชุมชน ที่นำมาใช้ในการศึกษาอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา พบว่า กลุ่มคนที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจของตำบลคลองจินดา คือกลุ่มที่มีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยอำนาจนั้นได้มาจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำบลคลองจินดา ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา และผู้นำท้องที่ตามกันมาเป็นลำดับ โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจ จากสภาพที่ปรากฏอำนาจทางการเมืองตำบลคลองจินดาจะอยู่กับกลุ่มอำนาจไม่กี่กลุ่ม โดยสังเกตจากการเลือกตั้งและศึกษาจากบทบาทและผลการตัดสินใจในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในการตัดสินใจในกิจการสาธารณะต่าง ๆ ของตำบลคลองจินดา

ผลการศึกษสามารถสรุปได้ว่า อำนาจในชุมชนตำบลคลองจินดามีลักษณะที่อำนาจอยู่กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ตามบทบาทหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำให้กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็งกว่ากลุ่มนักธุรกิจหรือกลุ่มประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าอำนาจทางการเมืองอยู่ในกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก เพราะมีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการสาธารณะ และการแข่งขันทางการเมืองของกลุ่มอื่น ๆ ไม่สูง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพนี้คือระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่คอยช่วยเหลือกันมาตามแผนภาพที่ 2.4 ทำให้ไม่มีกลุ่มอื่น ๆ หรือมีกลุ่มอื่น ๆ แต่ไม่มีอำนาจและยังสามารถทำให้กลายมาเป็นกลุ่มอำนาจเดียวกันอีกในตำบลคลองจินดา กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีอำนาจทางการเมืองและมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะของตำบลคลองจินดา

อำนาจในการตัดสินใจในการบริหารกิจการสาธารณะในตำบลคลองจินดา จะพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาเป็นกลุ่มเดียวกันมาตลอดและยังเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจในการประชุมทุกครั้ง ส่วนฝ่ายบริหารก็เป็นเครือญาติ เป็นดองกันกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่นที่จะเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารได้ การบริหารกิจการสาธารณะใดๆ ของตำบลคลองจินดาจึงไม่มีฝ่ายค้านในสภา ส่วนผู้นำท้องถิ่นที่จะคอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษามากกว่าเพราะจะจำกัดบทบาทไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา หรือหากจะไปร่วมตัดสินใจก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะผู้นำท้องถิ่นที่มีความสนิทสนมกันกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดี และบางส่วนก็เป็นเครือญาติกันตามแผนภาพที่ 2.4 ที่ผ่านมาก็ยังไม่เคยมีปรากฏว่าฝ่ายผู้นำท้องถิ่นที่จะแสดงบทบาทในการตัดสินใจในทางตรงข้ามหรือขัดแย้งกับกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่มาขอความเห็นหรือขอขบประมาทอย่างเป็นทางการอีกครั้งเท่านั้น เพราะมักจะมีการตกลงกันล่วงหน้าหรือประชุมนอกรอบก่อนการประชุมจริงเสมอ จึงไม่เคยมีครั้งใดที่ขอโครงการหรือความคิดเห็นจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วจะมีผู้คัดค้านโครงการที่เสนอมาเลย แต่จะขึ้นอยู่กับขบประมาทที่มีอยู่กล่าวคือ อาจจะได้ขบประมาทบ้างในบางครั้งเนื่องจากตำบลคลองจินดามี 14 หมู่บ้าน สังเกตได้จากในการประชุมสภาทุกครั้งจะมีความเห็นเป็นเอกฉันท์เสมอ เมื่อมีการขอความเห็นชอบซึ่งจะสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว และที่สำคัญประการหนึ่งยังพบว่า การตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหารจะมีการประชุมร่วมกันของกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และประชาชน เพื่อดำเนินการตามนโยบายภายใต้โครงการต่าง ๆ และจะพิจารณาความเดือดร้อนของประชาชน ฟังความคิดเห็นให้เหตุผลและก็จะมีการเรียกประชุมในลักษณะดังกล่าวทุก ๆ โครงการ ซึ่งในการกำหนดนโยบายก็จะนำความต้องการผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ไม่มีผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหลัก โดยเฉพาะฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะตรวจสอบกันอยู่ในเรื่องของผลประโยชน์แอบแฝง จึงเห็นได้กลุ่มอำนาจที่บทบาทในการกำหนดนโยบาย

สาธารณะส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อำนาจหน้าที่อยู่แล้ว คือ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งในการดำเนินกิจการสาธารณะต่าง ๆ นอกจากจะมีการประชุมร่วมกันแล้ว ประชาชนก็สามารถร้องขอได้ที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำท้องถิ่น เพื่อจะได้นำโครงการเข้าสู่แผนพัฒนาตำบลเพื่อจัดทำเป็นโครงการต่อไป ทางคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีแนวทางในการพัฒนาตำบลอยู่แล้วแต่เนื่องจากตำบลคลองจินดาเป็นตำบลที่ใหญ่มีจำนวนหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน การบริหารงบประมาณ และทรัพยากร นั้นงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณที่จำกัด อีกทั้งประกอบกับตำบลคลองจินดามีหลายหมู่บ้าน จึงทำให้การบริหารงบประมาณต้องจัดลำดับก่อนหลังว่าหมู่บ้านใดจะได้โครงการไปก่อน โดยพิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็นเร่งด่วน และก็จะเฉลี่ยกันไปตามแต่ละหมู่บ้านงบประมาณที่ตั้งโครงการของแต่ละหมู่บ้านบางครั้งก็น้อย ทำให้การจัดสรรงบประมาณที่จะพัฒนาตำบลทั้ง 14 หมู่บ้านก็เป็นไปได้อย่างจำกัด จึงต้องมีการประชุมเพื่อวางแผนในการกำหนดนโยบายว่าหมู่บ้านไหนต้องดำเนินการสิ่งใดก่อน ผู้ที่มีบทบาทในส่วนนี้เพื่อขับเคลื่อนตัวโครงการให้หมู่บ้านให้ได้โครงการเร็วก็จะเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นของแต่ละหมู่ที่จะร่วมมือกันเพื่อประสานงานกับประชาชนและมาชี้แจงให้คณะผู้บริหารและสมาชิกหมู่บ้านอื่น ๆ ทราบถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการจัดทำโครงการใหญ่ ๆ เช่น โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล หมู่ที่ 10 และโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลหมู่ที่ 8 ตำบลคลองจินดา ก็จะมีการประชุมกันระหว่างคณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่เพื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดทำโครงการดังกล่าว คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ใหญ่บ้านจะประสานงานกันในการประชุมย่อยในตำบลเพื่อหารือกับประชาชนและต้องมีหนังสือระบุเหตุผลและปัญหาความจำเป็นของโครงการที่ขอและต้องบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือผู้ต้องการความช่วยเหลือ หลังจากนั้นถ้าโครงการดังกล่าวไม่มีในแผนพัฒนาสามปีก็จะดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปีเพื่อบรรจุโครงการที่ต้องการเข้าไป และนำมาเสนอในการประชุมสภาเพื่อขออนุมัติเงินในการจัดทำโครงการ อำนาจก็จะอยู่ที่สภาท้องถิ่นว่าจะอนุมัติให้ดำเนินการหรือไม่อย่างไร ก็จะประชุมกันส่วนใหญ่แล้วสมาชิกหมู่บ้านต้องการโครงการก็จะคุยกับสมาชิกหมู่บ้านอื่น ๆ และผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านอื่น ๆ มาก่อนอยู่แล้ว พอถึงวันประชุมก็จะไม่มีข้อโต้แย้งและขัดแต่อย่างไร ก็จะได้รับการอนุมัติให้ดำเนินโครงการได้ทันที ในการศึกษาบทบาทของกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา พบว่า มีการต่อรองประนีประนอมเพื่อประสานประโยชน์และลดการขัดแย้งในส่วนของการจัดสรรงบประมาณและโครงการที่เสนอ คือ ในส่วนของโครงการและการจัดสรรงบประมาณ การประชุมคุยกันว่าหมู่บ้าน

โดยจะเสนอโครงการเพื่อลงมติเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย ประชาชนจะเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนไปยังสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.13 แสดงโครงการที่ดำเนินการในตำบลคลองจินดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.	งานวางท่อเมนประปาประเภท BS-M ภายในหมู่ที่ 2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14 รวม 14 โครงการ	1,395,000
2.	งานติดตั้งเครื่องสูบน้ำใต้ดิน ภายในหมู่ 5,11	168,000
3.	โครงการก่อสร้างสร้างท่อปลีอกคอนกรีต หมู่ที่ ๕	440,000
4.	โครงการซ่อมแซมระบบหอคระจ่ายข่าวภายในตำบล	785,500

3. ปัญหาและอุปสรรคทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

การเมืองในตำบลคลองจินดาจะมีลักษณะใช้ระบบอุปถัมภ์เนื่องจากตำบลคลองจินดามีระบบเครือญาติที่เข้มแข็ง มีการผูกขาดอำนาจทางการเมือง ทำให้มีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการประชุมตามหลักของการมีส่วนร่วมก็ตามแต่เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันมีการแข่งขันทางการเมืองน้อย ผู้วิจัยจึงมองว่าประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้นำได้เต็มที่ กล่าวคือ เมื่อมีโครงการใด ๆ ก็จะมีความเห็นที่คล้อยตามกันทั้งหมด ทำให้ระบบการตรวจสอบไม่มีความเข้มแข็ง ขณะที่โครงสร้างอำนาจเป็นของกลุ่มเครือญาติ ทำให้ถูกผูกขาดอำนาจโดยกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มเดิมและมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกัน ทำให้การเมืองในระดับท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานสู่การเมืองระดับชาติยังคงมีปัญหา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญมานำเสนอโดยจำแนกออกเป็น ข้อเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาลักษณะ โครงสร้างอำนาจและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.1.2 เพื่อศึกษาบทบาทกลุ่มการเมืองที่มีต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจากประชากรจำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีจำนวน 9 คน เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มพนักงานท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 3 คน เช่น ประธานชมรมผู้สูงอายุ กรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งหมดจำนวน 15 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยแนวทางการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open – endedquestionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล แบบสัมภาษณ์สมาชิก

องค์การบริหารส่วนตำบล แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องที่ และแบบสัมภาษณ์พนักงานท้องถิ่นและตัวแทนภาคประชาชน และเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยเอกสารข้อมูลต่าง ๆ จะมีทั้งที่เป็นผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ผลสำรวจ และเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ที่ได้รวบรวม

เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวิจัยทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามแบบประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาประเมินผลและทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)

1.3 ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการรวบรวมซึ่งมีรายละเอียดจากการรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารและการสัมภาษณ์ตลอดจนการนำข้อมูลมาจัดลำดับการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.3.1 ผลการวิจัยโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น แยกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กลุ่มพนักงานท้องถิ่น และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายได้ จากการศึกษาพบว่า

(1) เพศ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชายเป็นชาย 9 คน และเป็นหญิง 3 คน

(2) อายุ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุเฉลี่ย 44 ปี

(3) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(4) อาชีพ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ค้าขาย ทำเกษตรกรรม

(5) รายได้ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 25,000 บาท

2) โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(1) กลุ่มอำนาจในชุมชนเข้ามามีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใดอย่างไร โดยสรุปแล้วพบว่า กลุ่มอำนาจในตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่แล้วจะเป็น กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกัน ตามแผนภาพที่ 2.4 ซึ่งเป็นกลุ่มที่คอยให้การสนับสนุนทั้งก่อนการเลือกตั้งและภายหลังจาก การเลือกตั้ง ทั้งที่เป็นผู้มีเงิน เป็นผู้ที่คอยให้การช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ มานานแล้ว หรือกล่าว อีกอย่างหนึ่งคือ ตำบลคลองจินดาเป็นตำบลเครือญาติ จะเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ตามบรรพบุรุษ และการที่เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์และรับการอุปถัมภ์ กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลมีบทบาทตามหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทำให้มีความเข้มแข็งกว่ากลุ่มนักธุรกิจ หรือกลุ่มประชาชน ส่วนกลุ่มชุมชนในตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้ สังคมจะไม่มีบทบาทอะไรเลยในองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ให้ความสำคัญกับกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นก่อนเพราะเป็นบุคคลที่ สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย

(2) การเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา จากการศึกษาพบว่า การเมืองท้องถิ่น ในตำบลคลองจินดา จะไม่รุนแรงเหมือนกับท้องถิ่นอื่น ๆ เนื่องจากนักการเมืองก็จะเป็นเครือญาติ กันซึ่งมีหลายตระกูล เช่น ตระกูลน้อยนารด ตระกูลมณิรัตน์ ตระกูลน้อยพิทักษ์ ตระกูลจินประชา ตระกูลจรดล ตระกูลหลงสมบุญ เป็นต้น และเป็นพวกพ้องกันมานานสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี จะเป็นการเมืองแบบเรียบง่ายเน้นผลงานและนโยบายที่ใช้หาเสียงกันมากกว่าแต่ก็จะมีผู้ที่ให้การ สนับสนุนบ้างไม่ว่าจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มที่มี ผลประโยชน์ร่วมกัน แต่เนื่องจากตำบลคลองจินดามีหลายตระกูลที่แยกออกมาทำให้เวลาลงสมัคร รับเลือกตั้งผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติก็จะช่วยเหลือผู้ที่มีความเป็นเครือญาติที่ใกล้ชิดกว่าดูได้ จากแผนภาพความสัมพันธ์ทางเครือญาติของตระกูลต่างในตำบลคลองจินดา

(3) ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วมีบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ได้อย่างเต็มที่มากน้อยเพียงใดอย่างไร จากการศึกษาพบว่า การทำหน้าที่ในตำบลคลองจินดาของ บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือข้าราชการในองค์การ บริหารส่วนตำบลจะเข้ามาทำหน้าที่ได้ง่ายเนื่องจากทุกท่านที่เป็นผู้นำจะมีความสนิทสนมคุ้นเคย กับชาวบ้านเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นญาติมิตรและเป็นผู้ช่วยเหลืออุปถัมภ์กันมาตั้งแต่การ เลือกตั้ง การทำงานของผู้นำชุมชนเช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่มี อะไรซับซ้อนมากนัก ทุกคนสามารถเข้ากับชาวบ้านได้คืออยู่แล้ว และยังสามารถเปิดอกพูดคุยถึง

แนวทางการทำงานกับคณะผู้บริหารได้เพราะค่อนข้างจะเป็นกลุ่มการเมืองชั่วคราวด้วยกัน อีกทั้งคณะผู้บริหารก็พร้อมจะรับฟังในทุก ๆ ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน ในส่วนของข้าราชการถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากท้องถิ่น แต่ก็สามารถที่จะทำงานกับประชาชนได้ง่ายเพราะข้าราชการจะทำงานกับประชาชนควบคู่ไปกับบรรดาผู้นำชุมชนทำให้เข้าถึงชาวบ้านได้ง่ายและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี การทำหน้าที่ของกลุ่มอำนาจในชุมชนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับชุมชน รองลงมาถือว่าเป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนตามนโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำหน้าที่ได้ง่ายเนื่องจากทุกท่านที่เป็นผู้นำจะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้านเป็นอย่างดีอยู่แล้ว อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายในการประสานงานหรือจัดทำแผนตำบลในกลุ่มสมาชิกและผู้นำท้องถิ่นที่จะร่วมกันจัดทำแผนตำบลและนำเข้าสู่สภาเพื่อพิจารณาโครงการต่าง ๆ ต่อไป รวมทั้งยังสามารถเปิดอกพูดคุยถึงแนวทางการทำงานกับคณะผู้บริหารได้เพราะค่อนข้างจะเป็นกลุ่มการเมืองชั่วคราวด้วยกัน อีกทั้งคณะผู้บริหารก็พร้อมจะรับฟังในทุก ๆ ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน ในส่วนของข้าราชการถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากท้องถิ่น แต่ก็สามารถที่จะทำงานกับประชาชนได้ง่ายเพราะข้าราชการจะทำงานกับประชาชนควบคู่ไปกับบรรดาผู้นำชุมชนทำให้เข้าถึงชาวบ้านได้ง่ายและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

(4) การบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มีบุคคลอื่นที่มีอำนาจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการศึกษาค้นคว้า ไม่มีนอกจากกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มที่เคยให้การช่วยเหลือกันมา ส่วนกลุ่มชุมชนในตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้สังคมจะไม่มีบทบาทอะไรเลยในองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะให้ความสำคัญกับกลุ่มบุคคลที่เอื้อผลประโยชน์ ที่สนิทสนมเป็นเพื่อนพ้องและคุ้นเคยกันมา เพื่อจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวก่อน

3) กลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(1) ในการกำหนดนโยบายสาธารณะใช้หลักเกณฑ์หรือมีหลักการในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือดำเนินกิจการสาธารณะ จากการศึกษาค้นคว้า มีการต่อรองประนีประนอมเพื่อประสานผลประโยชน์และลดการขัดแย้งในส่วนของ การจัดสรรงบประมาณและโครงการจะมีการประชุมระดับย่อยในหมู่บ้านและระดับตำบลเพื่อพิจารณาโครงการและลงมติเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากนี้จะเห็นได้ว่ามีผู้ทำหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย

ในส่วนที่เป็นทางการคือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ทำแผนพัฒนาตำบล การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จัดทำในส่วนของงบประมาณ รวมถึงให้คำแนะนำต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) กลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคล่องจินดา จากการศึกษพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย รองลงมาคือผู้นำท้องถิ่น การเมืองที่มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคล่องจินดาเพราะส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มการเมืองแบบชั่วคราวที่เข้ามาบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบลคล่องจินดายังมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่คอยตรวจสอบในการให้สนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยในการกำหนดนโยบายมีทั้งการประชุม หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งประชาชนและผู้นำฝ่ายต่าง ๆ อีกทั้งยังมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนเสนอผ่านไปยังสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ใหญ่บ้านและประชาชนก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอนโยบายโครงการต่าง ๆ ในการประชุมระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

เมื่อพิจารณาในการกำหนดนโยบายหรือการจัดสรรงบประมาณและโครงการทั้งหมดจะเห็นว่าจะมีการประชุมผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านเสนอผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นเพื่อหลีกเลี่ยงและลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น การเสนอโครงการและจัดสรรงบประมาณที่ได้จะใช้กรอบเหตุผลความจำเป็นและเกิดจากการตกลงกันขึ้นภายในกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น การเป็นเครือญาติ คนรู้จักจะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในระดับหนึ่ง

4) ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคล่องจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(1) การเมืองในตำบลคล่องจินดามีลักษณะใช้ระบบอุปถัมภ์เนื่องจากตำบลคล่องจินดามีระบบเครือญาติที่เข้มแข็ง มีการผูกขาดอำนาจทางการเมือง ทำให้มีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการประชุมตามหลักของการมีส่วนร่วมก็ตามแต่เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันมีการแข่งขันทางการเมืองน้อย ผู้วิจัยจึงมองว่าประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้นำได้เต็มที่ กล่าวคือ เมื่อมีโครงการใด ๆ ก็จะมีความเห็นที่คล้อยตามกันทั้งหมด ทำให้ระบบการ

ตรวจสอบไม่มีความเข้มแข็ง ขณะที่โครงสร้างอำนาจเป็นของกลุ่มเครือญาติ ทำให้ถูกผูกขาดอำนาจ โดยกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มเดิมและมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกัน ทำให้การเมืองในระดับท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานสู่การเมืองระดับชาติยังคงมีปัญหา

(2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาและกลุ่มอำนาจในชุมชนตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือในการทำหน้าที่เพื่อพัฒนาตำบลคลองจินดาให้ดียิ่งขึ้น จะเน้นในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเมืองท้องถิ่นภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน อีกทั้งยังอยากให้มีการจัดอบรมจรรยาบรรณของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อสร้างจิตสำนึกในการบริหารงานให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบ และอยากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนกระบวนการทำงานและขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของกระผู้บริหารนอกเหนือจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบอยู่แล้ว และจากการสัมภาษณ์ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มการเมืองในชุมชนก็ให้ความร่วมมือในการพัฒนาตำบลเป็นอย่างดี สรุปได้ว่า อยากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนกระบวนการทำงานและขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของกระผู้บริหาร นอกเหนือจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบอยู่แล้ว และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาพัฒนากระบวนการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่โดยเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุก ๆ ด้านไม่ใช่แต่เฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเพราะเรื่องอื่น ๆ ก็มีความสำคัญเหมือนกัน และในเรื่องการให้ความรู้กับประชาชนก็ต้องมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง

2. อภิปรายผล

โครงสร้างอำนาจ คือ แบบแผนของความสัมพันธ์ภายในซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชนชั้นที่มีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจของชุมชนและสรุปแบบโครงสร้างอำนาจจะเป็นแบบกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มก็ได้ที่เข้ามามีส่วนในการใช้อำนาจ

โครงสร้างอำนาจในชุมชน (community power structure) เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ภายในโครงข่ายของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อาจจะเป็นโครงสร้างขนาดใหญ่หรือเล็กก็ได้และอาจจะเป็นโครงสร้างอำนาจแบบผูกขาดหรือกระจายอำนาจอำนาจก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

ลักษณะของชุมชนและระดับความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจคือชนชั้นนำของชุมชน

อำนาจทางการเมือง คือ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มที่สามารถใช้อิทธิพลโน้มน้าว หรือใช้กำลังบังคับให้บุคคลอื่นกระทำตาม

ระบบอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนและเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัว พวกพ้อง มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน

กลุ่มต่าง ๆ คือ กลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่มหรือผลประโยชน์นอกกลุ่ม คือผลประโยชน์ทั่วไปที่เป็นสาธารณะรวมถึงจุดหมายสุดท้ายคือการเมืองมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น จึงเป็นเรื่อง ของความสัมพันธ์กันของชนชั้นที่มีอำนาจในชุมชนและมีอิทธิพลในการตัดสินใจของชุมชนอาจจะเป็นอำนาจแบบผูกขาดหรือการกระจายอำนาจก็ได้ โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน

งานวิจัยเรื่อง โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาคือ ต้องการศึกษารูปแบบโครงสร้างอำนาจและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลคลองจินดา และต้องการศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ว่ากลุ่มทางการเมืองหรือกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลคลองจินดา มีการผูกขาดอำนาจทางการเมืองและมีความสัมพันธ์ในการอุปถัมภ์กันจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะหรือไม่อย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย จะอาศัยแนวคิดและทฤษฎี โครงสร้างอำนาจในชุมชนเป็นหลักโดยใช้แนวทางการศึกษาโครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยมและโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำนิยม เพื่อศึกษาอำนาจการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยจะศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวความคิดและทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจะกระทบต่อการตัดสินใจของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

นอกจากนี้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชน ยังสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการเมืองท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งการศึกษา “โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจะมีการประชุมหารือของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชน ซึ่งในความเป็นจริงที่ปรากฏว่าอำนาจในการต่อรองในขั้นตอนต่าง ๆ ก็ยังคงมีอยู่ระหว่างกลุ่มในชุมชนกับผู้บริหารท้องถิ่นในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายแต่จะมีลักษณะของการประชุมปรึกษาหารือและให้ข้อเสนอแนะกันเพื่อลดความขัดแย้งและมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติพวกพ้องกันส่วนใหญ่

โดยผลการศึกษาที่มีความเห็นที่สอดคล้องกับคำนิยามของชัชอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 4) ที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรในสังคม โดยที่การแบ่งปันนั้นเป็นไปโดยมีการยอมรับทางอำนาจ ซึ่งการเมืองในตำบลคลองจินดา มีการยอมรับกฎกติกาในการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมในที่นี้ก็คือโครงการภายใต้นโยบายสาธารณะ โดยมีการประชุมปรึกษาหารือกัน โดยใช้หลักเหตุผลและความเป็นธรรมในการจัดสรรแบ่งปัน

ผลการศึกษาที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ พบว่าโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาไม่มีอำนาจกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มและกลุ่มที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจในการบริหารงานกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจะไม่มีอำนาจตายตัว มีการกระจายอำนาจไปสู่ฝ่ายต่าง ๆ เนื่องจากมีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา จากฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาแต่จะพบว่ายังมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์อยู่ เนื่องจากทั้งฝ่ายผู้บริหารกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มสมาชิก หรือกลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ก็เป็นกลุ่มเครือญาติและสนิทสนมกันมานาน และมีความสัมพันธ์ที่แอบแฝงไม่แสดงออกอย่างเด่นชัดนัก และส่วนใหญ่ก็จะมี ความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังมีความสัมพันธ์กันระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทแตกต่างกัน

นอกจากนี้ กนกวงษ์ตระหง่าน (2528:335) ได้กล่าวว่าทุกสังคมมีโครงสร้างและโครงสร้างเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ในส่วนต่าง ๆ ของสังคม โครงสร้างสังคมไทยถูกผูกเข้าด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวก่อน เช่น เป็นญาติ เพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า อำนาจในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายสาธารณะจะเป็นในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

ผลจากการวิจัยนี้เป็นการยืนยันว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในสังคมไทยยังมีอย่างต่อเนื่องซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ก็จะยังคงมีอยู่ แต่อาจเปลี่ยนรูปความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารการรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาจากการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และการปรับตัวของสังคม โดยแนวความคิดประชาสังคมหรือชุมชนเข้มแข็งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ชุมชนสร้างอำนาจต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนมากขึ้น

กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา และมีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารกิจการใด

ๆ ของกลุ่มคนในโครงสร้างอำนาจ เพราะในการบริหารกิจการใด ๆ จะมีการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีการประชุมประชาคมท้องถิ่น มีทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายที่สนับสนุนแต่ก็จะยึดหลักเหตุและผล และความจำเป็นของประชาชนมาก่อนเสมอแต่อาจจะเอื้อประโยชน์ให้ญาติหรือเพื่อนก่อน กล่าวคือ ในทุกสังคมที่มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อำนาจและโครงสร้างอำนาจจึงไม่ตายตัวแต่จะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มนโยบายหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายหรือกิจกรรมของผู้นำโดยตรง ตามแนวคิดโครงสร้างอำนาจแบบพหุนิยมที่กล่าวว่า การมีอำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนผลของการตัดสินใจจะเป็นการแสดงออกของความสัมพันธ์ที่จะควบคุมสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยได้ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับการศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นของตำบลให้เจริญก้าวหน้า และให้เป็นที่ไปตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ผู้ศึกษาจึงมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

3.1.1 ในส่วนของการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น (Local Democracy) กลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง มีแบบของวิถีชีวิตในการปรับใช้ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชนมีสิทธิในการเลือกผู้แทนและมีโอกาสที่จะเป็นผู้นำของท้องถิ่น ด้วยความเป็นธรรม ไม่มีการชักจูงหรือใช้อิทธิพลข่มขู่ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในปัจจัยต่าง ๆ เช่น ระดับการศึกษา ฐานะ เพศ เพื่อที่จะให้การมีการเมืองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็น และร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นจากระดับล่างสู่ระดับบนอันจะมีผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติเป็นอย่างดี

3.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากที่สุด และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา

ท้องถิ่นของตน ซึ่งเน้นประชาชนมากที่สุด ฉะนั้น บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ในตำบล รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะเป็นหน่วยในการบริหารตำบลให้มีการพัฒนา จึงถือว่าเป็นองค์กรที่สำคัญต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการพัฒนาการเมืองให้เข้มแข็ง ให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า อย่างแท้จริง เช่น

- 1) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร
- 3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจการสาธารณะ
- 4) ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง และเน้นการให้ความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น
- 5) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ไม่ปิดบัง ฝักใฝ่ การมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ

3.1.3 ในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เน้นการให้ความสำคัญกับประชาชนภายใต้กรอบของกฎหมายและเป็นระบบการเมืองที่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม กระบวนการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ฉะนั้น ประชาชนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดและต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองและส่วนร่วม นอกจากนี้ ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตย และการเลือกผู้นำก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะผู้นำจะเป็นตัวแทนของประชาชน ต้องเลือกผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี มองถึงประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ไม่มองผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ประชาชนต้องคิดวิเคราะห์ในการเลือกผู้นำของตนเองไม่ควรให้กลุ่มใดหรือบุคคลใดชักจูงได้ ต้องมีความคิดเป็นของตัวเอง ดังนั้น ประชาชนควรให้ความสำคัญกับตัวเองและชุมชนว่าเราเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถแสดงความคิดเห็นเสนอแนะสิ่งที่เห็นประโยชน์แก่ส่วนร่วมภายใต้บริบทของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ขอบเขตการวิจัยควรครอบคลุมพื้นที่มากกว่านี้ เช่น ระดับอำเภอ หรืออาจทำการเปรียบเทียบระหว่าง 2 ตำบลขึ้นไป เพื่อให้งานวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

3.2.2 ศึกษาในแง่มุมอื่นของการเมืองท้องถิ่นเพื่อที่สามารถเข้าใจสภาพการเมืองท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น จึงควรศึกษา การสร้างฐานอำนาจ บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยฉบับนี้ไม่ได้ทำการศึกษาไว้ อันจะเป็นประโยชน์เข้าใจปัญหาทางการเมืองท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2547) *ข้าราชการไทยความสำนึกและอุดมการณ์*
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิท พวงงาม (2549) *มติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์ กระจายอำนาจและการบริหาร*
ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สมาธรรม
- ชวงส์ ฉายะบุตร (2539) *การปกครองท้องถิ่นไทย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร พินเนสพรีน
ติ้งเซ็นเตอร์
- จุมพล หนิมพานิช (2545) *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย* นนทบุรี สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เจสึว บุรีภักดี และคณะ (2545) *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน* นนทบุรี เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2547) รัฐศาสตร์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทักษิณี ทองสว่าง (2549) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ธีรยุทธ บุญมี (2541) *สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ* กรุงเทพมหานคร สายธาร
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2549) *นักการเมือง :จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชั่น สภาพ*
ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข กรุงเทพมหานคร สายธาร
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2546) *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ*
เปรียบเทียบ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2547) *อ่านวัฒนธรรมการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร มติชน. (2550,17
กันยายน) “เชื้อสีทมิฬขายเสียง” กรุงเทพมหานคร มติชนรายสัปดาห์ หน้า 6
- ปธาน สุวรรณมงคล (2547) “การเมืองการปกครองท้องถิ่น” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถาบัน
และกระบวนการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 14 หน้า 266-333 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรมินทร์ ท้วประโคน (2552) “ปัญหาระบบอุปถัมภ์ (Spoil System) มีผลต่อการเมืองไทย” ค้น
คืนวันที่ 29 มกราคม 2556 จาก <http://www.oknation.net>
- ปารีชาติ วลัยเสถียร (2542) *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิทยา สายหนู (2540) *กลไกทางสังคม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2553) *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เทคนิคแผ่นที่นำทางการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เมธี เอี่ยมวรา (2542) *เศรษฐศาสตร์การเมือง* กรุงเทพมหานคร ชีรทรคน์
- ยรรยง สุวรรณาวุธ (2538) “บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในระดับจังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รุ่งมณี เมฆโสภณ (2554) *อำนาจ ลอกราบการเมือง อุดมการณ์ เพื่อชาติและญาติมิตร* สำนักพิมพ์บุ๊ก ด็อท คอม
- วิชัย ตันศิริ (2548) *วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) *การพัฒนาชนบทไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน และอมร รักษาสัตย์ (2545) “การเมืองกับประชาชน” ใน *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร วิ.เจ.พรินต์ติ้ง
- เสกสรร ประเสริฐกุล (2548) *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อมรินทร์
- สถาบันวิถีทรรศน์ (2546) *ธรรมเนียมกับคอร์รัปชันในสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร สถาบันวิถีทรรศน์
- สันสิทธิ์ ชวลิตธำรง (2546) *หลักการบริหารรัฐกิจ กับระบบราชการไทย* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- เสนีย์ คำสุข (2547) “การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองไทย 24 มิถุนายน 2475 เปลี่ยนแปลงผู้เปลี่ยนแปลง และ...” *วารสารรวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์ 22 ปี รัฐศาสตร์ มสธ.* 22, 13 (สิงหาคม) : 25-35
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2544) *การเมือง แนวความคิดและการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์เสมาธรรม
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2550) *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- อนันต์ ใจสมุทร (2548) *ทฤษฎีการเมือง สุราษฎร์ธานี คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี*
- อรทัย ก๊กผล (2546) *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คูวินทร์พันธ์ (2543) *ระบบอุปถัมภ์* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543) *วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ* นนทบุรี
สำนักพิมพ์มติใหม่

Lowell Barrington (2012) *Comparative Politics : Structures And Choices* 2 nd ed Wadsworth
Cengage Learning.

Russett , B. (2012) *Word Politics : The Menu for Choice*. Wadsworth Cengage Learning.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ประกอบด้วย
  - 1.1 นายสมพล เจียรธรรม ตำแหน่ง นายองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 1.2 นายอนันต์ น้อยนารถ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 1.3 นางสาวสุกัญญา ตั้งสุขฤทัย ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 1.4 นายสนทนา น้อยพิทักษ์ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 1.5 นายอำนาจ หลงสมบุญ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 1.6 นายปิยะพันธ์ รุ่งเรือง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14
  - 1.7 นายบุญเสริม แก้วมาลัย ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7
  - 1.8 นายเชาวลิต หลงสมบุญ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8
  - 1.9 นายปณิธาน นิลจินดา ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
2. พนักงานส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 2.1 นายศุภชัย หุชนะนาकिनทร์ ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
  - 2.2 นางสาวกรองแก้ว ตาลเจริญ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน
  - 2.3 นายเอกลักษณ์ ศรีศักดิ์ ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน
3. กลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
  - 3.1 นายศักดิ์สิทธิ์ ยมตะโก ตำแหน่ง ประธานชมรมรักษ์คลองจินดา
  - 3.2 นางสาวอุไรวรรณ จินประชาตำแหน่ง ครูกศน.ประจำกลุ่มตำบลคลองจินดา
  - 3.3 นางลำเพย น้ำสุวรรณ ตำแหน่ง ตัวแทน อสม.ตำบลคลองจินดา

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น :

ศึกษาศรณีกการบรหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

*****

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นศึกษาศรณีกการบรหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อประโยชน์ในการวิจัย ซึ่งข้อมูลของท่านจะมีประโยชน์ในทางวิชาการ โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด ผู้ศึกษาจะนำคำตอบหรือความคิดเห็นของท่านไปประมวลและวิเคราะห์เพื่อการศึกษาวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นไปเพื่อการศึกษาตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งจะสำเร็จด้วยดีหากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน ขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น :

ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น)

*****

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม

1.3 อายุ.....ปี

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด.....

1.5 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง/อาชีพ.....

1.6 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

1.7 รายได้ต่อเดือน.....

2. ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

2.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเข้ามามีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา.....

.....

.....

.....

2.3 . ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของท่าน ท่านคิดว่าท่านมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเต็มที่มากน้อยเพียงใดอย่างไร.....

.....

.....

.....

3. ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.1 ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะท่านใช้เกณฑ์อะไรหรือมีหลักการอย่างไรในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินกิจการสาธารณะ.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่ากลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

4. ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....
.....
4.2 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ อย่างไรบ้าง เกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชน
กับการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

.....
.....
.....
จบการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณที่ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น :

ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(สำหรับสมาชิก อบต.)

*****

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม

1.3 อายุ.....ปี

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด.....

1.5 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง/อาชีพ.....

1.6 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

1.7 รายได้ต่อเดือน.....

2. ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

2.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเข้ามามีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา.....

.....

.....

.....

2.3 . ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของท่าน ท่านคิดว่าท่านมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเต็มที่มากน้อยเพียงใดอย่างไร.....

.....

.....

.....

2.4 ท่านคิดว่าในการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มีบุคคลอื่นที่มีอำนาจในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

3. ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.1 ท่านคิดว่าในการกำหนดนโยบายสาธารณะท่านใช้เกณฑ์อะไรหรือมีหลักการอย่างไรในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินกิจการสาธารณะ.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่ากลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจการสาธารณะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นไปตามแนวนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาหรือไม่อย่างไร

4. ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อยเพียงใด อย่างไร

4.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาต่อ ผู้บริหารงานท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

4.3 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ไร่บ้าง เกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จบการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณที่ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น :

ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(สำหรับตัวแทนภาคประชาชน/พนักงานส่วนท้องถิ่น)

*****

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม

1.3 อายุ.....ปี

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด.....

1.5 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง/อาชีพ.....

1.6 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

1.7 รายได้ต่อเดือน.....

2. ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

2.1 ท่านคิดว่าในตำบลคลองจินดามีกลุ่มอำนาจทางการเมืองหรือไม่อย่างไร.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา.....

.....

.....

.....
.....
2.3 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเข้ามามีบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลคลอง
จินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....
.....
.....

2.4 ท่านคิดว่าการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลอง
จินดา มีบุคคลอื่นที่มีอำนาจในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อย
เพียงใด อย่างไร.....
.....
.....

2.5 หากท่านต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาของชุมชนท่านไปขอความ
ช่วยเหลือจากบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานใด อย่างไรบ้าง.....
.....
.....

3. ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบาย
สาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม

3.1 ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะมีกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่มี
อำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือไม่อย่างไร.....
.....
.....

3.2 ท่านคิดว่ากลุ่มการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะและ
ดำเนินกิจการสาธารณะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....
.....

3.3 ท่านคิดว่าการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นไปตามแนวนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาหรือไม่อย่างไร

3.4 ท่านคิดว่าผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มการเมืองอื่น มากน้อยเพียงใด อย่างไร

4. ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อยเพียงใด อย่างไร

4.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาต่อ ผู้บริหารงานท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

4.3 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

.....
.....
.....
4.4 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ อะไรบ้าง เกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชน
กับกับการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

.....
.....
.....
จบการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณที่ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น :

ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(สำหรับผู้นำท้องถิ่น)

*****

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม

1.3 อายุ.....ปี

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด.....

1.5 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง/อาชีพ.....

1.6 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

1.7 รายได้ต่อเดือน.....

2. ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา

2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในตำบลคลองจินดา.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 . ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของท่าน ท่านคิดว่าท่านมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเต็มที่มากน้อยเพียงใดอย่างไร.....

.....

.....

.....

2.4 ท่านคิดว่าในการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มีการดำเนินงานเป็น อย่างไร.....

.....

.....

.....

2.5 ท่านคิดว่าในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาท่านมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ร่วมประชุมกับผู้บริหารท้องถิ่น อย่างไรบ้าง.....

.....

.....

.....

2.6 ท่านคิดว่าผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับท่านเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

3. ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.1 ท่านคิดว่าในการกำหนดนโยบายสาธารณะท่านใช้เกณฑ์อะไรหรือมีหลักการอย่างไรในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินกิจการสาธารณะ.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าอำนาจในชุมชนหรือกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มอื่นใดมีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา มากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นไปตามแนวนโยบายที่ได้แถลงนโยบายไว้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

4. ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.1 ท่านคิดว่ากลุ่มอำนาจในชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดามากน้อยเพียงใด อย่างไร.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาต่อ ผู้บริหารงานท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

.....

.....

.....

4.3 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....

.....
.....
.....
4.3 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ อย่างไรบ้าง เกี่ยวกับกลุ่มอำนาจในชุมชน
กับกับการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

.....
.....
.....
จบการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณที่ให้สัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพีรภัทร จันทร์พรหม
วัน เดือน ปีเกิด	29 สิงหาคม 2529
สถานที่เกิด	บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2548
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ

